

LV

LV

LV

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 9.11.2010
COM(2010) 660 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS
EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI**

Paplašināšanās stratēģija un galvenie uzdevumi 2010.-2011. gadā

{SEC(2010) 1326}
{SEC(2010) 1327}
{SEC(2010) 1328}
{SEC(2010) 1329}
{SEC(2010) 1330}
{SEC(2010) 1331}
{SEC(2010) 1332}
{SEC(2010) 1334}
{SEC(2010) 1335}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Paplašināšanās stratēģija un galvenie uzdevumi 2010.-2011. gadā

1. IEVADS

Pēc tam, kad Komisija pieņēma jaunākos progresu ziņojumus, tā nodrošināja jaunu impulsu ES paplašināšanās procesam, neraugoties uz daudziem citiem ES risinājumiem uzdevumiem. Lisabonas līguma stāšanās spēkā ļauj ES īstenot paplašināšanās plānu, vienlaikus turpinot Eiropas integrācijas procesu.

Sarunas ar Horvātiju ir pēdējā posmā, kas visām paplašināšanās valstīm pierāda to, ka pievienošanās var kļūt par realitāti, ja ir izpildīti vajadzīgie nosacījumi. Serbija ir iesniegusi pieteikumu dalībai ES. Komisija šodien sniedza atzinumus par Melnkalnes un Albānijas dalības pieteikumiem. Īslande uzsāka pievienošanās sarunas jūlijā. Sarunās ar Turciju ir atvērtas jaunas sadaļas, un valsts ir sākusi pamatīgi pārskatīt savu konstitūciju, tuvinot to Eiropas standartiem. Ir gūti panākumi jautājumā par vīzu režīma liberalizāciju Rietumbalkānu valstīm. Lielu sasniegumi panākti, risinot ilgstošus divpusējus strīdus starp Slovēniju un Horvātiju, un norit sagatavošanās dialogam starp Serbiju un Kosovu¹. Ir notikusi virzība pēckonflikta izlīguma jautājumos starp tautām, un valstis sākušas uzņemties lielāku atbildību par reģionālo sadarbību.

Tomēr vēl nav atrisinātas daudzas problēmas. Dažās paplašināšanās valstīs ir palēninājies reformu process. Visām valstīm jāpievērš uzmanība labai pārvaldībai, jāuzlabo tiesiskums, jāpaātrina ekonomikas reformas un jāuzlabo spēja pieņemt un īstenot *acquis*. Lielākajā daļā valstu problēmas rada vārda brīvības ievērošana. Vēl jāatrisina vairākas sarežģītas problēmas, tostarp Bosnijas un Hercegovinas pārvalde un Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas nosaukuma jautājums. Nav atrisināti divpusēji jautājumi, un atšķirīgā nostāja par Kosovas statusu ir kavējusi reģionālo sadarbību. Attiecībā uz Kipras jautājumu sarunas par visaptverošu risinājumu ir pavirzījušās uz priekšu, bet vēl nav noslēgušās.

ES saistības attiecībā uz paplašināšanās procesu atspoguļo dalībvalstu pārliecību, ka paplašināšanās ir Eiropas Savienības un kandidātvalstu kopējās interesēs. Šis mērķtiecīgais uzdevums jādara zināms un jāpaskaidro sabiedrībai, lai stiprinātu izpratni par paplašināšanās procesu un atbalstu tam. ES paplašināšanās process veicina stabilitāti Eiropā, kā arī tās iedzīvotāju drošību un labklājību. Tas sniedz vienreizēju stimulu politikas un ekonomikas reformām paplašināšanās valstīs. ES un paplašināšanās valstu interesēs ir svarīgi uzsākt pārrunas par sarežģītām sarunu sadaļām jau pašā procesa sākumā. Šā procesa mērķis ir tuvināt paplašināšanās valstis Eiropas standartiem visās jomās, kuras reglamentē ES līgumi, un tādējādi palīdzēt ES sasniegt savus mērķus. Patlaban šādos mērķos ietilpst ekonomiskās krīzes un pārvaldības jautājumu risināšana, nodarbinātības izaugsmes atjaunošana saskaņā ar 2020. gada reformas darba kārtību, padarot ES par drošāku vietu un pastiprinot tās nozīmīgumu pasaules mērogā. Komisijas 2011. gada darba programmā ietvertas vairākas iniciatīvas, kurās ņemti vērā minētie mērķi.

¹ Saskaņā ar ANODPR 1244/99.

Visām iesaistītajām pusēm jātic, ka paplašināšanās ir īstenojams process. Kandidātvalstīm un to pilsoņiem vajadzīga skaidra pievienošanās perspektīva, tiklīdz būs izpildīti nosacījumi, un pievienošanās gaitā tiem jāsaņem konkrētas priekšrocības. Dalībvalstīm un ES iedzīvotājiem jābūt pārliecinātiem par to, ka sagatavošanās jaunajām pievienošanās kārtām ir noritējusi, piemērojot stingrus nosacījumus. Lai paplašināšanās process būtu sekmīgs, vajadzīga stingra politiska apņemšanās no visām iesaistītajām aprindām. Atjaunotā vienprātība par paplašināšanos, par ko vienojās 2006. gada decembra Eiropadome, ir pamats minēto mērķu sasniegšanai. Šīs politikas pamatā ir saistību konsolidācijas principi, taisnīgi un stingri nosacījumi un labāka saziņa ar sabiedrību, kā arī ES spēja integrēt jaunās dalībvalstis.

Paplašināšanās procesā tiek nodrošināti mehānismi un stimuli, kuru mērķis ir pievienošanās ES, kas rosina paplašināšanās valstis strādāt kopā ar ES, lai īstenotu kopīgus mērķus. Ekonomikas pārvaldība ES ir pastiprināta, aktīvāks būs arī dialogs ar paplašināšanās valstīm ekonomikas jautājumos, ļaujot kopīgi veikt uzmanību krīzes seku novēršanai un jaunu darbavietu izveidei. Pateicoties ciešākai integrācijai ar valstīm, kurām ir daudz salīdzināmo priekšrocību, pastiprinās ES konkurētspēja globālā mērogā. Tā ir viena no piektās paplašināšanās kārtas ilgtermiņa priekšrocībām, kuras rezultātā ES dalībvalstu skaits laikposmā no 2004. līdz 2007. gadam pieauga no 15 līdz 27 dalībvalstīm. Desmit gadu posmā līdz 2008. gadam tirdzniecība starp „vecajām” un „jaunajām” dalībvalstīm trīskāršojās aptuveni no EUR 150 miljardiem līdz EUR 450 miljardiem. Paplašināšanās process ir ES nodrošinājis finanšu līdzekļus, lai kopā ar starptautiskajām finanšu iestādēm vajadzības gadījumā palīdzētu saglabāt ekonomikas stabilitāti krīzes laikā. Paplašināts iekšējais tirgus sniedz priekšrocības mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kuri privātajā sektorā nodrošina divas no trim darbavietām ES, būtiski stimulē inovāciju, kā arī gūst labumu no pirmspievienošanās palīdzības.

Ciešāka integrācija, ko nodrošina paplašināšanās process, palīdz ES sasniegt mērķus daudzās jomās, kuras ir būtiskas ekonomikas atveseļošanai un ilgtspējīgai izaugsmei, tostarp enerģētika, transports, vides aizsardzība un klimata pārmaiņu novēršanas centieni. Rietumbalkānu valstu teritoriju pilnībā aptver dalībvalstis. Turcijai ar Eiropas Savienību ir kopīga sauszemes un jūras robeža. Eiropas transporta koridoru izveide, energoresursu dažādošana, klimata pārmaiņu samazināšana un pielāgošanās tām, un gaisa un ūdens piesārņojuma samazināšana pārrobežu mērogā ir daži no ES mērķiem, kuru sasniegšanai vajadzīga paplašināšanās valstu pilnīga iesaiste.

Arī paplašināšanās valstis gūst labumu no panākumiem minētajās jomās; pievienošanās perspektīva sniedz tām stimulu piešķirt prioritāti mērķiem, kas ir kopīgi ar ES. Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta (*IPA*) ietvaros piešķirtās dotācijas un aizdevumi no Eiropas Investīciju bankas un citām starptautiskām finanšu institūcijām, kurus sadala ar *IPA* palīdzību, nodrošina praktiskus atbalsta līdzekļus. Īslande, kas ir kandidātvalsts, ar kuru nesēn uzsāktas pievienošanās sarunas, ir pasaules līdere dažādos atjaunojamās enerģijas veidos, un tā var sniegt lielu ieguldījumu ES inovācijas centienos šajā un citās nozīmīgās jomās.

Kā noteikts Stokholmas programmā, ES darba kārtībā svarīgs uzdevums ir padarīt Eiropu par drošu vietu. Paplašināšanās valstīm jāpārņem Eiropas Savienības *acquis* un jāpierāda spēja to pilnībā īstenot. Tādēļ Komisija divkāršoja pūles, atbalstot paplašināšanās valstis, lai tās novērstu un apkarotu organizēto noziedzību un korupciju, kā arī lai stiprinātu valstu tiesībsardzības spējas. ES prokurori, tiesneši un citi juridiskie eksperti tiesībizpildes,

robežu pārvaldības un migrācijas jomā patlaban palīdz kolēģiem paplašināšanās valstīs, daloties savā pieredzē un pārbaudot panākto. To kritēriju izpildei, kuri pievienošanās sarunās nosaka kandidātvalsts progresa tempu ceļā uz dalību ES, vajadzīga pārliedzinoša virzības uzskaitē par to, ka tieslietas tiek administrētas neatkarīgā un efektīvā veidā.

Vīzu režīma liberalizācija Rietumbalkānos liecina par to, cik daudz var sasniegt, apvienojot stingrus nosacījumus un īpašas priekšrocības saistībā ar panākto ceļā uz pievienošanās ES. Tas arī norāda uz to, cik svarīgi ir attiecīgo valdību nepārtraukti centieni nodrošināt, ka tiek ievēroti ierobežojumi un nosacījumi personu brīvākas pārvietošanās jomā.

Līdz ar Lisabonas līguma stāšanās spēkā ES ir radījusi pamatu savas nozīmes stiprināšanai globālā mērogā. Piemērs tam ir ES nozīme ANO Ģenerālās Asamblejas rezolūcijas pieņemšanā par Kosovu. Pasaulē, kur topošo lielvaru loma aizvien pieaug, paplašināšanās sniedz lielāku nozīmi ES un stiprina tās nostāju starptautiskajos forumos. Piektā paplašināšanās kārtā deva jaunu stimulu ES attiecībās ar tās austrumu un dienvidu kaimiņvalstīm, kā rezultātā tika izpēti veidi, kā attīstīt iniciatīvas Baltijas un Melnās jūras reģionos. Rietumbalkānu valstu un Turcijas pievienošanās process sniedz ES vēl lielāku interesi un ietekmi Vidusjūras un Melnās jūras reģionā, kā arī Donavas baseina reģionā. Ja Turcijas nozīme reģionā tiek attīstīta kā papildinājums pievienošanās procesam ES un notiek saskaņoti ar ES, tas abām pusēm var sniegt stiprāku lomu pasaules lietās, tostarp arī Vidējos Austrumos un Dienvidkaukāza valstīs. Rīkojoties kopīgiem spēkiem, ES un Turcija var stiprināt enerģētikas drošību, risināt reģionālos konfliktus un novērst šķelšanos, kas rodas etnisku un reliģisku motīvu dēļ. Īslandei un ES kopā var būt svarīga nozīme enerģētikas, vides, jūrniecības un drošības jautājumu risināšanā Arktikā. Lai pilnībā realizētu šādu sinerģiju potenciālu, nevar iztikt bez abpusējas apņemšanās īstenot ticamu paplašināšanās stratēģiju.

ES nozīme pasaulē lielā mērā ir atkarīga arī no tās regulatīvā modeļa pievilcības. Iekšējā tirgus funkcionalitāte un ES noteikumu un standartu pieņemšana valstīs visā pasaulē ir galvenais stimuls tirdzniecībai, ieguldījumiem un izaugsmei. Komisijas izstrādātais vienotā tirgus akts cenšas novērst daudzus atlikušos šķēršļus un radīt jaunu izaugsmes potenciālu. Paplašināšanās procesā paplašināšanās dalībvalstīs pakāpeniski pieņems *acquis*, paplašinot to jomu, kurā tiek piemērots vienots standartu kopums. Tam būtu jāveicina jauni ieguldījumi, inovācija un sociālā kohēzija, kā arī jāstiprina ES regulatīvā modeļa pievilcība kaimiņvalstīs un plašākā starptautiskajā sistēmā.

Gan ES, gan kandidātvalstīm paplašināšanās process ir ļoti svarīgs. Tajā pašā laikā sabiedrības viedokli par šī procesa nozīmi ietekmē ikdienas rūpes, kuras bieži vien uzskata par prioritārām. Šā gada ziņojumu paketē un tai pievienotajos secinājumos un ieteikumos norādīts, ka paplašināšanās process ir daļa no risinājuma daudzajām iedzīvotāju paustajām bažām, gan lai novērstu organizēto noziedzību un korupciju un cīnītos pret tām, gan lai radītu izaugsmi un darbavietas. ES iestādēm un dalībvalstīm cieši jāsadarbojas, lai stiprinātu atbalstu paplašināšanās procesam un izpratni par to, un lai paskaidrotu, kā tas var sasniegt mūsu kopējos mērķus. Turpmākās paplašināšanās panākumi ļaus ES labāk risināt citas problēmas, ar kurām tā saskaras.

2. GALVENIE UZDEVUMI

2.1. Ekonomikas krīzes pārvarēšana

Ekonomikas krīze skāra visas paplašināšanās valstis. Tās sekas katrā valstī bija atšķirīgas atkarībā no konkrētās ekonomikas struktūras. Vismazāk krīze skāra Albāniju, Kosovu un Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku, jo tās ir mazāk atkarīgas no eksporta un to iekšējais tirgus bija izturīgs. Savukārt Horvātija, Serbija un Turcija tika skartas smagāk, jo tās ir ciešāk integrētas pasaules tirgū. Vispostošāk krīze ietekmēja Melnkalni, jo tā ir atkarīga no ārējā finansējuma un nedaudzām nozarēm. Bosnijā un Hercegovinā krīzes ietekmi saasināja procikliska fiskālā politika, kura budžetā paredz lielu daļu subsīdiju un sociālo pabalstu.

Rietumbalkānu valstīs 2010. gadā ir vērojamas nelielas ekonomikas atveseļošanās pazīmes. Iekšējais pieprasījums aizvien ir vājš, atspoguļojot stingros kreditēšanas noteikumus un pašreizējo bezdarba līmeni. Turcijā notiek raita ekonomikas atveseļošanās ar stabiliem izaugsmes rādītājiem, ko veicināja fiskālā konsolidācija un banku nozares restrukturizācija desmitgades sākumā. Īslande aizvien izjūt pasaules finanšu krīzes un valsts banku sistēmas sabrukuma sekas.

Daudzās valstīs aizvien jūtams spiediens valsts finanšu jomā. Neraugoties uz relatīvi zemu valsts parādu, fiskālā ekspansija uzplaukuma periodā paaugstināja paplašināšanās valstu (izņemot Turciju) neaizsargātību un pakļautību pasaules finanšu krīzei. Vairumam Rietumbalkānu valstu pietrūka rīcības brīvības fiskālās politikas ietvaros un spēju, kas vajadzīgas, lai, reaģējot uz krīzi, par prioritāriem noteiktu valsts izdevumus fiskālajiem stimuliem. Rietumbalkānu valstīs tika veikti fiskālās ierobežošanas pasākumi, tostarp budžeta līdzsvarošana. Tomēr ar to nepietika, lai novērstu fiskālo deficītu palielināšanos. Īslande, Serbija, Kosova un Bosnija un Hercegovina izmantoja SVF atbalstu.

ES kopā ar starptautiskajām finanšu institūcijām palīdzēja novērst krīzes sekas. Tika pārplānota IPA palīdzība, lai atbalstītu ieguldījumus infrastruktūras un konkurētspējas jomā. Dažām valstīm tika sniegts budžeta atbalsts un makrofinansiālā palīdzība. Rietumbalkānu investīciju sistēma ir nozīmīga līdzekļu mobilizēšanā lieliem infrastruktūras projektiem (*skatīt 3. iedaļu turpmāk*).

Lai sasniegtu ilgtspējīgas izaugsmes rādītājus un īstu konverģenci, turpmāk būs jāveic strukturālas reformas un jāīsteno piesardzīga fiskālā politika. Efektīvāk jāizmanto iekšējie izaugsmes avoti, lai uzlabotu ražošanas kapacitāti, darbavietu izveidi un konkurētspēju. Patlaban lielāks iekšējo un ārvalstu ieguldījumu apjoms nepieciešams neapgūtos projektos, īpaši uz eksportu orientētās darbībās. Tas sekmēs ražošanas un produktivitātes paaugstināšanu, kas savukārt radīs lielāku nodarbinātību un ilgtspējīgākas tirdzniecības bilances. Tas arī palīdzēs risināt attiecīgā reģiona aktuālās sociālās problēmas.

Lai palielinātu ārvalstu un iekšējos ieguldījumus, valdībām jāuzlabo uzņēmējdarbības vide. Tas nozīmē uzlabot valsts pārvaldes efektivitāti un tiesu iestāžu neatkarību, novēršot neoficiālos tirdzniecības šķēršļus, kā arī stiprinot tiesiskumu. Lai piesaistītu ieguldījumus, ir svarīgi izveidot funkcionālu reģionālo tirgu Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīguma (CBTN) ietvaros un turpināt pielīdzināt tiesību aktus *acquis*. Plānotā tirgus liberalizācija lauksaimniecības produktu un pakalpojumu jomā visā reģionā, kā arī publiskā iepirkuma tirgu atvēršana turpmāk paaugstinās attiecīgā reģiona izaugsmes potenciālu.

Paplašināšanās valstīm ir svarīgi nodrošināt stabilas un ilgtspējīgas valsts finanses. Tas arī ir galvenais jautājums, lai sagatavotos dalībai ES. Nesenā pieredze liecina par Eiropas tautsaimniecību savstarpējo atkarību un to, ka pat mazās ekonomikās lielas svārstības var sagraut stabilitāti.

Komisija turpinās pilnībā izmantot pirmspievienšanās instrumentus un veikt ekonomikas uzraudzību, lai paplašināšanās valstīs kontrolētu sniegumu ekonomikas un fiskālajā jomā. ES uztur regulāru dialogu ar kandidātvalstīm, iepazīstinot tās ar ekonomikas politikas koordinācijas un uzraudzības sistēmu ES. Līdzīgs process ir izveidots ar iespējamajām kandidātvalstīm. Dialogi ekonomikas jomā starp Komisiju un paplašināšanās valstīm asociāciju nolīgumu ietvaros arī tiek izmantoti ekonomikas politikas uzraudzībai.

Patlaban tiek veikti pasākumi, lai uzlabotu ekonomikas pārvaldību ES. Tiklīdz šo pastiprināto makroekonomikas, budžeta un strukturālo reformu koordinācija būs pilnībā definēta un pabeigta, Komisija izskatīs, kā dažus no noteikumiem var īstenot paplašināšanās valstīs.

Papildus dialogam un uzraudzībai ES aktīvi atbalsta paplašināšanās valstu centienus ceļā uz ekonomikas atveseļošanu, makroekonomikas stabilizāciju un fiskālo konsolidāciju. Ir paredzēts piešķirt būtisku *IPA* palīdzības apjomu, lai uzlabotu valsts finanšu pārvaldību, paaugstinot statistikas kvalitāti un stiprinot banku nozares uzraudzību.

Paplašināšanās process sekmē stratēģijā „Eiropa 2020” noteikto mērķu sasniegšanu, paplašinot ES regulatīvās sistēmas darbības jomu un radot jaunas tirdzniecības iespējas. Komisija atzinīgi vērtē daudzu paplašināšanās valstu nodomu izmantot stratēģiju „Eiropa 2020” savas valsts reformu prioritātēs. Komisija iesaistīs paplašināšanās valstis ES mērogā pieņemtajās iniciatīvās, lai sasniegtu gudras, ilgtspējīgas un integrējošas izaugsmes mērķus, radot augstus nodarbinātības, produktivitātes un sociālās kohēzijas līmeņus. Izglītības jomā Komisija izpētīs iespējas, kā visas paplašināšanās valstis ietvert sistēmā „Izglītība un mācības 2020” un iesaistīt tās savstarpējas mācīšanās pasākumos².

Paplašināšanās valstis ir uzsākušas iniciatīvas reģionālās grupās, kurās tās var kopīgi novērtēt panākto un noteikt reģioniem paredzētus mērķus. Šādas iniciatīvas piemērs ir mazās uzņēmējdarbības akts Eiropai, kas ir pasākumu kopums uzņēmējdarbības vides uzlabošanai MVU. Komisija ierosinās Reģionālās sadarbības padomei izveidot platformas dialogam un salīdzinošai pārskatīšanai citās jomās saskaņā ar stratēģijā „Eiropa 2020” noteiktajām prioritātēm. Plānojot *IPA* palīdzību, Komisija ņems vērā stratēģijas „Eiropa 2020” prioritātes.

2.2. Sociālā integrācija

Ekonomikas krīze ir negatīvi ietekmējusi sociālo labklājību paplašināšanās valstīs. Visvairāk tā skāra neaizsargātākās grupas, tostarp mazākumtautības, mazāk attīstītās kopienas un cilvēkus ar īpašām vajadzībām. Augsts bezdarba līmenis, īpaši jauniešu bezdarbs, zema darbaspēka dalība un nabadzība ir izplatīta visā reģionā. Romi veido īpaši neaizsargātu mazākumtautības grupu: tos skar nabadzība, diskriminācija un ierobežota pieeja izglītībai, nodarbinātībai, mājokļu un sociālo pakalpojumu jomā, tostarp veselības aprūpē. Liels skaits romu aizvien nav reģistrēti pilsoņu reģistrā, un tiem nav personas apliecināšu dokumentu.

² Horvātija, Turcija un Īslande jau piedalās sistēmā „Izglītība un mācības 2020”.

Neseno karu rezultātā daudzi no tiem joprojām dzīvo nometnēs kā iekšēji pārvietotas personas.

Komisija ir apņēmusies palīdzēt paplašināšanās valstīm uzlabot neaizsargātāko grupu apstākļus, tostarp romu integrēšanu sociālajā un ekonomikas jomā. Komisija nodrošina būtisku *IPA* atbalstu neaizsargātajām grupām, nodrošinot izglītības iespējas un stiprinot sociālos un nodarbinātības pakalpojumus, lai integrētu darba tirgū cilvēkus, kuri ir nelabvēlīgākā situācijā. Tā arī finansē infrastruktūras modernizēšanu romu apmešanās vietās. Šis atbalsts tiks pastiprināts, lai uzlabotu dzīves apstākļus valstīs, kuras šī problēma skar visvairāk, palīdzot tām izstrādāt visaptverošu pieeju sociālās integrācijas problēmām. Horvātijas gadījumā jau ir noslēgts kopīgais iekļaušanas memorands, nodrošinot politikas pamatu šajā jomā. Paplašināšanās valstīs ir veikušas konkrētus pasākumus, lai risinātu iepriekš minētās problēmas, bet vēl ir jāpaveic daudz vairāk. Komisija aicina tās strādāt, lai apkarotu nabadzību un sociālo atstumtību saskaņā ar stratēģijā „Eiropa 2020” noteiktajām prioritātēm, un labāk izmantot iespējas, ko sniedz Romu integrācijas desmitgadē gūtā pieredze. Paplašināšanās valstīm būtu jānosaka skaidri un vērienīgi mērķi nodarbinātības, izglītības un nabadzības apkarošanas jomā attiecībā uz mazāk attīstītām kopienām, īpaši romiem.

2.3. Tiesiskuma un valsts pārvaldes stiprināšana

Tiesiskuma, īpaši tiesu iestāžu stiprināšana un cīņa pret organizēto noziedzību un korupciju ir svarīgs uzdevums vairumam valstu paplašināšanās procesā. Konkrēti rezultāti, kas sniedz uzlabojumus tiesiskumā, ir svarīgs elements virzībā uz turpmākajiem posmiem ES pievienošanās procesā.

Atjaunotajā vienprātībā par paplašināšanos, par ko vienojās 2006. gadā, aicināts ar tiesiskumu saistītus jautājumus risināt jau pievienošanās procesa agrīnā posmā. Komisija piešķir augstu prioritāti šo jautājumu risināšanai un visu iespējamo instrumentu izmantošanai. Kritēriju izmantošana pievienošanās sarunās ir svarīgs stimuls reformām un skaidri norāda uz to, ka tiesiskuma jautājumi nopietni jārisina pirms pievienošanās. Vīzu liberalizācijas process ir pierādījis tādas pieejas efektivitāti, kurā paredzētas konkrētas, īpašas reformas prasības, tādējādi ļaujot valstīm labāk koncentrēties uz to centieniem. Ir pastiprināts salīdzinošais novērtējums un citi uzdevumi, paverot iespēju tiešai pieredzes apmaiņai starp dalībvalstu un paplašināšanās valstu tiesnešiem, prokuroriem un citiem ekspertiem tiesībaizsardzības, robežu pārvaldības un migrācijas jomā. Pastiprināta tiesu iestāžu un policijas sadarbība reģionā, ar ES dalībvalstīm, kā arī ar Eiropolu, *Eurojust* un *Frontex* sniedz iespējas cīņā pret starptautisko noziedzību pirmspievienošanās periodā.

Ņemot vērā šo pieredzi, Komisija turpinās savu darbu un pastiprinās dialogu par tiesiskumu ar kandidātvalstīm un iespējamajām kandidātvalstīm. Valstīm jāstrādā, lai sasniegtu konkrētus, ilgtspējīgus rezultātus un izveidotu pārlicinošus un ticamus uzskaites datus cīņā pret organizēto noziedzību un korupciju, kā arī lai veiktu tiesu iestāžu reformu. Lai to sasniegtu, ir svarīgi izveidot stabilu tiesisko regulējumu un to īstenot. Tiks paplašināta salīdzinošo uzdevumu un salīdzinošās novērtēšanas joma. Komisijas atzinumos par Melnkalnes un Albānijas pieteikumiem dalībai ES izklāstītas prioritātes tiesiskuma jomā.

Komisija cieši uzrauga procesu, jo īpaši, izveidojot kopīgas institūcijas saskaņā ar Stabilizācijas un asociācijas nolīgumiem vai Pagaidu nolīgumiem un veicot vērtējuma misijas.

Šā dialoga rezultāti ir atspoguļoti progresā ziņojumos. *IPA* palīdzība galvenokārt tiek vērsta uz tiesiskumu. *TAIEX* paplašināšanās valstīm organizē vairāk nekā 100 ar tiesiskumu saistītus mācību pasākumus gadā.

Nesen ir panākti pozitīvi uzlabojumi tiesu iestāžu sadarbības jomā vairākās Rietumbalkānu valstīs. Ir noslēgti jauni divpusēji nolīgumi policijas sadarbības jomā, īpaši starp Serbiju un Albāniju, par savstarpējo juridisko palīdzību un spriedumu izpildi krimināllietās. Horvātija un Serbija ir guvušas lielākus panākumus, parakstot nolīgumu, kas ļauj tām savstarpēji izdot savus valstspiederīgos kriminālprocesa vai ieslodzījuma spriedumu izpildei organizētās noziedzības un korupcijas lietās. Komisija aicina pārējās valstis reģionā sekot šim piemēram. Tiesu iestāžu sadarbību varētu turpmāk uzlabot, paplašinot iespēju izdot valstspiederīgos visos nopietnu noziegumu gadījumos, tostarp kara noziegumu lietās. Reģionālās sadarbības padome cenšas uzlabot sadarbību starp policiju, prokuratūras dienestiem un tiesu iestādēm.

Profesionāls un nepolitizēts civildienests ir svarīgs tiesiskumam un pārvaldības uzlabošanai. Valsts pārvaldes reforma ir prioritāte paplašināšanās valstīs, un lielākā daļa valstu ir atšķirīgos valsts izveides posmos. Lai reformas būtu ilgtspējīgas, tās jāievieš pašreizējās valsts struktūrās un jāņem vērā konkrētais sociālais un pārvaldības konteksts. Komisija paplašināšanās valstīs turpinās atbalstīt valsts pārvaldības reformas, cieši sadarbojoties ar *SIGMA*³.

2.4. Vārda un plašsaziņas līdzekļu brīvība

Vārda brīvība un plašsaziņas līdzekļu neatkarība, kas ir būtiska jebkuras demokrātiskas sistēmas daļa, aizvien rada bažas lielākajā daļā paplašināšanās valstu. Turcijā tiesību aktu sistēma vēl pietiekamā mērā negarantē vārda brīvību. Vairākās Rietumbalkānu valstīs turpinājās draudu izteikšana un fiziski uzbrukumi žurnālistiem. Dažās valstīs goda aizskaršana aizvien ir kriminālnoziegums vai par to tiek piemērotas nesamērīgi lielas sodanaudas. Vairākās valstīs problēmas rada politiska iejaukšanās plašsaziņas līdzekļu, tostarp sabiedrisko raidorganizāciju, neatkarībā. Redakcionālo neatkarību apdraud nepamatota politiskā un ekonomiskā ietekme. Šie jautājumi konkrētajām valstīm jārisina steidzamā kārtā.

Komisija cieši uzraudzīs virzību šajā jomā. Galvenā uzmanība tiks pievērsta tādām jomām kā tiesību aktu sistēma un tās atbilstība Eiropas standartiem, īpaši attiecībā uz goda aizskaršanu, iestāžu atbildību pienācīgi piemērot sodu visos gadījumos, kad noticis uzbrukums žurnālistiem, pašregulējošu iestāžu izveidi un to ieguldījumu profesionālākā darbībā, sabiedrisko raidorganizāciju lomu plurāli demokrātiskās iekārtās, pārrobežu tīkliem ziņošanas uzlabošanai visā reģionā, tādējādi veicinot labāku savstarpējo izpratni. Komisija 2011. gada pavasarī organizēs konferenci par vārda un plašsaziņas līdzekļu brīvību paplašināšanās valstīs, kas radīs iespēju novērtēt šajās jomās panākto. *IPA* atbalsts vajadzības gadījumā tiks sniegts kā turpmāks pasākums pēc konferences.

³ Īstermiņa palīdzību horizontālās pārvaldības un valsts pārvaldes reformu jautājumos nodrošina *SIGMA* (atbalsts uzlabojumiem pārvaldībā un vadībā), kas ir ESAO programma, ko atbalsta Komisija saistībā ar paplašināšanos.

2.5. Pēckonflikta samierināšana, reģionālā sadarbība un divpusēji jautājumi Rietumbalkānos

Pēdējās desmitgades laikā Rietumbalkānu valstis ir panākušas būtisku progresu ceļā uz stabilitāti un reģionālo sadarbību. Tomēr daudzi jautājumi, kas izriet no konfliktiem reģionā, aizvien ir aktuāli un ietekmē gan valstu iekšējo dimensiju, gan to savstarpējās attiecības. ES strādā ar iesaistītajām pusēm reģionā, lai novērstu šī pagātnes mantojuma sekas.

Virzība pēckonflikta samierināšanas jomā ir galvenais noteikums stabilitātei Kosovā, kur pēc Starptautiskās Tiesas konsultatīvā atzinuma saņemšanas ir sācies jauns posms. Pēc ANO Ģenerālās Asamblejas rezolūcijas pieņemšanas ES ir gatava sekmēt dialoga procesu starp Prištinu un Belgradu, lai veicinātu sadarbību, panāktu progresu ceļā uz dalību ES un uzlabotu cilvēku dzīvi. Arī Bosnijā un Hercegovinā ir svarīga virzība samierināšanas procesā, jo īpaši valsts darbībai. Pilnīga Ohridas nolīguma īstenošana Bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā, etnisko minoritāšu aizsardzība un to tiesību ievērošana, bēgļu atgriešanās un sadarbība ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*), kā arī kara noziegumu tiesas prāvās savā valstī pareiza izskatīšana ir būtiska samierināšanas procesā.

Lai panāktu ilgstošu samierināšanu, jāpieliek pūles visos līmeņos – valdībā, tiesu iestādēs un pilsoniskajā sabiedrībā. Tas ir saistīts arī ar nabadzības apkarošanas un sociālās izslēgšanas jautājumu risināšanu. Nesen ir novērotas vairākas pozitīvas pazīmes. Serbijas parlaments pieņēma deklarāciju, ar ko nosoda slepkavības Srebrenicā un atsauca uz Starptautiskās Tiesas spriedumu par noziegumiem Srebrenicā. Nevalstiskās organizācijas uzsāka iniciatīvu izveidot reģionālo komiteju, kas nodarbotos ar patiesības izmeklēšanu un patiesības atklāšanu. Šo tā saukto *RECOM* iniciatīvu atbalsta Horvātijas un Serbijas valstu vadītāji, Melnkalnes parlaments un reliģiskās kopienas. Samierināšanu sekmētu plašāka sadarbība reģionālā mērogā. 2010. gada maija *Igman* iniciatīvas augstākā līmeņa sanāksmi Sarajevā apmeklēja Serbijas, Bosnijas un Hercegovinas, Horvātijas un Melnkalnes prezidenti, iniciatīvā ir iesaistītas vairāk nekā 140 nevalstiskās organizācijas, lai sekmētu un atvieglotu sadarbību vietējā un reģionālā mērogā. Šo dažādo centienu pamatā jābūt kara noziegumu izskatīšanai tiesā, pilnībā sadarbojoties ar *ICTY*, kā arī pareizi un ātri izskatot kara noziegumu lietas valsts tiesās. Arī turpmāk, īpaši Serbijai un Horvātijai, būs svarīgi pilnībā sadarboties ar *ICTY*.

Būtiska virzība panākta bēgļu atgriešanās jautājumā, ko sāka izskatīt Sarajevas procesā. Martā Belgradā organizētajā ministru konferencē atsāka dialogu starp attiecīgo valdību pārstāvjiem. Komisija ir gatava apsvērt jautājumu par ES papildu finanšu ieguldījuma piešķiršanu šim procesam un atbalstīt līdzekļu devēju konferences organizēšanu, tiklīdz valstis būs panākušas nolīgumu par konkrētiem pasākumiem atlikušo problēmu risināšanai. Bruņoto konfliktu rezultātā reģionā par pazudušām aizvien tiek uzskatītas 14,631 personas (dati par 2010. gada augustu), un atlikušo lietu risināšana notiek ļoti lēni. Attiecīgajām valstīm jāpieliek pūles, lai atrisinātu atlikušās lietas konkrētā laikposmā.

Reģionālā sadarbība sekmē samierināšanu, labas kaimiņattiecības un rada vidi, kas ir labvēlīga atklātu divpusējo jautājumu risināšanai. Rietumbalkānu valstīs tas ir arī svarīgi ekonomikas attīstībai un tādu kopīgu problēmu risināšanai kā, piemēram, organizētā noziedzība, robežu pārvaldība, klimata pārmaiņas vai vides piesārņojums. Reģionālā sadarbība ir būtiska, lai panāktu progresu ES integrācijas programmā tādās jomās kā pilsoņu drošība, enerģētika vai transports.

Reģionā ir veikti pasākumi, lai stiprinātu paša reģiona struktūras. Reģionālās sadarbības padomei (*RCC*) ir liela nozīme reģionālās sadarbības vadīšanā un uzraudzībā. *RCC* pieņēma vērienīgu stratēģiju un darba programmu 2011.-2013. gadam, kas patlaban ir jāīsteno, uzmanību veltot uz rezultātu orientētām darbībām, kurās *RCC* var sniegt patiesu ieguldījumu. Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgums (*CBTN*) ir svarīgs reģionālās brīvās tirdzniecības zonas pilnveidošanai. Enerģētikas kopiena strādā pie reģionālā enerģētikas tirgus izveides un gatavojas integrācijai ES enerģētikas tirgū. Eiropas kopējās gaisa telpas nolīgums atjauninās standartus drošuma, drošības un gaisa satiksmes pārvaldības jomā un radīs konkurētspējīgākus noteikumus gaisa transporta pasažieriem.

Komisija sniedz būtisku finansiālu atbalstu reģionālajai sadarbībai. Lai atvieglotu reģiona dalību lielākajos starptautiskajos nolīgumos, piemēram, Transporta nolīgumā, 2011. gadā tiks piešķirti *IPA* līdzekļi. Reģionālā valsts pārvaldes skola (*ReSPA*) patlaban darbojas pilnībā un pašreiz rīko aptuveni 2500 mācību dienas gadā. Starptautiskais nolīgums, ar ko izveidoja tās juridisko personu, tika ratificēts 2010. gada jūlijā. Paredzēts, ka skolas telpu oficiālā atklāšana Danilovgradā (Melnkalnē) notiks 2010. gada 11. novembrī.

Komisija turpinās atbalstīt kultūras mantojuma atjaunošanu Ļubļanas procesa ietvaros. *RCC* izveidos darba grupu kultūras un sabiedrības jautājumos, ko atbalstīs pastāvīgais sekretariāts, kas izmanto ES pirmspievienošānās finansiālo palīdzību. Tās uzdevums būs pārvaldīt Ļubļanas procesu, sadarbojoties ar Eiropas Padomi un Komisiju.

Komisija patlaban pabeidz Donavas reģiona stratēģijas izveidi, kurā piedalās dalībvalstis, paplašināšanās valstis un Austrumu partnerības valstis. Lai stratēģiju sekmīgi īstenotu, ir svarīga to Rietumbalkānu valstu iesaiste un aktīva līdzdalība, kurām ir kopīgs Donavas baseins ar to ES kaimiņvalstīm. Šī stratēģija ir iespēja veikt savstarpēji izdevīgus ieguldījumus transporta, enerģētikas un vides nozarēs, kā arī sniedz priekšrocības attīstībai sociālajā un ekonomikas jomā.

Reģionālo sadarbību ir kavējuši atšķirīgie viedokļi Kosovas jautājumā. Jo īpaši tas ietekmējis *CBTN* darbību, Eiropas un Vidusjūras reģiona diagonālās kumulācijas sistēmas paplašināšanu un Transporta kopienas nolīguma parakstīšanu. Reizēm nav bijis iespējams organizēt sanāksmes, kurās piedalītos visi reģionālie dalībnieki. Komisija stingri aicina visas iesaistītās puses rast praktiskus un pragmatiskus risinājumus, lai nodrošinātu reģionālās sadarbības integrāciju, neraugoties uz atšķirīgajiem viedokļiem par Kosovas statusu.

Slovēnija un Horvātija ir parakstījušas un ratificējušas Robežu arbitražas nolīgumu, kas paver iespēju galīgajam risinājumam. Nolīgumā norādīts, ka abpusējus jautājumus var atrisināt labu kaimiņattiecību garā. Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika un Kosova pabeidza savas robežas noteikšanu. Tomēr aizvien nav atrisināti vairāki citi abpusējie jautājumi, īpaši robežu jautājums, kā arī nosaukuma problēma starp Grieķiju un Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku.

Iesaistītajām pusēm jārisina atklāti divpusējie jautājumi, tostarp robežstrīdi, labu kaimiņattiecību garā un ņemot vērā ES vispārējās intereses. Tam vajadzīga iesaistīto pušu atjaunota politiskā griba. Komisija cer, ka puses pieliks visas pūles, lai atrisinātu atlikušos robežjautājumus atbilstoši mierīgas domstarpību izšķiršanas principam saskaņā ar ANO hartu, tostarp, vajadzības gadījumā, saskaņā ar Starptautiskās Tiesas jurisdikciju. Divpusējiem

jautājumiem nebūtu jākavē pievienošanās process. ES ir gatava sekmēt vajadzīgā politiskā stimula izveidi risinājumu rašanai un atbalstīt ar tiem saistītās iniciatīvas.

3. PAPLAŠINĀŠANĀS POLITIKĀ IZMANTOJAMIE PIRMSPIEVIENOŠANĀS INSTRUMENTI

Finansiālā palīdzība – stratēģiska pieeja

Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta (*IPA*) finansiālā palīdzība ir paredzēta, lai palīdzētu kandidātvalstīm un iespējamajām kandidātvalstīm to centienos izpildīt pievienošanās kritērijus, saskaņot tiesību aktus ar ES politikas virzieniem un standartiem, kā arī sekmēt sociālo un ekonomisko attīstību. Šāda palīdzība, ko sniedz no ES budžeta, nodrošina skaidru pievienoto vērtību. Palīdzība paplašināšanās valstīm ir ieguldījums ES nākotnē, proti, atbalstot savas nākotnes dalībvalstis, lai tās varētu pienācīgi sagatavoties dalībai, ES pati varēs labāk sasniegt savus stratēģiskos mērķus. *IPA* ietvaros laikposmā no 2007.-2013. gadam ir pieejami EUR 11,6 miljardi, lai palīdzētu paplašināšanās valstīm sagatavoties dalībai ES. Paredzamais sadalījums ir sniegts pārskatītajā indikatīvajā daudzgadu finanšu shēmā 2011.-2013. gadam.

IPA ir izveidots, lai varētu veikt palīdzības stratēģisku plānošanu trīs gadu daudzgadu indikatīvajos plānošanas dokumentos (DIPD). Šajos dokumentos izklāstītas palīdzības galvenās prioritātes nākamajiem gadiem, un tie veido pamatu gada vai daudzgadu plānošanai. DIPD pamatā ir vajadzības, kas noteiktas partnerības un progresā ziņojumos.

Komisija ir veikusi vairākus pasākumus, lai uzlabotu šī procesa stratēģisko raksturu un stiprinātu saikni starp prioritātēm, kas noteiktas Pievienošanās vai Eiropas partnerībā, un progresā ziņojumos, kā arī palīdzības plānošanā. Tādā veidā vairāk uzmanības tika veltīts galvenajām jomām, piemēram, labai pārvaldībai un tiesiskumam. Lai labāk attēlotu šos centienus un stiprinātu saņēmējvalstu līdzdalību, Komisija, plānojot pirmspievienošanās palīdzību, aizvien vairāk izmantos uz nozari balstītu pieeju.

Līdz ar to paplašināšanās valstis tiek aicinātas izstrādāt precīzas, stratēģiskas programmas galvenajās jomās, kuras ir atzītas par svarīgām virzībā uz dalību ES. Pievienošanās prioritātes pilnībā jāintegrē minētajās valstu programmās. Nākamajos DIPD, kas attieksies uz 2011.-2013. gadu, tiks izklāstīti *IPA* palīdzības mērķi minētajās nozarēs.

DIPD turpinās ietvert citas prioritārās jomas, kas būs saistītas ar reģionālo attīstību, cilvēkresursu attīstību un lauku attīstību, īpaši attiecībā uz kandidātvalstīm. Apgūstot, kā efektīvi pārvaldīt pirmspievienošanās palīdzību saskaņā ar pareizas finanšu pārvaldības principiem, paplašināšanās valstu valdības var sagatavoties ES līdzekļu pārvaldībai kā ES nākotnes dalībvalstis.

Tomēr attiecībā uz *IPA* programmu efektīvu īstenošanu dažās valstīs aizvien ir problēmas. Saņēmējvalstīm jāpalielina centieni, lai nodrošinātu pietiekamas administratīvās spējas un kompetenci ilgtspējīgu un uz rezultātiem orientētu projektu izstrādē un īstenošanā, lai uzlabotu pieejamo pirmspievienošanās līdzekļu izmantošanu. Komisija atbalstīs saņēmējus, lai uzlabotu to spējas, un uzraudzīs *IPA* finanšu ciklu, nepilnības nosakot jau agrīnā posmā.

Komisija arī veiks vērienīgāku daudzgadu plānošanu, kas palīdzēs labāk izvirzīt prioritātes un sakārtot plānotos pasākumus, kā arī sniegs saņēmējvalstīm lielāku finansiālās palīdzības paredzamību.

Nozares pieeja atvieglos sadarbību starp līdzekļu devējiem un saņēmējiem, novēršot centienu dubultošanos un radot lielāku efektivitāti un lietderību. Savukārt tas ļaus visām iesaistītajām aprindām vairāk uzmanības veltīt gaidāmajiem rezultātiem un kopīgo centienu ietekmei.

Apjomīgajā ieguldījumā, kas vajadzīgs paplašināšanās valstīs, lai sagatavotos dalībai ES un īstai konverģencei, būtisku daļu jāveido piešķirumam no valstu budžeta, atbalstam no citiem līdzekļu devējiem, starptautiskajām finanšu institūcijām (SFI), kā arī privātajiem ieguldītājiem. Valsts un privātā sektora partnerības ir īpaši vērtīgas, apvienojot dotācijas no valstu budžeta un aizdevumus no privātajām bankām. Rietumbalkānu ieguldījumu sistēma (RIS), Eiropas fonds Dienvidaustrumu Eiropai (EFSE) un Vides izaugsmes fonds (GGF) ir labi piemēri tam, kā līdzsvarot augsta līmeņa kapitāla plūsmas ar ierobežotiem valsts līdzekļiem.

RIS tika izveidota 2009. gada decembrī kā Komisijas un iesaistīto partneru starptautisko finanšu institūciju kopīga iniciatīva. Tas ir galvenais instruments ieguldījumu novirzīšanai infrastruktūras projektiem attiecīgajā reģionā. Tas līdzsvaro ievērojamus aizdevumus no SFI ar IPA dotācijām. Ir piešķirti EUR 137 miljoni, kas varētu līdzsvarot ieguldījumus aptuveni EUR 6,6 miljardu vērtībā. RIS veltīs uzmanību aizvien pieaugošajam ūdens un notekūdeņu projektu skaitam reģionā, stimulējot atbalstu energoefektivitātei, paātrinot ieguldījumus galvenajā transporta tīklā un atbalstot MVU attīstību un mehānismus, lai rosinātu ekonomikas izaugsmi pēc finanšu krīzes. RIS ietvaros uzsāktie projekti attiecas uz daudzām Rietumbalkānu valstīm un stiprina reģionālo sadarbību. RIS atbalstīs apjomīgākos ieguldījumus reģionāli svarīgos projektos, piemēram, Dienvidaustrumu Eiropas reģiona galvenā transporta tīkla izveidē, ko uzskata par Eiropas transporta tīkla (TEN-T) priekšteci šajā reģionā.

Ar IPA finansiālo palīdzību reģionālajai sadarbībai cenšas nodrošināt reģionālo stabilitāti, paaugstināt iekšējās tirdzniecības plūsmas reģionā un atbalsta reģionālās sadarbības iniciatīvas un struktūras Rietumbalkānu valstīs, tostarp Reģionālās sadarbības padomi un Reģionālo valsts pārvaldes skolu. Reģionālās sadarbības padomei ir svarīga nozīme, jo tā uzrauga, vai IPA un citu līdzekļu devēju finansējumā tiek atspoguļotas reģionālās sadarbības prioritātes.

Dalība ES programmās un aģentūrās

Paplašināšanās valstīm piedaloties ES programmās un aģentūrās, tiek mēģināts uzlabot sadarbību ar dalībvalstīm un iepazīstināt valstis ar ES politikas virzieniem un darba metodēm. Kandidātvalstis un iespējamās kandidātvalstis var piedalīties ES programmās, pamatojoties uz pamatnolīgumiem, un var piedalīties ES aģentūrās atsevišķos gadījumos. Līdzdalību var daļēji finansēt, izmantojot IPA finansiālo palīdzību. Valstis tiek aicinātas veltīt uzmanību dalībai programmās vai aģentūrās, ja šādas iesaistes rezultātā tiek atbalstītas reformas galvenās nozares un ja no tās var gūt maksimālu labumu.

Informācija un saziņa

Sekmīgai paplašināšanās politikai vajadzīgs stabils sabiedrības atbalsts. Dalībvalstīm un paplašināšanās valstīm ir galvenā loma informācijas un saziņas centienos, kas var saglabāt sabiedrības atbalstu. Komisija ir apņēmusies uzlabot objektīvas informācijas plūsmu par paplašināšanās procesu, ko sniedz lietotājam saprotamā veidā dažādos pašreiz pieejamajos plašsaziņas līdzekļos. Ir jo īpaši svarīgi, lai šādu informāciju saņemtu jaunieši, kuru dzīves pieredze, iespējams, nesniedz izpratni par to, cik svarīgi ir stiprināt drošību un stabilitāti Eiropā. Politiskie līderi ES, valstu, reģionālajā un vietējā mērogā ir atbildīgi par to, lai šāda informācija tiktu izmantota veidos, kas ir visjēgpilnākie to saņēmējiem.

Piektajā paplašināšanās kārtā gūtā pieredze liecina, ka trūkumus saziņā ātri vien aizpilda maldinoša informācija. Šādi trūkumi jānovērš, sniedzot brīvi pieejamu un precīzu informāciju. Ir svarīgi, lai sabiedrība pilnībā saprastu, cik svarīgs ir šis process. 2010. gadā Eiropas Savienība saskaras ar jauniem uzdevumiem, kas saistīti ar ekonomikas krīzi, vidi, nodarbinātību, pilsoņu drošību, klimata pārmaiņām un migrāciju. Daži jautājumi uztrauc sabiedrību gan dalībvalstīs, gan paplašināšanās valstīs. Vadītāju uzdevums ir paskaidrot, kā paplašināšanās darba kārtības īstenošana var palīdzēt ES sasniegt savus mērķus šajās svarīgajās jomās, paātrināt reformas programmu, kā arī uzlabot dzīves līmeni paplašināšanās valstīs. Procesa taustāmi un īsti rezultāti ir labākā paplašināšanās reklāma. Viens spēcīgs piemērs ir vīzu liberalizācija Rietumbalkānu valstīm.

Pilsoniskās sabiedrības attīstība

Pilsoniskās sabiedrības darbības ir būtiskas nobriedušai demokrātijai, cilvēktiesību ievērošanai un tiesiskumam. Šādas darbības vairo politisko atbildību, stimulē un paplašina telpu diskusijai par sabiedrības izvēli un stiprina vienprātību par plurālistisku sabiedrību. Veicinot atvērtāku, iesaistītāku un dinamiskāku demokrātiju, dzīva un dinamiska pilsoniskā sabiedrība sekmēs arī toleranci un samierināšanu. Pilsonisko sabiedrības organizāciju iesaiste pirmspievienšanās procesā veicina sabiedrības atbalstu ar pievienošanās saistītām reformām un to kvalitāti.

Lai ļautu pilsoniskās sabiedrības organizācijām iesaistīties efektīvā politikas dialogā, jānostiprina pieņemšanas un novērtēšanas kultūra pilsoniskajā sabiedrībā. Sabiedriskās apspriešanās par politikas iniciatīvām un tiesību aktu priekšlikumiem jāpadara par vispārējo principu. Pilsoniskās sabiedrības piekļuvi valdības atbalstam bieži vien kavē pārredzamības trūkums un vāji attīsti līdzekļu piešķiršanas kritēriji.

Pilsoniskās sabiedrības mehānisms palīdz pilsoniskās sabiedrības organizācijām stiprināt savas spējas un profesionālismu, ļaujot tām iesaistīties efektīvā dialogā ar sabiedrību un privātajiem dalībniekiem, kā arī uzraudzīt tendences tādās jomās kā tiesiskums un pamattiesību ievērošana. Šis mehānisms finansē iniciatīvas vietējā mērogā, reģionālos tīklus un īstermiņa vizītes ES.

Komisija ir pārskatījusi instrumentu, lai labāk sazinātos ar vietējās kopienas organizācijām, ņemot vērā no pilsonisko sabiedrību organizācijām saņemtās atsauksmes. Komisija labāk noteiks vajadzības katrā valstī un sniegs ilgtermiņa sākuma kapitālu nevalstiskajām organizācijām. Spēcīgākas, labi izveidotas organizācijas varētu sniegt norādes mazākām organizācijām un sekmēt to darbību.

4. PAPLAŠINĀŠANĀS VALSTĪS PANĀKTAIS PROGRESS UN DARBA KĀRTĪBA 2010.-2011. GADAM

4.1. Atbalsts Rietumbalkānu valstīm ceļā uz dalību ES

ES un Rietumbalkānu valstu ministru sanāksmē Sarajevā 2010. gada 2. jūnijā ES atkārtoti apliecināja savu nelokāmo apņemšanos attiecībā uz Rietumbalkānu Eiropas perspektīvu. Rietumbalkānu valstu nākotne ir Eiropas Savienībā.

Pēdējā gada laikā Rietumbalkānu valstis ir pavirzījušās tuvāk ES, jo reģionā panāca progresu, lai arī nevienmērīgi, veicot reformas un izpildot noteiktos kritērijus un nosacījumus. Horvātijas progress apstiprina, ka Rietumbalkānu stabilizācijas un asociācijas process ir politika, ar ko panāk pievienošanos ES. Pārējo Rietumbalkānu valstu progress ceļā uz dalību ES tāpat ir atkarīgs no tā, cik drīz tās veiks savas politiskās un ekonomiskās reformas.

Būtisks progress panākts ceļa uz vīzu liberalizāciju. Pēdējā gada laikā ES atcēla vīzu režīmu Serbijai, Melnkalnei un Bijušajai Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikai, kad tās pierādīja spēju izpildīt kritērijus, kuri bija noteikti tādās jomās kā ceļošanas dokumentu drošība, robežu pārvaldība, migrācija un patvērums, sabiedriskā kārtība un drošība, kā arī cilvēktiesību ievērošana. Drīzumā vīzu režīms tiks atcelts arī Bosnijai un Hercegovinai, kā arī Albānijai, pamatojoties uz nepārprotamiem pierādījumiem, ka arī tās ir izpildījušas minētos kritērijus. Ir svarīgi, lai iesaistītās valstis pastiprinātu centienus, informējot pilsoņus par bezvīzu režīma darbības jomu un ierobežojumiem. Kosova pieņēma likumu par atpakaļuzņemšanu un pastiprināja pūles, lai atkārtoti integrētu repatriētās personas, tādējādi paverot iespēju dialogam par vīzu liberalizāciju.

Horvātija

Kopš pievienošanās sarunu uzsākšanas 2005. gada oktobrī Horvātija ir panākusi stabilu progresu dalības kritēriju izpildē. Horvātija pilnībā atbilst Kopenhāgenas politiskajiem kritērijiem. Attiecībā uz kritērijiem ekonomikas jomā Horvātija ir funkcionējoša tirgus ekonomika. Tai būtu jāspēj tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā, ja tā apņēmīgi īsteno visaptverošu reformu programmu, lai novērstu strukturālās nepilnības.

Attiecībā uz *acquis* kritērijiem Horvātija ir guvusi ievērojamus panākumus pievienošanās sarunās. Tika atvērtas 33 sarunu sadaļas, no kurām 25 ir provizoriski slēgtas. Horvātija ir panākusi stabilu progresu, izpildot nosacījumus par to sadaļu slēgšanu, kuras saistītas ar finansiālajām sekām (*lauksaimniecība un lauku attīstība, reģionālā politika un strukturālo instrumentu koordinēšana, finanšu un budžeta noteikumi*). Horvātijai jāturpina centieni, lai pilnībā izveidotu valsts pārvaldes struktūras, kas vajadzīgas ES līdzekļu pārvaldībai un kontrolei.

Horvātijai ir jāizpilda atlikušie neizpildītie kritēriji *tiesu iestāžu un pamattiesību* jomā, īpaši izveidojot vajadzīgos uzskaites datus par tiesu iestāžu neatkarību un efektivitāti, cīņu pret korupciju un organizēto noziedzību, mazākumtautību aizsardzību un to tiesību ievērošanu, tostarp bēgļu atgriešanos, kara noziegumu tiesas procesiem, kā arī pilnīgu sadarbību ar ICTY, tostarp problēmas par ICTY piekļuvi dokumentiem atrisināšanu. Attiecībā uz *konkurenci*

Horvātijai jāpielāgo restrukturizācijas plāni par kuģu būvētavām saskaņā ar *acquis*. Paredzams, ka Horvātijai aizvien būs svarīga nozīme reģionālajā sadarbībā Rietumbalkānos, un tā atbalstīs citas valstis reģionā to virzībā uz dalību ES.

Ņemot vērā Horvātijas uzskaites datus par pievienošanās sarunās noteikto kritēriju izpildi un saistību īstenošanu, Horvātija labi veic savas saistības, lai izpildītu *acquis* kritērijus. To pierāda uzraudzības tabulas, kuras Komisija veido par provizoriski slēgtajām sadaļām.

Komisija turpinās uzraudzīt saistību īstenošanu līdz pievienošanās kārtai, izmantojot visus pieejamos instrumentus, tostarp salīdzinošos novērtējumus un struktūras Stabilizācijas un asociācijas nolīguma ietvaros. Komisija regulāri iesniegs uzraudzības ziņojumus.

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika turpina pietiekamā mērā pildīt politiskos kritērijus. Pēc būtiskām reformām 2009. gadā ir panākts papildu progress, lai gan neviendabīgā ritmā, attiecībā uz parlamenta, policijas, tiesu iestāžu, valsts pārvaldes reformām, ka arī mazākumtautību aizsardzību un to tiesību ievērošanu. Valstij jāturpina virzība attiecībā uz dialogu starp politiskajiem dalībniekiem, tiesu iestāžu un valsts pārvaldes reformu, cīņu pret korupciju, vārda brīvību un uzņēmējdarbības vides uzlabošanu. Ir svarīgi īstenot tiesību aktus.

Valsts turpināja pildīt savas saistības saskaņā ar Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu. Komisija ir ierosinājusi pāriet uz asociācijas otro posmu, kā noteikts SAN.

Padome vēl nav pieņēmusi atzinumu par Komisijas 2009. gada oktobra ieteikumu uzsākt pievienošanās sarunas.

Aizvien nav atrisināts jautājums ar Grieķiju par valsts nosaukumu. Abas valstis ir iesaistījušās sarunās ANO aizbildniecībā par minētā jautājuma atrisināšanu, un ir notikušas vairākas abpusējas sanāksmes, tostarp ministru prezidentu sanāksmes, lai gan šādi pasākumi vēl nav snieguši konkrētus rezultātus. Jāizvairās no darbībām un apgalvojumiem, kuri var negatīvi ietekmēt labas kaimiņattiecības. Ir būtiski uzturēt labas kaimiņattiecības, tostarp ANO aizbildnībā panākt saskaņotu un abpusēji pieņemamu risinājumu par valsts nosaukumu.

Melnkalne

Paralēli šim stratēģijas dokumentam Komisija ir pieņēmusi arī atzinumu par Melnkalnes pieteikumu dalībai ES. Minētā atzinuma secinājumi un ieteikumi ir izklāstīti šā paziņojuma pielikumā.

Albānija

Paralēli šim stratēģijas dokumentam Komisija ir pieņēmusi arī atzinumu par Albānijas pieteikumu dalībai ES. Minētā atzinuma secinājumi un ieteikumi ir izklāstīti šā paziņojuma pielikumā.

Bosnija un Hercegovina

Bosnijas un Hercegovinas virzība galveno reformu veikšanā ir bijusi neliela. 2010. gada oktobra vēlēšanas kopumā atbilda starptautiskajiem standartiem. Neraugoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu, netika novērstas neatbilstības starp Bosnijas un Hercegovinas konstitūciju un Eiropas Cilvēktiesību konvenciju. Demokrātisko principu ievērošana un tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi bez diskriminācijas, kā noteikts Eiropas Cilvēktiesību konvencijā, ir svarīgs Pagaidu nolīguma elements.

Turpmākai virzībai uz pievienošanos ES aizvien ir būtiski, lai valsts vadītāji izstrādātu kopīgu redzējumu par valsts vispārējo virzienu un galvenajām ar ES saistītām reformām. Valstij ir jāpastiprina centieni, lai izveidotu apmierinošu datu uzskaiti par Pagaidu nolīguma noteikumu īstenošanu. Bosnijai un Hercegovinai steidzamā kārtā jāveic sākotnēji pasākumi, lai saskaņotu savu konstitūciju ar Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, un jāuzlabo savu iestāžu efektivitāte un darbība. Valstij jāspēj pieņemt, īstenot un izpildīt ES tiesību aktus un noteikumus. Attiecībā uz starptautiskajām saistībām aizvien ir svarīgi sasniegt mērķus un izpildīt nosacījumus, kuri ir noteikti, lai slēgtu Augstā pārstāvja biroju. ES, pastiprinot savu pārstāvju klātbūtni, palīdzēs Bosnijai un Hercegovinai īstenot ES darba kārtībā noteiktos mērķus.

Serbija

Serbija pieteicās dalībai ES 2009. gada decembrī un ir atkārtoti izteikusi apņemšanos izpildīt Kopenhāģenas kritērijus. 2010. gada oktobrī Padome aicināja Komisiju iesniegt atzinumu par šo dalības pieteikumu. 2010. gada februārī stājās spēkā Pagaidu nolīgums, un 2010. gada jūnijā dalībvalstis piekrita iesniegt saviem parlamentiem ratificēšanai Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu.

Serbija turpināja īstenot savu politiskās reformas programmu. Cīņā pret organizēto noziedzību ir gūti pozitīvi rezultāti. Ir vajadzīgas papildu pūles attiecībā uz tiesu iestāžu un valsts pārvaldes reformu, kā arī cīņu pret organizēto noziedzību un korupciju. Serbija turpināja veidot datu uzskaiti par Pagaidu nolīguma īstenošanu, un tai ir labas izredzes izpildīt Stabilizācijas un asociācijas nolīgumā noteiktās prasības. Serbija ir veikusi svarīgus pasākumus samierināšanas procesā reģionā, īpaši ar Horvātiju un Bosniju un Hercegovinu. Serbija turpināja aktīvi sadarboties ar Starptautisko kara noziegumu tribunālu Bijušajai Dienvidslāvijai. Tomēr divi atlikušie *ICTY* meklētie noziedznieki vēl ir brīvībā. Kā izklāstīts Padomes 2010. gada 25. oktobra secinājumos, pilnīga sadarbība ar minēto tribunālu ir svarīgs priekšnoteikums dalībai ES.

Serbijai jāpierāda konstruktīvāka attieksme attiecībā pret Kosovas līdzdalību reģionālajā tirdzniecībā un sadarbībā. Tai jāatzīst Kosovas muitas zīmogi, ko *UNMIK* jau divreiz sertificējusi atbilstīgi ANODPR 1244. Jāstiprina sadarbība ar *EULEX* tiesiskuma misiju attiecībā uz Kosovas ziemeļu daļu. Pēc ANO Ģenerālās Asamblejas rezolūcijas pieņemšanas ES ir gatava sekmēt dialoga procesu starp Prištinu un Belgradu, lai veicinātu sadarbību, panāktu progresu ceļā uz dalību ES un uzlabotu cilvēku dzīvi.

Kosova

Vietējās vēlēšanas Kosovā 2009. gada beigās notika ierastā veidā, piedaloties visām kopienām. Vēlētāju aktivitāte bija ļoti zema Kosovas ziemeļu daļā. Decentralizācijas process ir būtiski pavirzījies uz priekšu. Ir pastiprinājusies sadarbība ar *EULEX*. Valdība ir uzlabojusi spējas īstenot Kosovas Eiropas darba kārtību un reformu politiku. Tomēr aizvien nav atrisināti būtiski jautājumi attiecībā uz valsts pārvaldes reformu un tiesiskumu, tostarp tiesu iestādēm. Jāpaveic vairāk, lai novērstu korupciju, organizēto noziedzību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Problemātiskas jomas aizvien ir dialogs un samierināšana starp kopienām un mazākumtautību, īpaši Kosovas serbu, aizsardzība un integrācija. Iestādēm jānodrošina konstruktīva pieeja Kosovas dalībai reģionālās sadarbības forumos, lai ņemtu vērā reģionālās tendences.

Padome 2009. gada decembrī atzinīgi novērtēja Komisijas paziņojumu „Kosova – Eiropas perspektīvas īstenošana”⁴. Padome aicināja Komisiju veikt vajadzīgos pasākumus, lai atbalstītu Kosovas virzību uz ES saskaņā ar reģiona Eiropas perspektīvu, un sniegt ziņojumus par progresu šajā jomā. Padome uzsvēra, cik svarīgi ir pasākumi, kas saistīti ar tirdzniecību un vīzām, neskarot dalībvalstu nostāju par valsts statusu.

⁴ COM(2009) 534, galīgā redakcija, 14.10.2009.

Februārī Komisija ierosināja paplašināt autonomo tirdzniecības pasākumu darbības jomu Kosovā. Jūlijā tā organizēja komandējumu ekspertiem, lai novērtētu Kosovas sagatavotību to prasību izpildē, kas ir svarīgas iespējamajā tirdzniecības nolīguma ar ES noslēgšanai. Būs vajadzīgi centieni attiecībā uz preču tehniskajām prasībām, izcelsmes kontroli, intelektuālo īpašumu, konkurences noteikumiem un publisko iepirkumu. Komisija strādās vairāk, lai palīdzētu Kosovai risināt konstatētos trūkumus. Tiklīdz Kosova būs izpildījusi attiecīgās prasības, Komisija ierosinās sarunu norādes par tirdzniecības nolīgumu.

Komisija turpinās atbalstīt Kosovas līdzdalību attiecīgajās ES programmās. Komisija kopā ar Kosovas iestādēm janvārī uzsāka dialogu ar Kosovu par Stabilizācijas un asociācijas procesu. Ir organizēts pilns sanāksmju cikls.

Komisija atbalsta Kosovas dalību *IPA* pārrobežu sadarbības programmās ar Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku un Albāniju. Sākot ar 2011. gadu, atbalsts ietvers arī programmas ar Melnkalni.

Komisija saskaņā ar Padomes secinājumiem turpinās uzsāktās iniciatīvas, kas ietvertas tās paziņojumā par Kosovu.

4.2. *Pievienošanās sarunu turpināšana ar Turciju*

Turcija turpināja savu politikas reformas procesu. Turcija veica grozījumus savā konstitūcijā, ieviešot galvenās reformas politiskajā un tiesiskajā sistēmā, kuras attiecas uz daudzām prioritātēm tiesu iestāžu un pamattiesību jomā. Minētās reformas ierobežo militāro tiesu pilnvaras; restrukturizē konstitucionālo tiesu, paplašina tiesnešu un prokuroru augstās padomes sastāvu, padarot reprezentatīvāku tiesu sistēmu kopumā, paplašina arodbiedrību tiesības privātajā sektorā, nodrošina pamatu īpašu pasākumu pieņemšanai, ar kuriem aizsargā sieviešu un bērnu tiesības, garantē personas datu aizsardzību, kā arī piešķir tiesības vērsties pie ombuda, tādējādi nodrošinot juridisko pamatu ombuda institūcijas izveidei.

Izmaiņas konstitūcijā ir svarīgs solis pareizajā virzienā. Lai stiprinātu atbalstu konstitucionālajai reformai, ir vajadzīga plaša sabiedriskā apspriešana, pilnībā iesaistot visas politiskās partijas un pilsonisko sabiedrību un ņemot vērā to atsauksmes. Patlaban ir būtiski nodrošināt minēto reformu pareizu īstenošanu, izmantojot attiecīgos tiesību aktus. Jauna pilsoniska konstitūcija nodrošinās stabilu pamatu turpmākai demokrātijas stiprināšanai Turcijā saskaņā ar Eiropas standartiem un ES pievienošanās kritērijiem.

Attiecībā uz pamattiesībām gan tiesību aktos, gan praksē Turcijā jāstiprina vārda brīvība un plašsaziņas līdzekļu neatkarība. Reliģijas brīvības jautājumos aizvien ir daudz trūkumu. Progress jāpanāk arī sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības jomā, kā arī jānodrošina pilnīgas arodbiedrību tiesības. Demokrātiskā atvērtība, kuras mērķis īpaši bija kurdu problēmas risināšana, ir sniegusi tikai ierobežotus rezultātus. Drošības situācija Dienvidaustrumos ir pasliktinājusies, jo atsākās teroristu organizācijas *PKK/Kongra-Gel* uzbrukumi. Neliels progress panākts cīņā pret korupciju.

Pievienošanās sarunās ir panākts progress, lai gan virzība bija samērā lēna. Sarunās ir sasniegts sarežģīts posms, kurā Turcijai tiek pieprasīts pielikt pūles paredzēto nosacījumu izpildē. Ja Turcija panāks progresu sarunu programmā noteikto kritēriju un prasību izpildē,

varēs paātrināt sarunu gaitu. Nākamajos desmit mēnešos Turcijai jāpiešķir īpaša prioritāte *konkurences politikas, publiskā iepirkuma un sociālās politikas un nodarbinātības sadaļām.*

Turcijas ārpolitika ir kļuvusi aktīvāka attiecībās ar daudzajām kaimiņvalstīm. Eiropas Savienībai tas ir ieguvums, ja Turcijas ārpolitika tiek izstrādāta kā papildinājums pievienošanās procesam un tas notiek sadarbībā ar ES. Turcija ir izteikusi vairākus priekšlikumus ciešākai ES un Turcijas sadarbībai ārpolitikas jomā. Ievērojami panākumi gūti sarunās par atpakaļuzņemšanas nolīgumu ar Turciju.

Turcija turpināja izteikt sabiedrības atbalstu sarunām ANO aizbildniecībā starp Kipras grieķu un Kipras turku kopienas vadītājiem, lai vienotos par Kipras problēmas risinājumu. Tomēr nav panākta virzība abpusējo attiecību normalizēšanā ar Kipras Republiku. Turcija nav pilnībā īstenojusi Asociācijas nolīguma papildprotokolu un nav novērsusi visus šķēršļus preču brīvai aprītei, tostarp ierobežojumus tiešām transporta saiknēm ar Kipru. Ir svarīgi, lai Turcija izpildītu savas saistības īstenot Papildprotokolu pilnīgi nediskriminējošā veidā un panāktu virzību divpusēju attiecību normalizēšanā ar Kipras Republiku. ES turpinās sekot līdzi panākumiem un saskaņā ar Padomes secinājumiem, tostarp 2006. gada decembra un 2009. gada decembra secinājumiem, novērtēs progresu jautājumos, uz kuriem attiecas 2005. gada 21. septembra deklarācija. Ja netiks gūti nekādi panākumi, Komisija iesaka ES saglabāt savus no 2006. gada spēkā esošos pasākumus, kuriem būs nepārtraukta ietekme uz vispārējo sarunu virzību.

Turcijai jāpaātrina darbs, lai ar savam kaimiņvalstīm atrisinātu divpusējus jautājumus, tostarp robežstrīdus. Ir atjaunots stimuls uzlabot attiecības ar Grieķiju. Grieķija iesniedza būtisku skaitu formālu sūdzību par nepārtrauktiem gaisa telpas pārkāpumiem no Turcijas puses, tostarp lidojumiem pāri Grieķijas salām. Grieķija arī sūdzējās par pārkāpumiem tās teritoriālajos ūdeņos. Nav ratificēti protokoli par attiecību uzlabošanu ar Armēniju, kurus parakstīja 2009. gadā.

4.3. *Pievienošanās procesa uzsākšana ar Īslandi*

Ir uzsākts pievienošanās process ar Īslandi. Pēc Komisijas ieteikuma 2010. gada februāra atzinumā un jūnija Eiropadomes lēmuma pievienošanās sarunas uzsāka 2010. gada jūlijā, un drīzumā sāksies Īslandes tiesību aktu izskatīšana atbilstīgi ES *acquis* (skrīnings). Īslandei patlaban ir piešķirta *IPA* palīdzība, kas ir pieejama, lai atbalstītu valsts centienus pilnībā sagatavoties dalībai ES.

Ir gūti stabili panākumi, lai turpinātu uzlabot to tiesību aktu sistēmu, kas saistīti ar interešu konfliktiem un politisko partiju finansēšanu. Tika veikti grozījumi noteikumos par tiesnešu iecelšanu, lai turpmāk stiprinātu tiesu iestāžu neatkarību. Ir veikti svarīgi ekonomikas stabilizācijas pasākumi. Virzība panākta valsts finanšu konsolidācijā un finanšu sistēmas atjaunošanā. Tiek īstenota SVF programma. Tomēr ekonomiskā situācija ir nestabila, un problēmas nav atrisinātas. Īslandei būs jāizpilda pašreizējās saistības, piemēram, tās, kuras noteikusi EBTA Uzraudzības iestāde (EUI) saskaņā ar Eiropas Ekonomikas zonas līgumu. Ir vajadzīgas ievērojamas pūles, lai nodrošinātu, ka pilsoņi Īslandē ir labi informēti par to, ko nozīmē dalība ES.

5. SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Pamatojoties uz iepriekšminēto analīzi, Komisija nāk klajā ar šādiem **secinājumiem un ieteikumiem**:

1. Paplašināšanās pastiprina mieru un drošību Eiropā. **ES stratēģiskajās interesēs** ir turpināt paplašināšanās procesu, pamatojoties uz saskaņotajiem principiem un nosacījumiem un atjaunoto vienprātību par paplašināšanos, ko Eiropadome apstiprināja 2006. gada decembrī. Lai paplašināšanās būtu sekmīga, vajadzīga visu ieinteresēto aprindu stingra politiskā apņemšanās. Visām iesaistītajām pusēm jātic, ka paplašināšanās ir īstenojams process. Kandidātvalstīm jābūt labi sagatavotām, īstenojot stingrus noteikumus, un, tiklīdz šādi noteikumi ir izpildīti, to rīcībā jābūt skaidrai un taustāmai Eiropas perspektīvai.
2. Paplašināšanās process palīdz ES **labāk sasniegt tās politikas mērķus** daudzās jomās, kuras ir svarīgas ekonomikas atveseļošanai un ilgtspējīgai izaugsmei, tostarp, regulatīvā konverģence un iekšējais tirgus, enerģētika, transports, vides aizsardzība un centieni ierobežot klimata pārmaiņas, kā arī padarīt ES par drošāku vietu.
3. Komisija turpinās nostiprināt paplašināšanās valstu makroekonomikas politikas virzienu uzraudzību, ņemot vērā jaunākās tendences ES ekonomikas pārvaldībā. Komisija **sagaida**, ka paplašināšanās valstis īstēnos ar ES saistītas reformas un uzlabos uzņēmējdarbības vidi, tādējādi palīdzot novērst ekonomikas krīzes sekas un panākot ilgtspējīgu izaugsmi. Komisija iesaistīs paplašināšanās valstis iniciatīvās, kuras uzsāktas ES mērogā, lai sasniegtu **stratēģijā „Eiropa 2020”** noteiktos mērķus. Tā aicina paplašināšanās valstis savās valsts politikas prioritātēs atspoguļot stratēģijas „Eiropa 2020” mērķus, iesaistīties reģionālajās politiskajās grupās, lai regulāri pārskatītu minēto reformu rezultātus, kā arī vajadzības gadījumā noteikt reģioniem paredzētus mērķus.
4. Komisija **mudina** paplašināšanās valstis strādāt, lai uzlabotu neaizsargātāko grupu apstākļus, tostarp romu integrēšanu sociālajā un ekonomikas jomā. Komisija ir apņēmusies tās atbalstīt šajos centienos.
5. Komisija joprojām prioritāti piešķirs tiesu iestāžu un valsts pārvaldes reformai, cīņai pret organizēto noziedzību un korupciju, kā arī turpmāk pastiprinās **dialogu tiesiskuma jomā** ar paplašināšanās valstīm. Lielākajai daļai paplašināšanās valstu daudz jāpaveic, lai konsolidētu tiesiskumu un, jo īpaši, izveidotu ticamus uzskaites datus cīņā pret organizēto noziedzību un korupciju.
6. **Vārda** un plašsaziņas līdzekļu **brīvība** aizvien sagādā bažas lielākajā daļā paplašināšanās valstu, un konstatētās problēmas jārisina prioritārā kārtā. Virzība šajā jomā ir būtiska, un to cieši uzraudzīs Komisija. Komisija turpinās atbalstīt pilsoniskās sabiedrības organizācijas un pilnībā izmantos savu pilsoniskās sabiedrības mehānismu.
7. **Reģionālā sadarbība** ir būtisks Stabilizācijas un asociācijas procesa elements. Rietumbalkānu valstis ir guvušas ievērojamus panākumus reģionālajā sadarbībā, ko nevajadzētu apdraudēt atšķirīgajām nostājām Kosovas jautājumā. Reģionālās sadarbības padomei jāvelta uzmanība uz rezultātiem orientētas stratēģijas īstenošanai.

8. Būtisks progress panākts ceļā uz **vīzu liberalizāciju**. Tika atcelta vīzas prasība attiecībā uz pilsoņiem no Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas, Melnkalnes un Serbijas. Drīzumā vīzu režīms tiks atcelts arī Bosnijai un Hercegovinai, kā arī Albānijai, pamatojoties uz nepārprotamiem pierādījumiem, ka arī tās ir izpildījušas attiecīgos kritērijus. Attiecīgajām valstīm jāvelta papildu centieni, lai informētu savus pilsoņus par bezvīzu režīma darbības jomu un ierobežojumiem, cieši uzraudzītu tā īstenošanu un vajadzības gadījumā veiktu pienācīgus korektīvus pasākumus.
9. Iesaistītajām pusēm jāatrisina **divpusējie jautājumi** labu kaimiņattiecību garā, ņemot vērā ES vispārējās intereses. Divpusējiem jautājumiem nebūtu jākavē pievienošanās process. ES ir gatava veicināt risinājumu meklēšanu un atbalstīt attiecīgās iniciatīvas. Ir pienācis laiks reģionam atbrīvoties no tā pagātnes konfliktu mantojuma sekām, izmantojot neseno pozitīvo pieredzi saistībā ar pēckonflikta samierināšanu. Galvenais risinājums ir labas kaimiņattiecības.
10. Komisija atgādina, ka saskaņā ar sarunu programmām un Padomes apstiprinātajiem pasākumiem ir jāatver vai provizoriski jāslēdz tās sarunu sadaļas, attiecībā uz kurām ir pabeigti tehniskie sagatavošanās darbi, ņemot vērā attiecīgo *acquis*. ES interesēs ir atvērt sarunas par sarežģītām sadaļām sarunu agrīnā posmā, tostarp sadaļu par tiesu iestādēm un pamattiesībām, kam vajadzīgs izveidot **pārliecināšanos un ticamus uzskaites datus**, tādēļ, visticamāk, šīs sadaļas tiks slēgtas pašās beigās.
11. Pirmspievienošanās **palīdzība** ir būtiska paplašināšanās stratēģijas daļa un ir paredzēta, lai sasniegtu partnerībās un progresa ziņojumos noteiktās prioritātes. Saņēmējvalstīm jāstiprina savas spējas efektīvi izmantot ES līdzekļus.
12. Komisija **aicina** dalībvalstis cieši sadarboties ar ES iestādēm, lai stiprinātu atbalstu paplašināšanās procesam un izpratni par to, un lai paskaidrotu, kā tas var mums palīdzēt sasniegt mūsu kopējos mērķus. Komisija ir apņēmusies uzlabot objektīvas informācijas plūsmu par paplašināšanās procesu, ko sniedz lietotājam saprotamā veidā dažādos pašreiz pieejamajos plašsaziņas līdzekļos.
13. **Horvātija** ir guvusi ievērojamus panākumus dalības kritēriju izpildē, un pievienošanās sarunas ir beigu posmā. Saskaņā ar sarunu programmu Horvātijas virzībai pievienošanās procesā aizvien būtiska ir pilnīga sadarbība ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai. Komisija uzskata, ka sarunas ir jāslēdz, tiklīdz Horvātija būs izpildījusi atlikušos neizpildītos kritērijus, īpaši tiesu iestāžu un pamattiesību jomā, tostarp cīņā pret korupciju, tādējādi neradot vajadzību ES pēc pievienošanās izmantot sadarbības un pārbaudes mehānismu. Komisija cieši uzraudzīs Horvātijas panākto progresu tiesu iestāžu un pamattiesību jomā, kā arī novērtēs situāciju 2011. gada pirmajā ceturksnī.
14. **Turcija** turpināja savu politisko reformu procesu, īpaši veicot grozījumus tās konstitūcijā. Jāsasniedz turpmāki rezultāti tādās jomās kā pamattiesības, demokrātiskā atvērtība un ieinteresēto aprindu iesaistīšana reformu procesā. Īpašas grūtības sagādā vārda brīvības nodrošināšana praksē. Pievienošanās sarunās ir panākts progress, lai gan virzība bija samērā lēna. Ja Turcija turpinās pildīt sarunu programmā noteiktos kritērijus un prasības, varēs paātrināt sarunu gaitu. Pašreiz ir svarīgi, lai Turcija izpildītu savas saistības īstent Asociācijas nolīguma Papildprotokolu pilnīgi nediskriminējošā veidā un panāktu virzību divpusēju

attiecību normalizēšanā ar Kipras Republiku. ES turpinās sekot līdzi panākumiem un saskaņā ar Padomes secinājumiem, tostarp 2006. gada decembra un 2009. gada decembra secinājumiem, novērtēs progresu jautājumos, uz kuriem attiecas 2005. gada 21. septembra deklarācija. Ja netiks gūti nekādi panākumi, Komisija iesaka ES saglabāt savus no 2006. gada spēkā esošos pasākumus, kuriem būs nepārtraukta ietekme uz vispārējo sarunu virzību.

15. Attiecībā uz **Kipras jautājumu** Kipras grieķu un Kipras turku kopienas vadītāji turpina sarunas par saskaņotu risinājumu Apvienoto Nāciju aizbildniecībā. Komisija atbalsta šos centienus un sniedz tehniskas konsultācijas jautājumos, kuri ir ES kompetencē. Tā aicina abu pušu vadītājus stiprināt centienus, lai pēc iespējas drīzāk rastu veiksmīgu sarunu risinājumu un atkārtoti uzsver aicinājumu Turcijai dot konkrētu ieguldījumu Kipras jautājuma visaptverošā risināšanā.
16. Ir uzsākts pievienošanās process ar **Īslandi**. Pēc Komisijas ieteikuma 2010. gada februāra atzinumā un jūnija Eiropadomes lēmuma 2010. gada jūlijā tika uzsāktas pievienošanās sarunas, un drīzumā sāksies Īslandes tiesību aktu izskatīšana atbilstīgi ES *acquis* (skrīnings). Īslandei būs jāizpilda pašreizējās saistības, piemēram, tās, kuras noteikusi EBTA Uzraudzības iestāde (EUI) saskaņā ar EEZ līgumu. Ir vajadzīgas ievērojamas pūles, lai nodrošinātu, ka Īslandes pilsoņi ir labi informēti par to, ko nozīmē dalība ES.
17. **Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika** turpina pietiekamā mērā pildīt politiskos kritērijus. Galvenajās reformas jomās ir gūti panākumi, lai gan virzība nebija vienmērīga. Vajadzīgi centieni īpaši attiecībā uz tiesu iestāžu un valsts pārvaldes reformām. Komisija **atkārtoti iesaka** Eiropas Savienībai uzsākt pievienošanās sarunas ar Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku. Ir svarīgi uzturēt labas kaimiņattiecības, tostarp ANO aizbildnībā panākt saskaņotu un abpusēji pieņemamu risinājumu par valsts nosaukumu.
18. Komisijas šodien pieņemtajos atzinumos tā **iesaka** uzsākt pievienošanās sarunas ar **Melnkalni** un **Albāniju**, tiklīdz minētās valstis būs sasniegušas vajadzīgo atbilstības līmeni attiecībā uz dalības kritērijiem, kurus noteica Eiropadomes 1993. gada sanāksmē Kopenhāgenā. Jo īpaši Melnkalnei un Albānijai jāīsteno katrā atzinumā izklāstītās īpašās svarīgākās prioritātes. Komisija **iesaka** Padomei piešķirt Melnkalnei kandidātvalsts statusu. Tā rosina Albāniju pielikt papildu pūles, ņemot vērā līdz šim panākto progresu. Komisijas progresa ziņojumos par abām valstīm, kas būs ietverti 2011. gada paplašināšanās dokumentu kopumā, īpaša uzmanība tiks veltīta galvenajām prioritātēm, kuras jāīsteno, lai uzsāktu pievienošanās sarunas.
19. **Serbija** pieteicās dalībai ES 2009. gada decembrī, un 2010. gada oktobrī Padome aicināja Komisiju iesniegt atzinumu. Serbija turpināja īstenot tās politisko reformu programmu un veidot uzskaites datus par Pagaidu nolīguma īstenošanu. Tai ir labas izredzes izpildīt prasības saskaņā ar SAN. Serbija ir veikusi svarīgus pasākumus pēckonflikta samierināšanas procesā reģionā. Ir vajadzīgas papildu pūles attiecībā uz tiesu iestāžu un valsts pārvaldes reformu, kā arī cīņu pret organizēto noziedzību un korupciju. Serbija turpināja sadarboties ar Starptautisko kara noziegumu tribunālu Bijušajai Dienvidslāvijai. Tomēr divi atlikušie *ICTY* meklētie noziedznieki aizvien ir brīvībā. Kā izklāstīts Padomes 2010. gada 25. oktobra secinājumos, pilnīga sadarbība ar minēto tribunālu ir svarīgs priekšnoteikums dalībai ES. Serbijai jāpierāda konstruktīvāka attieksme attiecībā uz Kosovas līdzdalību reģionālajā tirdzniecībā un

sadarbībā. Jāstiprina sadarbība ar *EULEX* tiesiskuma misiju attiecībā uz Kosovas ziemeļu daļu.

20. Pēc ANO Ģenerālās Asamblejas rezolūcijas pieņemšanas ES sekmēs dialoga procesu starp Prištinu un Belgradu, lai veicinātu sadarbību, panāktu progresu ceļā uz dalību ES un uzlabotu cilvēku dzīvi.
21. Decentralizācijas process **Kosovā** ir būtiski pavirzījies uz priekšu, un ir pastiprinājusies sadarbība ar *EULEX*. Valdība ir uzlabojusi spējas īstenot Kosovas Eiropas darba kārtību un reformu politiku. Tomēr nav atrisinātas būtiskas problēmas attiecībā uz tiesiskumu, tostarp valsts pārvaldes un tiesu iestāžu reforma, kā arī korupcijas, organizētās noziedzības un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanas jautājumi. Problemātiskas jomas aizvien ir dialogs un samierināšana starp kopienām un mazākumtautību, īpaši Kosovas serbu, aizsardzība un integrācija. Iestādēm jānodrošina konstruktīva pieeja Kosovas dalībai reģionālās sadarbības forumos, lai ņemtu vērā reģionālās tendences.

Komisija turpina uzsāktās iniciatīvas, kuras noteiktas tās 2009. gada oktobra paziņojumā par Kosovu, saskaņā ar 2009. gada decembra Padomes secinājumiem. Komisija atzinīgi vērtē nesenos Kosovas panākumus, kurus tā guva, pieņemot tiesību aktus atpakaļuzņemšanas jomā, izstrādājot rīcības plānu par repatriantu atkārtotu integrēšanu, pateicoties atvēlētajiem līdzekļiem. Saskaņā ar konsekventu īstenošanu Komisija ir apņēmusies drīzumā uzsākt **dialogu par vīzu režīma liberalizāciju**. Komisija palīdz Kosovai īstenot nosacījumus, kas vajadzīgi, lai varētu noslēgt iespējamo tirdzniecības nolīgumu ar ES. Tiklīdz Kosova būs izpildījusi attiecīgās prasības, Komisija **ierosinās** sarunu norādes par **tirdzniecības nolīgumu**. Komisija ierosinās sniegt iespēju Kosovai piedalīties attiecīgajās **Eiropas Savienības programmās**, piemēram, programmā „Eiropa pilsoņiem” un „Kultūra”. Šajā saistībā Komisija **ierosinās** sarunu norādes pamatnolīgumam.

22. **Bosnijai un Hercegovinai** jāizveido valdība, kas apņemas strādāt pie valsts uzņemšanas ES un paātrina attiecīgās reformas. Bosnijai un Hercegovinai steidzamā kārtā jāveic sākotnēji pasākumi, lai saskaņotu tās konstitūciju ar Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, un jāuzlabo savu iestāžu darbība. Valstij jāspēj pieņemt, īstenot un izpildīt ES tiesību aktus un noteikumus. Attiecībā uz starptautiskajām saistībām aizvien ir svarīgi sasniegt mērķus un izpildīt nosacījumus, kuri ir noteikti, lai slēgtu Augstā pārstāvja biroju. ES, pastiprinot ES pārstāvju klātbūtni, palīdzēs Bosnijai un Hercegovinai īstenot ES darba kārtībā noteiktos mērķus.
23. Kopumā 2010. gada progresa ziņojumos norādīts, ka ES paplašināšanās process virzās tādā ritmā, ko lielākoties nosaka kandidātvalstu pierādītas spējas uzņemties dalības saistības. Šajā nolūkā jāveic **noturīgas reformas**, kā arī tiesību aktu un institucionālie pielāgojumi, kas ir ticami un pārlicinoši. Tā kā attiecīgās valstis pilda noteiktos standartus, īpaši tos, kas saistīti ar tiesiskumu, pamattiesībām un brīvībām, ES ir apņēmusies strādāt ar valstīm, lai virzītos uz nākamajiem posmiem paplašināšanās procesā.

1. PIELIKUMS

Komisijas atzinumos ietvertie secinājumi un ieteikumi par Melnkalnes un Albānijas pieteikumiem dalībai ES

Melnkalne

Melnkalne ir guvusi panākumus, pildot Eiropadomes sanāksmē Kopenhāgenā 1993. gadā noteiktos kritērijus, kuri saistīti ar to iestāžu stabilitāti, kas garantē demokrātiju, tiesiskumu, cilvēktiesības un mazākumtautību aizsardzību un to tiesību ievērošanu, kā arī Stabilizācijas un asociācijas procesa nosacījumus. Tomēr ir nepieciešams turpmāks darbs.

Attiecībā uz ekonomikas kritērijiem Melnkalne ir panākusi konkrētu makroekonomikas stabilitātes pakāpi. Lai kļūtu par funkcionējošu tirgus ekonomiku, kā noteikts Eiropadomes 1993. gada sanāksmē Kopenhāgenā, Melnkalnei jāatrisina iekšējās un ārējās nelīdzsvarotības, arī pašreizējās nepilnības, īpaši finanšu nozarē un darba tirgu darbībā, kā arī jāstiprina tiesiskums. Lai tā varētu tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā vidējā termiņā, Melnkalnei jāstiprina sava fiziskā infrastruktūra un cilvēku kapitāls un jāturpina īstenot strukturālās reformas.

Melnkalnes datu uzskaitē par saistību īstenošanu saskaņā ar Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu kopumā ir pozitīva.

Melnkalnei būs labas izredzes uzņemties dalības saistības vidējā termiņā lielākajā daļā *acquis* jomu, ja tā turpinās saskaņot tiesību aktus un ja tiks veltīts ievērojams un ilgtspējīgs turpmāks darbs, lai nodrošinātu tiesību aktu īstenošanu un ieviešanu. Īpaša uzmanība jāvelta tādām jomām kā preču brīva aprīte, intelektuālā īpašuma tiesības, lauksaimniecība un lauku attīstība, pārtikas nekaitīgums, veterinārā un fitosanitārā politika, zivsaimniecība, statistika, sociālā politika un nodarbinātība, reģionālā politika un strukturālo instrumentu koordinācija, tiesu iestādes un pamattiesības, tiesiskums, brīvība un drošība, kā arī finanšu kontrole. Pilnību atbilstību *acquis* vides jomā varētu sasniegt tikai ilgtermiņā, un tam būtu vajadzīgi lielāki ieguldījumi, tādēļ darbs šajā jomā jāpaātrina.

Melnkalnes pievienošanai būtu ierobežota vispārējā ietekme uz Eiropas Savienības politikas virzieniem, un tā neietekmētu ES spējas saglabāt un padziļināt pašas Savienības attīstību.

Komisija uzskata, ka sarunas ar Melnkalni par pievienošanu Eiropas Savienībai būtu jāuzsāk, tiklīdz valsts būs sasniegusi vajadzīgo atbilstības pakāpi attiecībā uz dalības kritērijiem un īpaši Kopenhāgenas politiskajiem kritērijiem, kuros pieprasīts panākt to iestāžu stabilitāti, kas garantē jo īpaši tiesiskumu. Šajā ziņā Melnkalnei jo īpaši vajag izpildīt šādas svarīgākās prioritātes.

- Uzlabot ar vēlēšanām saistītos tiesību aktus saskaņā ar EDSO-DICB, kā arī Venēcijas komisijas ieteikumiem. Stiprināt parlamenta likumdošanas un pārraudzības funkciju.

- Pabeigt būtiskus pasākumus valsts pārvaldes reformas jomā, tostarp veikt grozījumus likumā par vispārējo administratīvo procedūru un likumā par civildienesta ierēdņiem un valsts ierēdņiem, kā arī stiprināt Cilvēkresursu pārvaldības iestādi un Valsts revīzijas iestādi, lai uzlabotu profesionālismu un valsts pārvaldes depolitizāciju, kā arī stiprinātu pārredzamu un uz nopelniem balstītu pieeju iecelšanai un paaugstināšanai amatā.
- Stiprināt tiesiskumu, īpaši veicot depolitizētu un uz nopelniem balstītu tiesas un prokuratūru padomju darbinieku, kā arī valsts prokuroru iecelšanu amatā, kā arī nostiprinot tiesnešu un prokuroru neatkarību, autonomiju, efektivitāti un atbildību.
- Uzlabot tiesību aktus korupcijas apkarošanas jomā un īstenot valdības izstrādāto korupcijas apkarošanas stratēģiju un rīcības plānu. Izveidot stabilu datu uzskaiti par aktīvu izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un notiesājošu spriedumu pieņemšanu korupcijas lietās visos līmeņos.
- Stiprināt cīņu pret organizēto noziedzību, pamatojoties uz draudu novērtējumu un aktīvu izmeklēšanu, pastiprinātu sadarbību ar reģionālajiem un ES partneriem, efektīvu kriminālizmeklēšanas datu apstrādi un uzlabotām tiesībsardzības iestāžu spējām un koordināciju. Izstrādāt ticamu datu uzskaiti šajā jomā.
- Būtiski uzlabot plašsaziņas līdzekļu brīvību, saskaņojot tiesību aktus ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksi goda aizskaršanas jomā, un stiprināt sadarbību ar pilsonisko sabiedrību.
- Īstenot tiesisko un politisko regulējumu diskriminācijas novēršanas jomā saskaņā ar Eiropas un starptautiskajiem standartiem. Garantēt juridisko statusu pārvietotajām personām, īpaši romiem, ashkaliem un ēģiptiešiem, kā arī nodrošināt to tiesību ievērošanu. Šajā nolūkā jāpieņem un jāīsteno ilgtspējīga stratēģija, lai slēgtu Konikas nometni.

Melnkalne tiek aicināta turpināt konstruktīvi iesaistīties reģionālajā sadarbībā un stiprināt divpusējās attiecības ar kaimiņvalstīm. Jāatrisina nenokārtoti divpusējie jautājumi. Jāturpina vienmērīgi īstenot SAN, šajā kontekstā pienācīga uzmanība jāvelta konstatētajiem trūkumiem tādās jomās kā valsts atbalsts un tranzīta pārvadājumi. Turklāt valsts tiek strikti mudināta turpināt uzlabot savas administratīvās spējas visās jomās. Vajadzīgi īpaši centieni attiecībā uz valsts administrācijas efektivitāti un objektivitāti jutīgās jomās, piemēram, vides aizsardzība. Pilnībā jāizmeklē gadījumi, kuros notikusi vardarbība pret žurnālistiem un NVO aktīvistiem un to iebiedēšana. Jārisina jautājumi, kuri saistīti ar vardarbību ģimenē, ļaunprātīgu izturēšanos un standartam neatbilstošiem apstākļiem cietumos.

Ņemot vērā līdz šim paveikto, Komisija iesaka Padomei piešķirt Melnkalnei kandidātvalsts statusu.

Komisija uzraudzīs vajadzīgo pārmaiņu progresu Stabilizācijas un asociācijas nolīguma institucionālajā ietvarā un turpinās atbalstīt centienus, izmantojot *IPA* finanšu instrumentu. Komisija iesniegs ziņojumu par Melnkalnes progresu 2011. gada paplašināšanās dokumentu kopumā. Minētajā ziņojumā īpašu uzmanību veltīs galveno prioritāšu īstenošanai, kuras jārisina, lai uzsāktu pievienošanās sarunas.

Albānija

Albānija ir guvusi panākumus, pildot Eiropadomes sanāksmē Kopenhāgenā 1993. gadā noteiktos kritērijus, kuri saistīti ar to iestāžu stabilitāti, kas garantē demokrātiju, tiesiskumu, cilvēktiesības un mazākumtautību aizsardzību un to tiesību ievērošanu, kā arī Stabilizācijas un asociācijas procesa nosacījumus. Tomēr ir vajadzīgs apjomīgs turpmāks darbs.

Attiecībā uz ekonomikas kritērijiem Albānija ir panākusi konkrētu makroekonomikas stabilitātes pakāpi. Lai kļūtu par funkcionējošu tirgus ekonomiku, kā noteikts Eiropadomes 1993. gada sanāksmē Kopenhāgenā, Albānijai turpmāk jāstiprina pārvaldība, jāuzlabo darba tirgus darbība, jānodrošina īpašumtiesību atzīšana un jāstiprina tiesiskums. Lai tā varētu tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā vidējā termiņā, Albānijai jāstiprina sava fiziskā infrastruktūra un cilvēku kapitāls un jāīsteno turpmākas strukturālās reformas.

Albānijas datu uzskaitē par saistību īstenošanu saskaņā ar Stabilizācijas un asociācijas nolīgumu kopumā ir pozitīva.

Albānijai būs labas izredzes uzņemties dalības saistības vidējā termiņā lielākajā daļā *acquis* jomu, ja tā turpinās saskaņot tiesību aktus un ja tiks veļtīts ievērojams un ilgtspējīgs turpmāks darbs, lai nodrošinātu tiesību aktu īstenošanu un ieviešanu. Īpaša uzmanība jāvelta tādām jomām kā preču brīva aprīte, intelektuālā īpašuma tiesības, informācijas sabiedrība un plašsaziņas līdzekļi, lauksaimniecība un lauku attīstība, pārtikas nekaitīgums, veterinārā un fitosanitārā politika, zivsaimniecība, transporta politika, sociālā politika un nodarbinātība, reģionālā politika un strukturālo instrumentu koordinācija, tiesu iestādes un pamattiesības, tiesiskums, brīvība un drošība, kā arī finanšu kontrole. Pilnīgu atbilstību *acquis* vides jomā varētu sasniegt tikai ilgtermiņā, un tam būtu vajadzīgi lielāki ieguldījumi, tādēļ darbs šajā jomā jāpaātrina.

Albānijas pievienošanai būtu ierobežota vispārējā ietekme uz Eiropas Savienības politikas virzieniem, un tā neietekmētu ES spējas saglabāt un padziļināt pašas Savienības attīstību.

Komisija uzskata, ka sarunas ar Albāniju par pievienošanu Eiropas Savienībai būtu jāuzsāk, tiklīdz valsts būs sasniegusi vajadzīgo atbilstības pakāpi attiecībā uz dalības kritērijiem un īpaši Kopenhāgenas politiskajiem kritērijiem, kuros pieprasīts panākt to iestāžu stabilitāti, kas garantē demokrātiju un tiesiskumu. Šajā ziņā Albānijai jo īpaši vajag izpildīt šādas svarīgākās prioritātes.

- Nodrošināt parlamenta pareizu darbību, pamatojoties uz konstruktīvu un ilgtspējīgu politisko dialogu visu politisko partiju starpā.
- Pieņemt neapstiprinātos tiesību aktus, kam vajadzīgs pastiprināts balsu vairākums parlamentā.
- Iecelt ombudu un nodrošināt parlamentā sakārtotu uzklauššanas un balsošanas procesu attiecībā uz konstitucionālās un augstākās tiesas ierēdņu iecelšanu amatā.

- Veikt grozījumus tiesību aktu sistēmā attiecībā uz vēlēšanām saskaņā ar EDSO-DICB ieteikumiem.
- Nodrošināt, ka vēlēšanas notiek saskaņā ar Eiropas un starptautiskajiem standartiem.
- Pabeigt svarīgus pasākumus valsts pārvaldes reformā, tostarp veikt grozījumus civildienesta likumā un stiprināt valsts pārvaldes departamentu, lai uzlabotu profesionālismu un valsts pārvaldes depolitizāciju, kā arī stiprinātu pārredzamu un uz nopelniem balstītu pieeju iecelšanai un paaugstināšanai amatā.
- Stiprināt tiesiskumu, pieņemot un īstenojot tiesu iestāžu reformas stratēģiju, nodrošinot tiesu iestāžu neatkarību, efektivitāti un atbildību.
- Efektīvi īstenot valdības korupcijas apkarošanas stratēģiju un rīcības plānu, novērst šķēršļus izmeklēšanai, īpaši attiecībā uz tiesnešiem, ministriem un parlamenta locekļiem, izveidot stabilu datu uzskaiti par aktīvu izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un notiesājošu spriedumu pieņemšanu korupcijas lietās visos līmeņos.
- Stiprināt cīņu pret organizēto noziedzību, pamatojoties uz draudu novērtējumu un aktīvu izmeklēšanu, pastiprinātu sadarbību ar reģionālajiem un ES partneriem, kā arī uzlabotu tiesībsardzības iestāžu koordināciju. Izstrādāt ticamu datu uzskaiti šajā jomā.
- Pēc plašas apspriešanās ar ieinteresētajām aprindām un ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, sagatavot, pieņemt un īstenot valsts stratēģiju un rīcības plānu par īpašumtiesībām; tam būtu jāattiecas uz īpašumu atgūšanas, kompensācijas un legalizācijas procesu.
- Veikt konkrētus pasākumus, lai stiprinātu cilvēktiesību aizsardzību, īpaši attiecībā uz sievietēm, bērniem un romiem, kā arī efektīvi īstenot diskriminācijas novēršanas politiku.
- Veikt papildu pasākumus, lai uzlabotu izturēšanos pret aizturētajiem policijas iecirkņos, pirmstiesas apcietinājumā un cietumos. Stiprināt ļaunprātīgas izturēšanās gadījumu tiesisko kontroli un uzlabot ombuda ieteikumu īstenošanu šajā jomā.

Albānija tiek aicināta turpināt konstruktīvi iesaistīties reģionālajā sadarbībā un stiprināt divpusējās attiecības ar kaimiņvalstīm. Jāturpina vienmērīgi īstenot SAN, šajā kontekstā pienācīga uzmanība jāvelta minēto saistību izpildes termiņu ievērošanai. Turklāt, valsts tiek strikti mudināta turpmāk nostiprināt savas administratīvās spējas visās jomās. Jāuzlabo sadarbība ar pilsonisko sabiedrību. Albānijai jāpiešķir pienācīgi līdzekļi, lai garantētu efektīvu tās cilvēktiesību aizsardzības iestāžu darbību un jāuzlabo centieni mazākumtautību aizsardzības jomā. Jāstiprina plašsaziņas līdzekļu brīvība un neatkarība, kā arī jāatrisina jautājums par politisko spēku dominējošo ietekmi.

Komisija uzraudzīs vajadzīgo pārmaiņu progresu Stabilizācijas un asociācijas nolīguma institucionālajā ietvarā un turpinās atbalstīt centienus, izmantojot *IPA* finanšu instrumentu. Komisija iesniegs ziņojumu par Albānijas progresu 2011. gada

paplašināšanās dokumentu kopumā. Minētajā ziņojumā īpašu uzmanību veltīs galveno prioritāšu īstenošanai, kuras jārisina, lai uzsāktu pievienošanās sarunas.

2. PIELIKUMS

Secinājumi par progresu ziņojumiem par Horvātiju, Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku, Bosniju un Hercegovinu, Serbiju, Kosovu, Turciju un Īslandi

Horvātija

Horvātija turpina pildīt **politiskos kritērijus**. Panākumi gūti daudzās jomās, tostarp tiesiskuma jomā. Tomēr vēl jāturpina centieni un tie jāpastiprina, īpaši tādās jomās kā tiesu iestāžu un valsts pārvaldes reformas, cīņa pret korupciju un organizēto noziedzību, mazākumtautību aizsardzība un to tiesību ievērošana, kā arī bēgļu atgriešanās.

Vēl vairāk tika nostiprināta **demokrātija un tiesiskums**. Valdība un parlaments turpināja efektīvi darboties. Tomēr jāuzlabo parlamenta spējas rūpīgi izvērtēt likumdošanas procesu. Tika turpināta tiesu iestāžu reforma, bet vēl nav atrisinātas būtiskas problēmas, īpaši attiecībā uz tiesu iestāžu efektivitāti, neatkarību un atbildību.

Valsts pārvaldes reformas jomā gūtie panākumi ir nelieli. Stājās spēkā likums par vispārējām valsts pārvaldes procedūrām, un tika pieņemta cilvēkresursu attīstības stratēģija un civildienesta rīcības plāns. Tomēr valsts pārvaldē aizvien ir trūkumi, tostarp sarežģītas administratīvās procedūras, politizācija un vāja cilvēkresursu pārvaldība. Lai sasniegtu taustāmus rezultātus, vajadzīga stiprāka politiskā apņemšanās un uzlabota koordinācija starp galvenajām iesaistītajām aprindām centrālajā, reģionālajā un vietējā mērogā.

Tika turpināta *tiesu iestāžu reforma*. Tika samazināts neizskatīto lietu skaits un nostiprināta tiesu iestāžu neatkarība, veicot grozījumus konstitūcijā. Tomēr reformas procesa galvenie plānotie rezultāti vēl nav sasniegti. Vēl ir jāveic darbs, īpaši attiecībā uz pārredzamu kritēriju piemērošanu, ieceļot amatā tiesnešus un prokurorus, turpmāku neizskatīto lietu skaita samazināšanu, tiesvedības ilgumu un lēmumu izpildi. Zināmi panākumi vērojami kara noziegumu lietu izskatīšanā, tostarp ir pārskatīti apšaubāmi spriedumi, kas pieņemti 20. gadsimta deviņdesmitajos gados. Aizvien ir aktuāla nesodāmības problēma, īpaši attiecībā uz noziegumiem pret etniskajiem serbiem, un daudzi no šiem noziegumiem nav pienācīgi izmeklēti.

Labi panākumi gūti *cīņā pret korupciju*. Ir uzlabojusies pretkorupcijas vispārējā koordinācija un īstenošana. Birojs, kas nodarbojas ar cīņu pret korupciju un organizēto noziedzību, turpināja aktīvi darboties un izvirzīja apsūdzības dažās svarīgās lietās. Pieauga tiesas spriedumu skaits. Konstitūcijā tika ietvertas tiesības piekļūt valsts iestāžu rīcībā esošajai informācijai. Korupcija joprojām vērojama daudzās jomās. Nesen atjauninātās juridiskās un valsts pārvaldes struktūras vēl pilnībā jāpārbauda praksē, īpaši tiesu spēja izskatīt aizvien lielāku skaitu sarežģītu lietu. Jāizveido datu uzskaites par efektīvu izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un tiesas spriedumiem, īpaši attiecībā uz augsta līmeņa korupciju. Interesu konfliktu novēršanā gūtie panākumi ir nelieli. Ir panākti tikai nelieli uzlabojumi tiesību aktu piemērošanā saistībā ar piekļuvi informācijai. Trūkumi nav novērsti attiecībā uz politisko partiju finansēšanu un vēlēšanu kampaņām.

Zināmi panākumi vērojami *cilvēktiesību un mazākumtautību aizsardzības* jomā. Kopumā ir nodrošināta cilvēktiesību aizsardzība, bet vēl jārisina būtiskas problēmas īstenošanas jomā. Attiecībā uz *tiesu pieejamību* ir uzsākta būtiska administratīvās tiesvedības sistēmas reforma. Patlaban tiek sniegta valsts finansēta bezmaksas juridiskā palīdzība. Tomēr procedūras ir sarežģītas, un kopējais sniegtā atbalsta līmenis ir zems. Attiecībā uz *cietumu sistēmu* ir izstrādāti tiesību akti, lai uzlabotu apstākļus cietumos, ieviešot plānoto pārbaudes sistēmu. Cietumi aizvien ir pārpildīti, un tajos netiek nodrošināta pienācīga veselības aizsardzība. Attiecībā uz *ļauņprātīgu izturēšanos* ombuds turpināja saņemt sūdzības par to, ka policija pārmērīgi lietojusi spēku.

Vārda brīvība, tostarp plašsaziņas līdzekļu brīvība un plurālisms, ir noteikts ar likumu un kopumā tiek ievērots. Tomēr redaktori un žurnālisti turpina ziņot par politisku spiedienu. Problemātisks jautājums aizvien ir vietējo plašsaziņas līdzekļu neatkarība.

Neliels progress tika panākts attiecībā uz *sieviešu tiesībām* un dzimumu līdztiesību. Sieviešu stāvoklis darba tirgū nav būtiski mainījies, un sieviešu bezdarba līmenis aizvien ir augsts. Bērnu tiesību aizsardzības ombuds sācis aktīvāk darboties *bērnu tiesību* veicināšanas un aizsardzības jomā. Tomēr šai iestādei pietrūkst atbilstošu līdzekļu, lai pilnībā īstenotu savas pilnvaras.

Zināmi panākumi ir vērojami attiecībā uz *sociāli neaizsargātiem iedzīvotājiem* un *cilvēkiem ar īpašām vajadzībām*. Tiek stiprinātas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām ombuda biroja spējas, īpaši ņemot vērā tā darbības paplašināšanu reģionos. Tomēr nav pietiekamas informācijas par tiesībām un privilēģijām sociālās labklājības, veselības aprūpes un pensiju jomā. Privilēģiju noteikšanas kritēriji netiek piemēroti konsekventi, un tiesību aktu noteikumi par īpašām tiesībām ir sadrumstaloti. Pakāpeniski ir notikusi pāreja no institucionālās aprūpes uz kopienu aprūpes pakalpojumiem.

Ir veikti daži pasākumi, lai vairotu izpratni par jauno *diskriminācijas novēršanas* likumu. Tomēr iestāžu un pilsoņu zināšanas par šā likuma darbības jomu ir ierobežotas, un tiesā tiek iesniegts tikai neliels skaits sūdzību diskriminācijas lietās. Neliels progress panākts attiecībā uz tiesību aktiem noziegumu jomā, lai arī to īstenošana ir agrīnā posmā.

Nelieli panākumi ir gūti attiecībā uz *mazākumtautību un kultūras tiesību ievērošanu un aizsardzību*. Lielāka uzmanība mazākumtautību jautājumiem pievērsta, pateicoties uzlabotajām attiecībām reģionā, īpaši starp Horvātiju un Serbiju. Tika nostiprināti konstitucionālie noteikumi par mazākumtautībām. Uzmanība joprojām tika veltīta romu mazākumtautībai, īpašus uzlabojumus veicot pirmsskolas izglītības jomā. Neraugoties uz stingrajiem pasākumiem finanšu jomā, mazākumtautību organizācijām pieejamo finansējuma līmeni samazināja tikai nelielā mērā. Tomēr saistībā ar mazākumtautībām vēl jāatrisina daudzas problēmas. Horvātijai arī turpmāk jāveicina iecietīga attieksme pret serbu mazākumtautību. Horvātijai arī jāveic piemēroti pasākumi, lai aizsargātu tos, pret kuriem varētu tikt vērsta diskriminācija, naidīgums vai vardarbība. Romu mazākumtautība saskaras ar īpaši sarežģītiem dzīves apstākļiem, un problēmas aizvien jārisina tādās jomās kā izglītība, sociālā aizsardzība, veselības aprūpe, nodarbinātība un piekļuve personiskiem dokumentiem. Mazākumtautībām joprojām ir grūtības nodarbinātības jomā, jo to

Īpatsvars valsts pārvaldē, tiesu iestādēs un policijā, kā arī plašākā valsts sektorā ir nepietiekams.

Zināmi panākumi ir gūti attiecībā uz *bēgļiem*. Bēgļi turpināja atgriezties Horvātijā. Turpinājās agrāko mājokļa aizņemšanas un īres tiesību turētāju izmitināšana. Ir pieņemts pārskatīts rīcības plāns valdības aizkavēto 2009. gada izmitināšanas plānu paātrinātai īstenošanai, lai to pilnībā īstenotu 2011. gadā. Neliels progress panākts attiecībā uz bojāto mājokļu rekonstrukciju. Tika samazināts ievērojams neizskatīto apelāciju skaits, kuras bija iesniegtas par noraidītajiem rekonstrukcijas palīdzības pieteikumiem. Turpinājās lēmuma īstenošana, ar ko paredz pensijas tiesību validēšanu. Tomēr panākumi 2009. gada izmitināšanas mērķu īstenošanā bija nelieli. Vēl pilnībā jāizskata vairāki tūkstoši izmitināšanas pieteikumu, un bēgļiem, kuri atgriežas, jādara pieejami dzīvokļi. Jāizskata liels skaits mītņu rekonstrukcijas pieprasījumu. Jāpieliek pūles vajadzīgo nosacījumu izveidošanā, lai bēgļi varētu atgriezties uz pastāvīgu dzīvi.

Attiecībā uz **reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām** Horvātija turpina sadarboties ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*). Valdības izveidotajai īpašajai darba grupai jāturpina darbs, lai atrastu iztrūkstošos artilērijas dokumentus, kurus pieprasījusi *ICTY* prokuratūra, un izlemtu, ko ar tiem darīt turpmāk. Pēc ministru tikšanās Belgradā 2010. gada martā Sarajevas deklarācijas procesam tika piešķirta jauna nozīme. Minētajā sanāsmē Bosnijas un Hercegovinas, Horvātijas, Melnkalnes un Serbijas ministri piekrita kopīgi strādāt, lai noskaidrotu statistikas datus par bēgļiem. Valstis arī apņēmas strādāt, lai izskatītu vairākus neatrisinātus jautājumus līdz šā gada beigām.

Horvātija turpināja aktīvi piedalīties reģionālajās darbībās, tostarp Dienvidaustrumu Eiropas sadarbības procesā (*SEEC*), Reģionālās sadarbības padomē (*RCC*) un Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā (*CEFTA*). Horvātijas prezidents ir pieņēmis aktīvu pieeju reģionālās sadarbības jautājumos. Turpina attīstīties divpusējās attiecības ar paplašināšanās valstīm un kaimiņos esošajām ES dalībvalstīm, kā arī ar Serbiju. Attiecības ar Slovēniju ir uzlabojušās, kopš parakstīts nolīgums par starptautisko robežas arbitrāžu.

Horvātijas **ekonomiku** smagi ietekmēja pasaules ekonomikas un finanšu krīze. Valsts iegrima recesijā 2009. gada pirmajā ceturksnī, un līdz 2010. gada vidum nebija skaidru pazīmju par atveseļošanos. Ievērojami pieaudzis bezdarbs, valsts deficīts un parāds. Ārējie parādi turpināja palielināties, un tie aizvien rada galvenās svārstības ekonomikā. Monetārā stabilitāte tika saglabāta, pateicoties centrālās bankas īstenojamai politikai, un finanšu sektors pārcieta krīzi samērā labi.

Attiecībā uz **ekonomiskajiem kritērijiem** Horvātija ir funkcionējoša tirgus ekonomika. Horvātijai būtu jāspēj tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā, ja tā īsteno visaptverošu reformu programmu, lai novērstu strukturālās nepilnības.

Tika saglabāta plaša politiskā vienprātība par tirgus ekonomikas pamatprincipiem. Ekonomikas atveseļošanas programmā ir noteikti vidēja termiņa mērķi ekonomikas politikai. Programmas rezultāti izaugsmes un konkurētspējas jomā starptautiskā mērogā ir atkarīgi no tās efektīvas īstenošanas. Ņemot vērā pašreizējos ierobežojumus, makroekonomikas politika lielā mērā ir bijusi piemērota, lai risinātu globālās ekonomikas un finanšu krīzes sekas. Ar monetāro politiku izdevās saglabāt

maiņas likmi un finanšu stabilitāti, vienlaikus mazinot likviditātes problēmas. Pašreizējais tekošā konta deficīts recesijas rezultātā saruka, un inflācijas spiediens pazeminājās. Banku nozare saglabāja elastību pret triecieniem.

Tomēr strukturālās reformas kopumā tika īstenotas ļoti lēni, īpaši attiecībā uz privatizāciju un zaudējumus nesošu uzņēmumu restrukturizāciju. Darba tirgū saglabājās zināma stabilitāte, nodarbinātības un dalības līmenis bija zems, kas recesijas laikposmā samazinājās vēl vairāk. Fiskālajā jomā iestāžu centieni bija minimāli, lai ierobežotu deficīta palielināšanos un palielinātu valsts izdevumu efektivitāti. Sociālo maksājumu apjoms aizvien bija augsts, un tie nebija mērķtiecīgi, turklāt liels skaits valsts uzņēmumu turpināja saņemt valsts atbalstu tiešo un netiešu subsīdiju un garantiju veidā. Lai saglabātu fiskālo ilgtspējību vidējā termiņā, svarīgākais uzdevums ir uzlabot budžeta procesu un disciplīnu, kā arī uzlabot valsts izdevumu efektivitāti. Ieguldījumu klimatu joprojām negatīvi ietekmēja lielais regulējošais slogs un daudzi parafiskālie nodokļi.

Horvātija ir uzlabojusi **spējas uzņemties dalības saistības**. Stabili turpinājās sagatavošanās ES prasību izpildei, un lielākajā daļā nozaru tiesību akti jau ir lielā mērā saskaņoti ar ES noteikumiem. Vairākās jomās panākta turpmāka virzība, tostarp sadaļās, kurās jau ir augsts saskaņošanas līmenis. Vajadzīgi papildu centieni konkrētās jomās, lai stiprinātu administratīvās spējas, kas vajadzīgas *acquis* pareizai īstenošanai.

Labi panākumi gūti *preču brīvas aprites* jomā, un šajā sadaļā tiesību akti ir lielā mērā saskaņoti ar *acquis*. Tomēr jāturpina darbs, īpaši atbilstības novērtēšanas, metroloģijas un tirgus uzraudzības jomā. Horvātijai jāpabeidz tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* un jāstiprina īstenošanas spējas. Labi panākumi vērojami arī *darba ņēmēju brīvas pārvietošanās* jomā, un ir sasniegts apmierinošs līmenis tiesību aktu saskaņošanā. Vajadzīgs papildu darbs, lai stiprinātu jo īpaši sociālās nodrošināšanas sistēmas koordināciju.

Panākumi gūti attiecībā uz *tiesībām veikt uzņēmējdarbību un brīvību sniegt pakalpojumus*, īpaši profesionālo kvalifikāciju savstarpējas atzīšanas un pasta pakalpojumu jomā. Kopumā tiesību aktu saskaņošanas līmenis ar *acquis* ir apmierinošs. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai pabeigtu tiesību aktu saskaņošanu, īpaši profesionālo kvalifikāciju atzīšanas jomā, un transponētu Pakalpojumu direktīvu. Jāturpina darbs pie administratīvo spēju uzlabošanas.

Turpmāki panākumi gūti, saskaņojot tiesību aktus ar *acquis kapitāla brīvas aprites* jomā. Jāturpina centieni, lai pabeigtu kapitāla plūsmas liberalizāciju un konsolidētu tiesību aktu izpildi nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas jomā.

Labi panākumi vērojami *publiskā iepirkuma* jomā, īpaši veikti uzlabojumi, lai svarīgākās iesaistītās aprindas varētu koordinēt un īstenot publiskā iepirkuma politiku. Turpmāk jāuzlabo spēja efektīvi piemērot tiesību aktus visos iepirkuma sistēmas posmos.

Nelieli panākumi gūti sadaļā par *uzņēmējdarbības tiesībām*. Tiek veikta tiesību aktu saskaņošana ar *acquis*. Vajadzīgi turpmāki centieni revīzijas jomā.

Panākumi gūti *intelektuālā īpašuma tiesību* jomā. Ir panākts ļoti augsts līmenis tiesību aktu saskaņošanā ar *acquis*, un panākumi gūti izpildes jomā. Kopumā vēl jāstiprina vispārējā izpratne par intelektuālā īpašuma tiesībām.

Nozīmīgi rezultāti ir sasniegti *konkurences politikā*, īpaši saistībā ar konkursa procedūras pabeigšanu kuģu būvētavu pārstrukturēšanas jomā. Kopumā ir panākts labs tiesību aktu saskaņošanas līmenis. Tomēr vajadzīgi turpmāki centieni, lai pieņemtu restrukturizācijas plānus saskaņā ar valsts atbalsta *acquis* attiecībā uz grūtībās nonākušām kuģu būvētavām, uzlabotu uzskaites datus par Horvātijas konkurences aģentūras tiesību aktu piemērošanu karteļu lietās, un joprojām jāuzlabo tās administratīvās spējas, īpaši pretmonopola jomā. Jāpabeidz Horvātijas apraides likuma pielāgošana. Jāatjaunina arī valsts restrukturizācijas plāni tērauda nozarē.

Nozīmīgs progress vērojams *finanšu pakalpojumu* jomā, gan tiesību aktu saskaņošanā, gan administratīvo resursu stiprināšanā. Tomēr turpmāk jāpastiprina regulatoru administratīvās spējas.

Horvātija ir guvusi nozīmīgus panākumus *informācijas sabiedrības* un *plašsaziņas līdzekļu* jomā un ir sasniegusi tiesību aktu augstu saskaņošanas līmeni ar *acquis*. Tomēr vajadzīgi turpmāki centieni, lai stiprinātu abu valstu regulatoru spējas pareizi piemērot tiesību aktu kopumu. Jāatbalsta elektronisko sakaru tirgus visu segmentu liberalizācija.

Labi panākumi vērojami *lauksaimniecības un lauku attīstības* jomā, īpaši attiecībā uz maksājumu aģentūras izveidi un īstenošanu, integrētās administrācijas un kontroles sistēmu, kā arī kopējo tirgus organizāciju. Vajadzīgi ievērojami centieni kopējās lauksaimniecības politikas galvenajās jomās. Horvātijai arī pilnībā jāaskaņo lauksaimniecības atbalsta sistēma ar *acquis* un jāpalielina lauku attīstības fondu apgūšanas spēja.

Labi panākumi gūti *pārtikas nekaitīguma, veterinārās un fitosanitārās politikas* saskaņošanas jomā, īpaši, pieņemot un īstenojot sekundāros tiesību aktus. *Acquis* transponēšana ir pavisāmā uz priekšu visās nozarēs. Nozīmīgi panākumi sasniegti, pieņemot valsts programmu par dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu un dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu ražošanas uzņēmumu modernizēšanu. Vajadzīgi centieni, lai turpmāk īstenotu minēto programmu, kā arī jāstiprina administratīvās un kontroles spējas un jāizveido robežkontroles punkti.

Horvātija ir panākusi labu progresu, saskaņojot tiesību aktus ar *acquis* zivsaimniecības jomā. Sekmīgi noris sagatavošanās darbi zivsaimniecības politikas piemērošanai. Horvātijai jāuzlabo tiesību aktu īstenošana, īpaši attiecībā uz flotes pārvaldību, inspekciju un kontroli un strukturālo politiku.

Turpmāki panākumi gūti *transporta* jomā. Kopumā tiesību aktu saskaņošanas līmenis ir labs. Tomēr saskaņošana nav pabeigta aviācijas nozarē. Vajadzīgi papildu centieni, lai īstenotu un ieviestu *acquis*.

Ir panākts turpmāks progress *enerģētikas* sadaļā, kur tiesību aktu saskaņošanas līmenis ir augsts. Tomēr vajadzīgi ievērojami centieni, lai palielinātu enerģētikas nozares regulatīvo iestāžu administratīvo sniegumu un neatkarību.

Progress panākts *nodokļu* jomā, īpaši attiecībā uz darbības spējām un datorizāciju. Horvātijas tiesību akti tiešo un netiešo nodokļu jomā lielākoties atbilst *acquis*. Tomēr ir vajadzīga zināma saskaņošana, īpaši PVN un akcīzes nodokļu jomā. Jāturpina centieni stiprināt administratīvās spējas, tostarp IT savietojamības jautājumā.

Turpmāki panākumi gūti *ekonomikas un monetārās politikas* jomā, kur kopumā ir efektīvi pabeigta tiesību aktu saskaņošana ar *acquis*.

Statistikas jomā gūti ievērojami panākumi attiecībā uz statistikas infrastruktūras modernizēšanu. Ir panākts labs tiesību aktu saskaņošanas līmenis. Jāturpina centieni, lai pilnībā saskaņotu Horvātijas tiesību aktus statistikas jomā ar ES prasībām.

Labi panākumi gūti *sociālās politikas un nodarbinātības* jomā. Ir sasniegts labs tiesību aktu saskaņošanas līmenis ar *acquis*. Tomēr saskaņošanā ir dažas nepilnības, īpaši attiecībā uz darba tiesību direktīvu transponēšanu un diskriminācijas novēršanas un dzimumu līdztiesības jomā. Turpmāk jāstiprina administratīvās spējas.

Horvātija ir panākusi progresu *uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas* jomā, īpaši attiecībā uz politikas principiem un instrumentiem. Lielā mērā ir pavisinājies uz priekšu tiesību aktu saskaņošana ar *acquis*. Jāveic turpmāks neatlaidīgs darbs, lai uzlabotu uzņēmējdarbības vidi. Jāturpina centieni, lai restrukturizētu tērauda un īpaši kuģu būves nozares.

Horvātija panāca turpmāku progresu *Eiropas transporta tīklu* izstrādē. Ir pabeigta tiesību aktu saskaņošana ar *acquis*.

Labi panākumi gūti *reģionālās politikas un strukturālo instrumentu koordinācijas* jomā, īpaši sagatavojot stratēģijas dokumentus un izveidojot iestādes un mehānismus, lai īstenotu ES kohēzijas politiku, pieņemtu darbā nākotnes darbiniekus un tos apmācītu. Horvātija ir salīdzinoši pavisinājies uz priekšu, veicot sagatavošanās darbus ES kohēzijas politikas īstenošanai. Horvātijai jāpabeidz sagatavošanās darbi, veltot uzmanību pilnīgi izstrādātas projektu plūsmas izveidei un fondu apguvei.

Horvātija ir panākusi labu progresu *tiesu iestāžu un pamattiesību* jomā. Tika turpināta tiesu iestāžu reforma, pieņemot jaunus tiesību aktus, ar ko stiprina tiesu iestāžu neatkarību, un samazinājās neizskatīto lietu skaits. Tomēr tiesu iestāžu reforma aizvien ir svarīgs pasākums, un vēl jārisina būtiskas problēmas, īpaši attiecībā uz tiesu iestāžu efektivitāti, neatkarību un atbildību. Ir pastiprināti centieni korupcijas apkarošanas jomā, panākot nelielus pozitīvus rezultātus, bet korupcija aizvien dominē daudzās jomās. Jāizveido datu uzskaitē par efektīvu izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un tiesas spriedumiem, īpaši attiecībā uz augsta līmeņa korupciju. Jāstiprina aizsargpasākumi, piemēram, uzlabota valsts izdevumu pārraudzība. Ir nostiprināta pamattiesību aizsardzība, bet tā jāuzlabo praksē, īpaši attiecībā uz mazākumtautībām un bēgļiem.

Horvātija panāca ievērojamu progresu *tiesiskuma, brīvības un drošības* jomā. Lielā mērā ir uzlabota patvēruma sistēma, bet uzmanība jāvelta to personu integrēšanai, kurām piešķirta aizsardzība Horvātijā, un nepilngadīgo nelegālo imigrantu aizsardzībai. Labi panākumi ir gūti vīzu jomā. Tomēr vīzu jomā jāturpina tiesību aktu saskaņošana ar *acquis*. Panākumi ir gūti ārējo robežu jomā. Tomēr jāmaina integrētās robežu pārvaldības vairāki aspekti un jāuzlabo aprīkojums. Ievērojami

panākumi gūti tiesu iestāžu sadarbībā civillietās un krimināllietās. Progress sasniegts arī narkotiku apkarošanas politikas jomā.

Turpinājās attīstība *zinātnes un pētniecības* jomā, bet ekonomikas un finanšu krīzes rezultātā tā palēninājās. Vajadzīgi centieni, lai vēl vairāk nostiprinātu pētniecības spējas, nodrošinātu apmācību un paaugstinātu nozares un MVU ieguldījumu pētniecībā. Turpmāki panākumi gūti attiecībā uz *acquis izglītības un kultūras* jomā. Ir sasniegts labs tiesību aktu saskaņošanas līmenis. Horvātijai jāturpina centieni, lai sagatavotos Mūžizglītības programmas un programmas „Jaunatne rīcībā” pārvaldībai.

Ir paveikts liels darbs *vides* sadaļā, gan saskaņojot, gan īstenojot tiesību aktus. Jāpabeidz tiesību aktu saskaņošana ūdens kvalitātes un zināmā mērā arī klimata pārmaiņu jomā. Jāuzlabo horizontālā *acquis* īstenošana un sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām, kuras darbojas vides jomā. Kopumā Horvātijas sagatavošanās darbi ir gandrīz pabeigti. Horvātijai jāturpina stiprināt administratīvās spējas, īpaši vietējā mērogā.

Labi panākumi gūti *patērētāju un veselības aizsardzības* jomā. Ir panākts labs tiesību aktu saskaņošanas līmenis. Ir vajadzīgi neatlaidīgi centieni, lai turpmāk stiprinātu administratīvās spējas.

Ir gūti ievērojami panākumi attiecībā uz *multas savienību*. Horvātijas tiesību akti multas jomā ir lielā mērā saskaņoti ar *acquis*. Horvātija turpināja gūt panākumus IT jomā, īpaši attiecībā uz savietojamību. Jāturpina darbs, lai novērstu pēdējās neatbilstības Horvātijas tiesību aktos, īstenojot korupcijas apkarošanas stratēģiju un sagatavojoties IT savietojamībai.

Zināmi panākumi ir gūti *ārējo attiecību* jomā. Horvātija ir sasniegusi augstu tiesību aktu saskaņošanas līmeni un turpina koordinēt un saskaņot savu nostāju starptautiskajos *forumos*. Tomēr Horvātijai jāvelta uzmanība tam, lai, veicot aizsargpasākumus, tā pilnībā izpildītu starptautiskās saistības. Jāpiešķir vairāk līdzekļu attīstības politikai un humānajai palīdzībai.

Horvātija ir guvusi turpmākus panākumus *ārpolitikas, drošības un aizsardzības politikas* jomā. Tā turpināja piedalīties vairākās ES militārajās un civilajās misijās. Kopumā Horvātija ir sasniegusi augstu tiesību aktu saskaņošanas līmeni. Horvātijai jāturpina stiprināt bruņošanās kontroles ieviešanu un izpildi, tostarp ar ieročiem saistītas informācijas pārskatāmību.

Panākumi gūti *finanšu kontroles* jomā. Tika stiprināta valsts revīzijas biroja neatkarība. Patlaban centieni jāvelta reformu ilgtspējībai. Korupcijas apkarošanas struktūrā iesaistītajām iestādēm jāpastiprina centieni, lai efektīvi īstenotu krāpšanas apkarošanas stratēģiju.

Panākumi gūti *finanšu un budžeta noteikumu* jomā. Ir pilnveidota iestāžu spēja piemērot noteikumus par pašu resursiem. Horvātija ir sasniegusi labu līmeni, saskaņojot tiesību aktus ar *acquis* un tos īstenojot, izņemot cukura nodevu jautājumā. Horvātijai ir jāuzlabo savas koordinācijas spējas.

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika turpina pietiekamā mērā pildīt **politiskos kritērijus**. Pēc būtiskām reformām 2009. gadā virzība turpinājās nevienmērīgā ritmā. Kopumā valdošā koalīcija ir stabila, un notiek sadarbība starp politiskajiem spēkiem. Zināmi panākumi vērojami attiecībā uz parlamenta, policijas, tiesu iestāžu, valsts pārvaldes reformu un mazākumtautību tiesību ievērošanu un aizsardzību. Tomēr jāturpina centieni gandrīz visās jomās, kas saistītas ar politiskajiem kritērijiem, īpaši jānovērš pašreizējās bažas par tiesu iestāžu neatkarību, valsts pārvaldes reformu un vārda brīvību plašsaziņas līdzekļos. Jāstiprina politiskais dialogs.

Ohridas nolīguma īstenošana valstī joprojām ir svarīgs **demokrātijas un tiesiskuma** elements. Ir gūti zināmi panākumi likuma par valodu, decentralizāciju un taisnīgu pārstāvību īstenošanā. Vajadzīgi turpmāki centieni, izmantojot dialogu, lai izpildītu nolīgumā paredzētos mērķus un nodrošinātu tā pilnīgu īstenošanu.

Ir gūti turpmāki panākumi, īstenojot *parlamenta* reformu. Tika pieņemti grozījumi reglamentā, ar kuriem aizsargā opozīcijas tiesības. Parlaments veica pasākumus, lai stiprinātu savas institucionālās spējas, īpaši, izveidojot parlamenta institūtu. Tomēr dialogu par etnisko grupu jautājumiem kavēja attiecīgās parlamenta komitejas nespēja tikties regulāri.

Partneri *valdības* koalīcijā turpina konstruktīvi sadarboties. Viņi ir apņēmušies veikt reformas, lai sagatavotu valsti dalībai Eiropas Savienībā. Tomēr jāturpina plašāks dialogs par etnisko grupu attiecību jautājumiem. Jāvelta papildu centieni, lai virzītu uz priekšu decentralizācijas procesu saskaņā ar Ohridas pamatnolīgumu. Vietējās valdības finanšu shēmai jābūt pārredzamākai un taisnīgākai. Turpmāk jāattīsta valdības sadarbība ar Eiropas Integrācijas valsts padomi.

Nelieli panākumi ir gūti attiecībā uz *valsts pārvaldes* darbību. Tika pieņemts likums par valsts ierēdņiem. Stājās spēkā likums par iekšlietām attiecībā uz policijas reformu, un ir pieņemta lielākā daļa īstenošanas tiesību aktu. Tomēr vajadzīgs ievērojams darbs, lai nodrošinātu civildienesta pārredzamību, profesionālismu un neatkarību. Ir notikusi nepamatota politiskā iejaukšanās valsts pārvaldē darbā pieņemšanas un amata paaugstināšanas procesā visos līmeņos. Turpmāk jāuzlabo tiesību aktu sistēma, īpaši attiecībā uz darba ņēmēju pieņemšanu darbā pēc nopelniem. Pārveidojot lielu skaitu pagaidu amata vietu par pastāvīgajām amata vietām, daudzos gadījumos netika nodrošināts tas, ka darbinieki tiek pieņemti darbā, pamatojoties uz to konkurētspēju un nopelniem.

Nelieli panākumi ir gūti, īstenojot *tiesu iestāžu reformu*. Tiesu efektivitāte tika stiprināta, uzlabojot budžeta pārvaldību. Tomēr bažas aizvien rada tiesu iestāžu neatkarība un objektivitāte: netika panākts progress, lai nodrošinātu, ka spēkā esošie tiesību akti tiek īstenoti praksē. Šajā kontekstā ir svarīgi, lai Tiesnešu un prokuroru mācību akadēmijas beidzējiem tiktu sniegta prioritāte darbā pieņemšanas jaunajās kārtās.

Panākumi tika gūti *korupcijas apkarošanas politikas* jomā. Tika veiktas liela mēroga policijas operācijas, kurās izmantoja īpašus izmeklēšanas pasākumus. Lai arī juridiskā un institucionālā sistēma lielā mērā ir ieviesta, jāuzlabo uzskaites dati par sekmīgiem spriedumiem augsta līmeņa korupcijas lietās. Nav efektīvi īstenoti spēkā esošie noteikumi par īpašumu deklarāciju, interešu konfliktiem un politisko partiju

finansēšanu. Jānodrošina pamatresursi valsts komisijai, kas darbojas korupcijas apkarošanas jomā. Korupcija turpina dominēt daudzās jomās un aizvien rada nopietnas problēmas.

Ir ieviesta tiesiskā un institucionālā sistēma *cilvēktiesību un mazākumtautību aizsardzībai*, un lielā mērā tiek ievērotas *civilās un politiskās tiesības*. Tomēr pilnībā jāizpilda spēkā esošās tiesiskās garantijas.

Ir slēgta *Idrizovo* cietuma daļēji atvērta telpa, kurā valdība degradējoši un necilvēciski apstākļi. Tomēr stratēģijas izstrāde atlikušo nopietno šķēršļu pārvarēšanai attiecībā uz cietuma apstākļiem noris lēni. Aizvien nav pilnveidota tiesībaizsardzības iestāžu pārraudzība. Attiecībā uz vārda brīvību pieaug bažas par politisko iejaukšanos plašsaziņas līdzekļos un nepamatotu spiedienu uz žurnālistiem. Pilsoniskās sabiedrības iesaiste politikas izstrādē aizvien ir ierobežota.

Ombuds turpināja būt galvenā persona cilvēktiesību aizsardzībā un veicināšanā. Pārskata periodā ombuda darba slodze palielinājās. Tomēr valsts iestāžu pieņemto ieteikumu proporcija samazinājās. Jāstiprina ombuda pilnvaras un resursi.

Lielā mērā ir ieviesti noteikumi par *sociālo un ekonomisko tiesību aizsardzību*. Turpināja īstenot stratēģiju par aizsardzību pret vardarbību ģimenē. Tika panākta vienošanās par dalību Ekonomikas un sociālo lietu padomē, tādējādi sekmējot sociālo dialogu. Tika pieņemta tiesību aktu sistēma diskriminācijas novēršanas jomā. Tomēr tajā netika atzīts, ka diskriminācijas pamatā var būt dzimumorientācija. Jāizstrādā stratēģiska pieeja vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai. Jāvelta papildu centieni, lai īstenotu mazgadīgo tiesības un ANO Konvenciju par bērna tiesībām.

Panākumi gūti saistībā ar *mazākumtautību un kultūras tiesību ievērošanu un aizsardzību*. Ir gūti nelieli panākumi līdzvērtīgas pārstāvības jomā, un valdība uzsāka pasākumus, lai sekmētu etnisko grupu integrāciju izglītības sistēmā. Tomēr etnisko kopienu integrācija aizvien ir ierobežota, un vajadzīgs plašāks dialogs, lai veicinātu uzticību, īpaši kultūras un valodas jautājumos. Attiecībā uz romu tiesību aizsardzību samazinājās to personu skaits, kurām nebija personas apliecināšu dokumentu. Tika pieņemti pasākumi, lai novērstu bērnu nepamatotu ievietošanu īpašās mācību iestādēs. Tomēr romi aizvien saskaras ar ļoti sarežģītiem dzīves apstākļiem un diskrimināciju.

Attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām* Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika turpināja pilnībā sadarboties ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*). Valsts tiesību sistēmā tiek izskatītas lietas, par kurām valsts iestādēm ziņojis *ICTY*.

Attiecībā uz Starptautisko krimināltiesu divpusējais imunitātes nolīgums ar Amerikas Savienotajām Valstīm neatbilst ES kopējām nostājām un pamatprincipiem. Valstij ir jāpielāgojas ES nostājai.

Valsts turpināja aktīvi piedalīties reģionālās sadarbības iniciatīvās, tostarp Dienvidaustrumu Eiropas sadarbības procesā (*SEEC*), Reģionālās sadarbības padomē (*RCC*) un Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā (*CEFTA*).

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika ir aktīvs partneris reģionā, un tās divpusējās attiecībās ar kaimiņvalstīm kopumā ir labas. Tā kā bijusī Dienvidslāvijas

Maķedonijas Republika ir pabeigusi savas robežas noteikšanu ar Kosovu, tai vairs nav neatrisinātu robežjautājumu. Tomēr attiecības ar Grieķiju aizvien negatīvi ietekmē neatrisinātais jautājums par valsts nosaukumu. Lai šo problēmu novērstu, valsts risina sarunas ANO aizgādībā. Jāizvairās no darbībām un apgalvojumiem, kuri var negatīvi ietekmēt labas kaimiņattiecības. Tiešas sanāksmes augstākajās politiskajās aprindās ir pozitīvi pasākumi, lai gan tas vēl nav devis konkrētus rezultātus. Ir aizvien būtiski ANO aizgādībā uzturēt labas kaimiņattiecības, tostarp panākt saskaņotu un abpusēji pieņemamu risinājumu par valsts nosaukumu.

Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas **ekonomikā** bija vērojama tikai neliela recesija, pateicoties elastīgām privātā kapitāla plūsmām un stabilajam valsts sektoram, kā arī finanšu sektora zemajai atkarībai no negatīviem starptautiskiem līdzekļiem. Tika turpinātas strukturālās reformas. Tomēr nopietnas bažas aizvien rada joprojām augstais strukturālais bezdarba līmenis, īpaši jauniešu un mazizglītoto vidū. Nelieli uzlabojumi panākti attiecībā uz institucionālo nepilnību novēršanu, bet trūkumi tiesiskuma jomā negatīvi ietekmē uzņēmējdarbības vidi.

Attiecībā uz **ekonomiskajiem kritērijiem** bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika turpina gūt panākumus. Dažās jomās veikts turpmāks darbs, lai kļūtu par funkcionējošu tirgus ekonomiku, īpaši samazinot šķēršļus iekļūšanai tirgū un izkļūšanai no tā, ka arī uzlabojot tiesu spējas izskatīt ar ekonomiku saistītas lietas. Valstij būtu jāspēj tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā vidējā termiņā, ja tā neatlaidīgi īsteno savu reformu programmu, lai novērstu būtiskas strukturālās nepilnības.

Valstī joprojām pastāv plaša vienprātība attiecībā uz ekonomikas politikas virzienu galvenajiem jautājumiem. Monetārā politika, kuras pamatā ir faktiskā piesaiste euro, veicināja makroekonomisko stabilitāti. Pēc tam, kad tika īstenota uz paplašināšanos orientēta pieeja 2008. gadā, fiskālā politika 2009. gadā tika vairāk orientēta uz stabilitāti. Uzlabojās valsts ārējā bilance, atspoguļojot nelielu atvēršanos eksporta jomā, kritumu importa jomā vāja iekšējā pieprasījuma dēļ, kā arī spēcīgas privātā kapitāla plūsmas. Privatizācija ir lielā mēra pabeigta. Cenu un tirdzniecības liberalizācija ir lielākoties pabeigta. Nelieli panākumi gūti, uzlabojot iekļūšanu tirgū un reģistrēšanos, kā arī regulatīvās sistēmas vienkāršošanu. Ir samazināts bankrota procedūru izskatīšanas ilgums, un lielā mērā ir pabeigta īpašuma reģistrācija. Finanšu sektors labi izturēja krīzi, un ir nostiprināta dažu tā uzraudzības un regulatīvo aģentūru neatkarība.

Aizvien pieaugošu fiskālo deficītu rezultātā palielinājās valsts sektora parāds. Valsts izdevumu kvalitāte pasliktinājās, daļēji uz vidēju termiņu orientēta kapitāla izdevumu dēļ. Saglabājās augsts bezdarba līmenis. Ārvalstu tiešo ieguldījumu apjoms bija zems, un tas turpināja samazināties. Tirgus ekonomikas darbību aizvien kavēja institucionālās nepilnības, stabilitātes trūkums pārvaldībā un nepilnības tiesiskuma jomā. Tas, ka nenotiek apspriedes ar iesaistītajām aprindām, pirms valdība pieņem lēmumus, kavē uzņēmējdarbības vides paredzamību. Tiesu iestādes aizvien rada šķēršļus, un regulatīvajām un uzraudzības aģentūrām reizēm joprojām pietrūkst vajadzīgās neatkarības un resursu, lai efektīvi pildītu savas funkcijas. Tiesiskās noteiktības līmenis joprojām ir zems, kas negatīvi ietekmē valsts pievilcību no ārvalstu ieguldījumu viedokļa. Ēnu ekonomika aizvien ir svarīga problēma.

Bijusī Dienvidslāvijas Maķedonijas Republika ir guvusi zināmus panākumus, uzlabojot savas **spējas uzņemt dalības saistības**, īpaši attiecībā uz preču brīvu apriti, uzņēmējdarbības tiesībām, finanšu pakalpojumiem un tiesiskumu, brīvību un drošību. Neliels progress panākts citās konkrētās jomās, piemēram, publiskais iepirkums, informācijas sabiedrība un plašsaziņas līdzekļi, kā arī sociālā politika un nodarbinātība. Kopumā ir gūti turpmāki panākumi Asociācijas nolīguma prioritāšu izpildē. Tomēr vajadzīgi neatlaidīgi centieni, lai stiprinātu administratīvās spējas tiesību aktu īstenošanas un ieviešanas jomā. Ir īstenotas Stabilizācijas un asociācijas nolīgumā paredzētās saistības.

Labi panākumi gūti *preču brīvas aprites* jomā. Ir transponēta daļa no horizontālā un nozaru *acquis*. Tirgus uzraudzības iestāžu administratīvie resursi nav pietiekami, lai nodrošinātu tehnisko tiesību aktu ieviešanu. *Darba ņēmēju brīvas pārvietošanās* jomā īpašs progress nav vērojams. Zināms progress panākts *tiesību veikt uzņēmējdarbību un brīvību sniegt pakalpojumus* jomā, īpaši attiecībā uz pasta pakalpojumiem. Sākuma posmā ir sagatavošanās darbi profesionālo kvalifikāciju savstarpējai atzīšanai. Labi panākumi gūti *kapitāla brīvas aprites* jomā. Ierobežojumi aizvien novērojami īstermiņa kapitāla apritē un pārrobežu maksājumu pārvedumos. Nelielā mērā ir uzlabota tiesiskā sistēma, administratīvās spējas un uzskaites dati par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanu.

Panākumi ir gūti *publiskā iepirkuma* jomā. Valsts iepirkumu birojs pieņēma publiskā iepirkuma sistēmas izstrādes stratēģiju. Tiesību akti par koncesijām un valsts un privātā sektora partnerībām nav saskaņoti ar *acquis*. Administratīvās spējas piemērot iepirkuma noteikumus darbības līmenī vēl nav pietiekamas. Labi panākumi gūti *uzņēmējdarbības tiesību* jomā. Tomēr revīzijas tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* vēl ir agrīnā posmā. Nelieli panākumi gūti, uzlabojot tiesību aktu sistēmu *intelektuālā īpašuma* jomā. Tiek īstenota valsts stratēģija intelektuālā īpašuma jomā. Tomēr vajadzīgi papildu centieni attiecībā uz tiesību aktu ieviešanu.

Zināmi panākumi gūti *konkurences* jomā. Valsts atbalsta jomā nedaudz palielinājās *ex-ante* lēmumu skaits. Konkurences aizsardzības komisijas cilvēkresursi un finanšu resursi jāstiprina pretmonopola jomā.

Labi rezultāti panākti *finanšu pakalpojumu* nozarē. Ir paveikts nopietns darbs, lai nodrošinātu regulējumu un uzraudzību apdrošināšanas nozarē. Vēl jāveic atsevišķu finanšu pakalpojumu, piemēram, līzingu regulēšana vai uzraudzība.

Nevienmērīgi panākumi gūti *informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu* jomā. Uzlabojas tiesību aktu saskaņošana ar ES *acquis* un tirgus liberalizācija. Tomēr jānodrošina valsts raidsabiedrību ilgtspējība. Tiesību akti par plašsaziņas līdzekļiem vēl nav saskaņoti ar Audiovizuālo plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu direktīvu.

Panākumi gūti *lauksaimniecības un lauku attīstības* jomā. Lauku attīstības politika tiek pakāpeniski saskaņota ar ES prasībām. Lai arī ir nostiprinātas Lauksaimniecības un lauku attīstības finansiālā atbalsta aģentūras (*AFSARD*) un Pirmspievienošanās programmas lauku attīstībai (*IPARD*) darbības struktūras, vēl jāuzlabo citu administratīvo iestāžu spējas. Vajadzīgs neatlaidīgs papildu darbs tiesību aktu saskaņošanā ar *acquis*. Nelieli panākumi gūti *pārtikas nekaitīguma, veterinārās un fitosanitārās politikas* jomā, īpaši attiecībā uz pārtikas apritē iesaistīto tirgus dalībnieku sagatavotību tiesību aktu jomā un to īstenošanu. Jānostiprina

administratīvās spējas, īpaši attiecībā uz uzraudzības un kontroles sistēmu efektivitāti.

Neliels progress vērojams *transporta politikas* jomā. Atverot tirgu dzelzceļa transportam, nācās saskarties ar grūtībām. Vajadzīgi papildu centieni, lai uzlabotu drošības iestāžu, īpaši negadījumu izmeklēšanas komitejas darbību.

Zināmi panākumi gūti enerģētikas nozarē. Tika pieņemtas jaunas enerģētikas stratēģijas. Tomēr enerģētikas jomā vēl jāievieš jauni visaptveroši tiesību akti. Elektroenerģijas tarifi pilnībā neatspoguļo izmaksas. Neraugoties uz progresu, galīgais risinājums strīdā ar sadales sistēmas operatoru, kas ir svarīgs ES ieguldītājs, vēl nav panākts. Jānodrošina enerģētikas regulatora un regulatora aizsardzībai pret radiāciju darbības funkcionālā neatkarība.

Progress netika panākts tiesību aktu saskaņošanā ar *acquis* tiešo un netiešo *nodokļu* jomā. Zināms progress ir panākts attiecībā uz nodokļu administrācijas darbības spēju nodokļu maksātāju pakalpojumu un revīzijas efektivitātes jomā. Revīzijas un nodokļu izmeklēšanas spējas, lai cīnītos pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, arvien ir vājas.

Neliels progress panākts *ekonomikas un monetārās politikas* jomā. Tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* nav pabeigta, un lielā mērā atšķiras administratīvās spējas politikas īstenošanas jomā. Labi panākumi ir gūti *statistikas* jomā. Tomēr valsts statistikas biroja resursi aizvien ir vāji, un jānodrošina līdzvērtīga pārstāvniecība. Ir svarīgi paredzēt līdzekļus iedzīvotāju un mājokļu skaitīšanai 2011. gadā. Jāturpina centieni uzlabot nozaru statistiku, īpaši ekonomisko statistiku.

Tiesību aktu saskaņošanā ar *acquis sociālās politikas un nodarbinātības* jomā īpašs progress nav vērojams. Ir pieņemti pamata tiesību akti par diskriminācijas novēršanu, bet tajos ir būtiski trūkumi, un atbalstu tam nav izteikušas attiecīgās pilsoniskās sabiedrības grupas. Trīspusējais un divpusējais sociālais dialogs aizvien ir vājš. Cilvēku ar īpašām vajadzībām un citu sociāli atstumto cilvēku integrēšana notiek lēni.

Nelieli panākumi gūti *uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas* jomā. Labi panākumi gūti, samazinot administratīvos šķēršļus un darbības izmaksas uzņēmumiem. Ir izveidotas jaunas iestādes, un ir piešķirti būtiski līdzekļi to darbībai. Lielāks finansiālais atbalsts vajadzīgs uzņēmumu un MVU nozares atbalsta stratēģijām.

Zināmi panākumi ir gūti *Eiropas transporta tīklu* jomā. Valsts turpina aktīvi piedalīties Dienvidaustrumu Eiropas Transporta novērošanas centra un Enerģētikas kopienas darbā. Tomēr koridora X izstrāde būtiski kavējas.

Nevienmērīgs progress vērojams *reģionālās attīstības un struktūrfondu koordinācijas* jomā. Ievērojami kavējas reģionālās attīstības darbības programmas īstenošana. Jānostiprina administratīvās spējas galvenajās ministrijās, īpaši tehnisko ekspertu līmenī. Jānostiprina arī projektu sagatavošana un īstenošana, lai nodrošinātu turpmāku IPA fondu apguvi. Kopumā tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* reģionālās politikas un struktūrfondu koordinācijas jomā ir agrīnā posmā.

Ierobežots progress ir panākts *tiesu iestāžu* reformā un *pamattiesību* aizsardzībā, kā arī neliela virzība notikusi *korupcijas* novēršanas jomā. Tiesas padomei un Valsts prokuroru padomei praksē jānodrošina augsti neatkarības standarti un tiesu iestāžu objektivitāte. Policija veica liela mēroga korupcijas apkarošanas operācijas, izmantojot īpašus izmeklēšanas pasākumus. Jāstiprina datu uzskaitē par augsta līmeņa korupcijas gadījumiem. Efektīvi jāīsteno jaunie tiesību akti par interešu konfliktiem un politisko partiju finansēšanu. Neraugoties uz to, ka pamattiesību jomā kopumā ir izveidota tiesiskā un institucionālā sistēma, pilnībā jāievieš spēkā esošās tiesiskās garantijas.

Tiesiskuma, brīvības un drošības jomā ievērojami panākumi gūti attiecībā uz patvērumu, vīzu politiku, ārējām robežām un Šengenas zonu. Tika risināts jautājums par patvēruma meklētāju skaita pieaugumu ES, kas palielinājās bezvīzu režīma īstenošanas pirmajā periodā. Tomēr augustā un septembrī tika reģistrēts jauns patvēruma pieteikumu skaita pieaugums. Iestādēm jāturpina risināt minētā problēma un jāinformē pilsoņi par tiesībām un pienākumiem, kuri izriet no bezvīzu režīma. Turpinājās policijas reformas īstenošana, un ir uzlabojusies starptautiskā policijas sadarbība. Jāizskata Iekšlietu ministrijas nozīme pārtveršanas rīkojumu pilnvarošanas jomā, kā arī ārējā pārraudzības mehānisma efektivitāte.

Zināmi panākumi vērojami *zinātnes un pētniecības* jomā. Ir paaugstinājusies dalības pakāpe Septītajā ES pētniecības pamatprogrammā. Nelieli panākumi ir gūti, saskaņojot tiesību aktus ar *acquis* tādās jomās kā *izglītība, mācības, jaunatne un kultūra*. Tomēr Mūžizglītības programmas un programmas „Jaunatne rīcībā” pārvaldība aizvien ir vāja.

Turpmāki panākumi gūti *vides* jomā. Progress panākts valsts tiesību aktu saskaņošanā, īpaši gaisa kvalitātes un atkritumu apsaimniekošanas nozarē. Tomēr būtiski jāpastiprina centieni saskaņot tiesību aktus ar ES *acquis* ūdensapgādes nozarē. Ievērojami jāpaaugstina administratīvās spējas un ieguldījumi. Nelieli panākumi gūti *patērētāju un veselības aizsardzības* jomā. Attiecībā uz sabiedrības veselību panākumi gūti tabakas kontroles jomā.

Zināms progress sasniegts *muitas savienības* jomā, īpaši attiecībā uz administratīvajām un operatīvajām spējām. Labi rezultāti sasniegti, saskaņojot muitas tiesību aktus ar *acquis*, izņemot tranzīta jomu. Jāstiprina muitas pārvaldības administratīvās spējas, lai īstētu tiesību aktus un apkarotu pārrobežu noziedzību un korupciju.

Progress ir sasniegts *ārējo attiecību* jomā, īpaši attiecībā uz kopējo tirdzniecības politiku. Panākumi gūti *ārpolitikas, drošības un aizsardzības politikas* jomā. Valsts ir saskaņojusi nostāju ar lielāko daļu ES deklarāciju un kopējo nostāju, kā arī izteikusi turpmāku apņemšanos piedalīties KDAP operācijās. Vajadzīgi neatlaidīgi centieni, lai samazinātu nelikumīgo ieroču skaitu.

Finanšu kontroles jomā gūtie panākumi ir nelieli. Ir nostiprināta valsts revīzijas iestādes funkcionālā un finansiālā neatkarība, tomēr tai trūkst konstitucionālā pamata. Jāpastiprina pūliņi, lai izveidotu finanšu pārvaldības un kontroles sistēmas. *Finanšu un budžeta noteikumu* jomā gūti zināmi panākumi muitas un nodokļu iestāžu, kā arī valsts statistikas pārvaldes darbības spēju uzlabošanā. Jāvelta turpmāki centieni krāpšanas apkarošanai muitas nodokļu un PVN jomā.

Bosnija un Hercegovina

Bosnija un Hercegovina ir panākusi ierobežotu progresu **politisko kritēriju** izpildē. Attiecībā uz tiesiskumu, īpaši tādās jomās kā robežu pārvaldība un migrācijas politika, gūti zināmi panākumi, veicot reformas, lai izpildītu prasības vīzu liberalizācijas jomā. Svarīgi pasākumi arī tika veikti, lai veicinātu samierināšanu reģionā un sadarbību, īpaši bēgļu atgriešanās kontekstā. Tomēr reformu īstenošana kopumā nebija pietiekama, un pirmsvēlēšanu procesā iekšējos politiskos apstākļus noteica nacionālistiskā retorika. Tas, ka politiskajiem līderiem nav kopīga redzējuma par valsts virzienu, rada šķēršļus ar ES saistītām reformām un kavē turpmāku virzību ceļā uz ES.

EDSO/Demokrātisko institūciju un cilvēktiesību birojs (*ODIHR*) atzina, ka vispārējās vēlēšanas kopumā atbilda demokrātisku vēlēšanu starptautiskajiem standartiem. Tomēr vēlēšanas atkal tika organizētas, paredzot ar etnisko piederību vai dzīvesvietu saistītus vēlēšanu tiesību ierobežojumus, kuri izriet no Deītonas/Parīzes miera līguma noteikumiem. Demokrātisko principu ievērošana un tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi bez diskriminācijas, kā noteikts Eiropas Cilvēktiesību konvencijā (ECTK), aizvien ir svarīgs Pagaidu nolīguma elements. Problemātisks jautājums arvien ir kavēšanās konstitūcijas saskaņošanā ar ECTK, kā pieprasīts Eiropas Cilvēktiesību tiesas (*ECtHR*) 2009. gada decembra spriedumā lietā *Sejdić-Finci* pret Bosniju un Hercegovinu.

Attiecībā uz starptautiskajām saistībām ir būtiski turpināt darbu, lai izpildītu nosacījumus, kuri ir noteikti, lai slēgtu Augstā pārstāvja biroju (*OHR*)⁵. Bosnijas un Hercegovinas pārvaldības sistēmā aizvien ir iesaistīti starptautiskie dalībnieki. Valsts ir paveikusi maz, lai izpildītu prasības, kas vajadzīgas, lai slēgtu *OHR*. Tajās galvenokārt ietilpst īpašuma sadalījums starp valsti un citiem valdības līmeņiem, jautājums par aizsardzības jomas īpašumu un saistību izpilde attiecībā uz piešķirumu Brčko apgabalam. Visu minēto jautājumu risinājums ir vajadzīgs, lai valstī panāktu stabilu un konstruktīvu politisko vidi.

Attiecībā uz **demokrātiju un tiesiskumu** īpašs progress nav vērojams saistībā ar *konstitucionālo* reformu un funkcionālu un efektīvu institucionālo struktūru izveidi. Ministru padome pieņēma rīcības plānu *ECtHR* sprieduma īstenošanai, bet nekādi rezultāti nav panākti.

Valsts līmeņa izpildiestāžu un likumdevēju iestāžu darbību joprojām negatīvi ietekmē pārsvarā etniski orientēti apsvērumi. Uzlabojās *Parlamenta* administratīvās spējas, bet sadarbība ar Ministru padomi un iestādēm arvien ir vāja. *Valdības* iestāžu darbību dažādos līmeņos turpināja ietekmēt sadrumstalota un nekoordinēta politikas veidošana. Tika veikti pasākumi, lai uzlabotu administratīvās spējas, norīkojot amatā dažus augsta līmeņa ierēdņus, tostarp Eiropas integrācijas direktorātā. Tomēr citas galvenās vakances aizvien nav aizpildītas. Steidzamā kārtā jāpieņem valsts līmeņa

⁵ Tajos ietverti pieci mērķi: 1) pieņemams un ilgtspējīgs risinājums attiecībā uz īpašuma sadalījumu starp valsti un citiem valdības līmeņiem; 2) pieņemams un ilgtspējīgs risinājums attiecībā uz aizsardzības jomas īpašumiem; 3) galīgais lēmums par piešķirumu Brčko apgabalam; 4) fiskālā ilgtspējība; kā arī 5) tiesiskuma nostiprināšana (par ko liecina kara noziegumu valsts stratēģijas, likuma par ārvalstniekiem un patvērumu un tieslietu nozares reformas valsts stratēģijas pieņemšana), ka arī divi īpaši nosacījumi: 1) Stabilizācijas un asociācijas nolīguma parakstīšana, 2) stabila politiskā situācija.

likums par tautas skaitīšanu, kas vajadzīgs turpmākai virzībai uz ES un valsts sociālekonomiskajai attīstībai.

Nelieli panākumi gūti *valsts pārvaldes* jomā, kurā tiek īstenota reformas stratēģija, lai arī tas notiek lēnām. Koordinācija starp dažādām pārvaldes iestādēm arvien ir vāja. Joprojām ir vajadzīgi neatlaidīgi centieni, lai novērstu politisko iejaukšanos un ierobežotu politiskās piederības nozīmi, ieceļot amatos. Jāpanāk turpmāks progress, lai izveidotu profesionālu, uzticamu, pārredzamu un efektīvu civildienestu, kura pamatā ir darba izpildes kvalitāte un kompetence. Valsts līmenī darbojas viens ombuds, bet tā darbības efektivitāti kavē budžeta ierobežojumi, tādēļ šī problēma ir jāatrisina.

Bosnijas un Hercegovinas sasniegumi *tiesu sistēmas* uzlabošanā ir nelieli. Ir pieņemti jauni tiesību akti par kriminālprocesa kodeksu, bet ir maz paveikts, lai samazinātu neizskatīto lietu skaitu. Neliels progress panākts, īstenojot tieslietu nozares reformas stratēģiju un kara noziegumu stratēģiju. Tiesiskās sistēmas sarežģītība, tiesu sistēmas sadrumstalotība un vienota budžeta trūkums arvien neļauj panākt tiesu iestāžu neatkarību. Tā kā iestādes nespēja vienoties, Augstais pārstāvis paplašināja to starptautisko tiesnešu un prokuroru pilnvaras, kuri izskata kara noziegumu lietas. Kara noziegumu iztiesāšana valsts tiesā bija apmierinoša, bet tā ir jāuzlabo administratīvajās vienībās un kantonos.

Bosnija un Hercegovina ir panākusi ierobežotu progresu, apkarojot *korupciju*, kas aizvien ir nopietna problēma un dominē daudzās jomās. Ir uzsākta korupcijas apkarošanas stratēģijas un rīcības plāna īstenošana. Ir izveidota par īstenošanu atbildīgā aģentūra, un ir iecelts direktora pienākumu izpildītājs. Nenozīmīgs progress panākts valstu grupas pret korupciju (*GRECO*) sniegto ieteikumu izpildē. Korupcijas lietu tiesas uzraudzība bija lēna, un tika iztiesāts tikai ierobežots skaits augsta līmeņa lietu. Bažas arvien rada tiesību aktu īstenošana nepietiekamā mērā un koordinācijas problēmas starp iestādēm. Bosnijai un Hercegovinai vajadzīga stingrāka apņemšanās un mērķtiecīga rīcība korupcijas apkarošanas jomā.

Nelieli panākumi gūti attiecībā uz *cilvēktiesību un mazākumtautību aizsardzību*. Bosnija un Hercegovina ir ratificējusi svarīgākās starptautiskās cilvēktiesību konvencijas, bet ir vajadzīgi ilgtspējīgi centieni, lai nodrošinātu labāku īstenošanu. Jāuzlabo vietējo nolēmumu, tostarp Bosnijas un Hercegovinas Konstitucionālās tiesas nolēmumu, izpilde.

Civiltiesības un politiskās tiesības kopumā tika ievērotas. Zināmi panākumi gūti, saskaņojot kriminālsankcijas visā valstī. Vēl nav pieņemts ietvarlikums par bezmaksas juridisko palīdzību, kas vajadzīgs, lai atbilstu ECTK. Jānodrošina *tiesu pieejamība* civillietās un krimināllietās. Tika uzlaboti apstākļi *cietumos*, bet bažas aizvien rada pārblīvētība un ļaunprātīga izturēšanās pret aizturētajiem.

Valsts un administratīvo vienību konstitūcijās paredzēta *vārda brīvība* un plašsaziņas līdzekļu brīvība, *biedrošanās* un pulcēšanās *brīvība* un *reliģiskās pārliecības brīvība*. Tomēr spēkā esošie tiesību akti nav pilnībā īstenoti. Palielinājās politiskais spiediens uz plašsaziņas līdzekļiem, kā arī etniskie aizspriedumi. Pieauga arī žurnālistu iebiedēšanas gadījumu skaits. Ir aizkavējusies valsts sabiedriskās apraides reformas īstenošana. Vēl joprojām ir apdraudēta Sakaru regulēšanas aģentūras neatkarība. Administratīvo vienību valdības pieņēma sadarbības nolīgumus ar *pilsonisko*

sabiedrību. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai uzlabotu un attīstītu dialogu ar pilsonisko sabiedrību.

Ekonomisko un sociālo tiesību jomā īpašs progress nav vērojams. Tās aizsargā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem, bet aizvien pastāv sadrumstalotība un īstenošana ir nepietiekama. Ir pieņemts visaptverošs valsts līmeņa diskriminācijas novēršanas likums, bet tā darbības joma joprojām ir ierobežota. Jāuzlabo *sieviešu* aizsardzība pret visiem vardarbības veidiem, kā arī *bērnu* sociālā aizsardzība. Galvenokārt uz tiesībām balstītajai sociālo pabalstu sistēmai ir negatīva ietekme uz *ne aizsargāto grupu*, tostarp garīgi slimu cilvēku, apstākļiem. Sociālo dialogu un darba tiesību īstenošanu kavē atzītu valsts līmeņa sociālo partneru trūkums un sadrumstalota tiesību aktu sistēma.

Zināms progress panākts attiecībā uz *mazākumtautību un kultūras tiesību ievērošanu un aizsardzību*⁶. Attiecībā uz etnisko grupu jautājumiem ir mazinājies dalīto skolu skaits (2 skolas tajās pašās telpās), un lielākajā daļā skolu ir ieviesta kopīga deviņu gadu pamatskolas programma. Tomēr bažas aizvien rada bērnu sadalījums pa skolām pēc etniskās piederības. Neraugoties uz finansiālo līdzekļu palielinājumu *romu* stratēģijas īstenošanai, šī mazākumtautība aizvien saskaras ar sarežģītiem dzīves apstākļiem un diskrimināciju. Dzimšanas reģistrācijas trūkums turpina kavēt romu pieeju sociālajām un ekonomiskajām pamattiesībām. Jāveic turpmāki pasākumi, lai uzlabotu likuma par mazākumtautībām īstenošanu.

Zināms progress ir panākts attiecībā uz *bēgļiem un iekšēji pārvietotajām personām*. Ir pieņemta valsts mēroga stratēģija, kuras mērķis ir atbalstīt bēgļu atgriešanos un garantēt pareizu Deitonā/Parīzes miera nolīguma (*DPA*) VII pielikuma īstenošanu. Tomēr ir gūti nenozīmīgi panākumi, nodrošinot vietējo integrāciju un atgriešanās ilgtspējību.

Attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām* turpinājās Deitonā/Parīzes miera līguma īstenošana. Sadarbība ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai bija apmierinoša. Tomēr pirmsvēlēšanu periodā Serbu Republika bieži radīja problēmas attiecībā uz valsts teritoriālo vienotību. Turklāt Serbu Republikas politiskie vadītāji turpināja izteikt apgalvojumus, noliedzot kara laikā notikušo civiliedzīvotāju masveida slepkavību smagumu.

Uzlabojās sadarbība starp tiesām un prokuroriem no Bosnijas un Hercegovinas, Horvātijas un Serbijas. Tika parakstīti divpusēji nolīgumi par tiesu spriedumu savstarpēju atzīšanu un izpildi krimināllietās. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai stiprinātu spēju iztiesāt kara noziegumu lietas, īpaši miertiesās un apgabaltiesās, kā arī lai nodrošinātu pienācīgus finanšu resursus. Šajā ziņā svarīga būs reģionālā sadarbība un liecinieku atbilstoša aizsardzība.

Attiecībā uz Starptautisko krimināltiesu divpusējais imunitātes nolīgums ar Amerikas Savienotajām Valstīm neatbilst ES kopējām nostājām un pamatprincipiem. Valstij ir jāpielāgojas ES nostājai.

⁶ Saskaņā ar likumu par mazākumtautībām piederīgo personu tiesību aizsardzību Bosnijā un Hercegovinā ir 17 mazākumtautības. Trīs galvenās tautas, proti, bosnieši, horvāti un serbi, neveido mazākumtautības.

Pēc ministru tikšanās Belgradā 2010. gada martā Sarajevas deklarācijas procesam tika piešķirta jauna nozīme. Tajā piedalījās Bosnija un Hercegovina, Horvātija, Melnkalne un Serbija, kuras piekrita kopīgi sadarboties, lai noskaidrotu statistikas datus par bēgļiem. Minētās valstis arī apņēmas strādāt pie risinājumiem attiecībā uz vairākiem neatrisinātiem jautājumiem līdz šā gada beigām.

Bosnija un Hercegovina turpināja aktīvi piedalīties reģionālās sadarbības iniciatīvās, tostarp Dienvidaustrumu Eiropas sadarbības procesā (*SEEC*), Reģionālās sadarbības padomē (*RCC*) un Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā (*CEFTA*). Bosnijas un Hercegovinas attiecības ar kaimiņvalstīm ir pavirzījušās uz priekšu, pateicoties dažām svarīgām reģionālām iniciatīvām samierināšanas veicināšanas jomā. Tomēr vēl nav atrisināti daži ar robežu saistīti jautājumi ar kaimiņvalstīm. Kosovos pasu turētājiem aizvien ir grūtības iegūt vīzas, lai apmeklētu reģionālās sanāksmes Bosnijā un Hercegovinā.

Pēc 2009. gada recesijas 2010. gadā Bosnijas un Hercegovinas **ekonomikā** vērojama neliela atveseļošanās. Atveseļošanos galvenokārt sekmē ārējais pieprasījums. Bezdarba līmenis arvien bija ļoti augsts. Fiskālā situācija 2009. gadā ievērojami pasliktinājās, jo valsts finanšu jomā radās ļoti liela spriedze saistībā ar pazeminātu ieņēmumu līmeni un augsta apjoma izdevumu saistībām. Saistības veikt strukturālās reformas un atgūt stabilu situāciju valsts finanšu jomā tika īstenotas nevienmērīgi visā valstī. Saistībā ar budžeta svārstībām un SVF programmu nesen tika veikti daži fiskālo un strukturālo reformu pasākumi. Tomēr budžets vēl nav pašfinansējošs, un valsts finanšu kvalitāte aizvien ir zema.

Attiecībā uz **ekonomikas kritērijiem** Bosnijas un Hercegovinas panākumi ceļā uz funkcionējošu tirgus ekonomiku ir nelieli. Jāveic ievērojamas reformas, lai valsts spētu ilgtermiņā izturēt konkurences spiedienu un tirgus spēku iedarbību Eiropas Savienībā.

Ar Starptautisko Valūtas fondu noslēgtās rezerves vienošanās īstenošana kopumā bija sekmīga. Tika saglabāta finansiālā un monetārā stabilitāte. Attiecībā uz valūtas nodrošinājuma sistēmu joprojām saglabājās ļoti augsta uzticamības pakāpe. Atgriezās uzticamība vietējām bankām, un visu 2010. gadu mājsaimniecības ieguldīja savus uzkrājumus banku nozarē. Rūpnieciskās ražošanas apjomi nedaudz palielinājās 2010. gada pirmajā pusē. Atbilstoši starptautiskajām cenu attīstības tendencēm 2010. gada sākumā ievērojami samazinājās inflācija, lai arī nelielā apjomā. Pateicoties eksporta apjomu pieaugumam, samazinājās ārējā nelīdzsvarotība. Nelieli uzlabojumi panākti uzņēmējdarbības vidē, īpaši attiecībā uz uzņēmumu reģistrāciju.

Tomēr fiskālā situācija Bosnijā un Hercegovinā arvien bija sarežģīta, īpaši federācijā. Apņemšanās veikt saskaņoto fiskālo pielāgošanu un strukturālo reformu pasākumus, kā arī to īstenošanu, tika pildīta nevienmērīgi visā valstī. Valsts finanšu kvalitāte joprojām bija zema, un kārtējie izdevumi attiecībā pret IKP bija pārāk augsti. Progress netika panākts privatizācijas, valsts uzņēmumu restrukturizācijas un ar tīkliem saistītu nozaru liberalizācijas jomā. Turpinājās infrastruktūras atjaunošana, lai arī lēnā tempā. Ražošanas jauda un ekonomikas konkurētspēja arvien bija zema, jo netika pienācīgi izmantoti iekšējie izaugsmes avoti. Strukturālās nepilnības — augstas sociālo iemaksu likmes un darbaspēka zema mobilitāte — kavēja darba vietu radīšanu un līdzdalību darba tirgū. Augsti un nemērķtiecīgi sociālie pabalsti

nerosina strādāt, kas spilgtāk norāda uz vajadzību veikt reformu sociālo pabalstu sistēmā. Bezdarba līmenis saglabājās ļoti augsts, un ēnu ekonomika joprojām ir nopietna problēma. Uzņēmējdarbības vidi ietekmē administratīvas nepilnības un vājais tiesiskums.

Bosnija un Hercegovina ir guvusi nelielus panākumus, saskaņojot tiesību aktus un politikas virzienus ar **Eiropas standartiem**. Zināmi panākumi vērojami tādās jomās kā kapitāla brīva aprīte, intelektuālais īpašums, izglītība un pētniecība, transports, finanšu kontrole un vairāki ar tiesiskumu, brīvību un drošību saistīti jautājumi. Vēl jāveic īpašas reformas attiecībā uz preču, personu un pakalpojumu brīvu aprīti, muitas un nodokļu jautājumiem, konkurenci un valsts atbalstu, publisko iepirkumu, nodarbinātību un sociālajiem politikas virzieniem, lauksaimniecību un zivsaimniecību, vidi, enerģētiku, informācijas sabiedrību un plašsaziņas līdzekļiem.

Kopumā Pagaidu nolīguma īstenošana nav veikta vienmērīgi. Valsts ir pārkāpusi Pagaidu nolīgumu, jo nav izpildījusi ECTK noteikumus attiecībā uz tiesībām uz vienlīdzīgu attieksmi bez diskriminācijas⁷ un nav izveidojusi valsts atbalsta iestādi. Jāturpina stiprināt administratīvās spējas, lai panāktu apmierinošu datu uzskaiti par Stabilizācijas un asociācijas nolīguma īstenošanu.

Bosnija un Hercegovina ir panākusi nelielu progresu **iekšējā tirgus** jomās. Attiecībā uz *preču brīvu aprīti* sagatavošanas darbs ir mēreni pāvirzījies uz priekšu. Zināmi panākumi vērojami patērētāju aizsardzības jomā. Jāturpina darbs, lai tiesisko regulējumu tuvinātu ES tiesību aktiem šajā jomā un attīstītu vajadzīgās administratīvās spējas.

Attiecībā uz *personu brīvu pārvietošanos, pakalpojumu sniegšanas brīvību un tiesībām veikt uzņēmējdarbību* gūti nelieli panākumi, tostarp vienotas ekonomiskās telpas izveidē. Turpmāk jāvienkāršo tiesu procedūras un uzņēmumu reģistrēšana.

Zināmi panākumi vērojami *kapitāla brīvas aprītes* jomā. Ir svarīgi turpināt pielāgot tiesību aktus *acquis*, lai Bosnijā un Hercegovinā nodrošinātu pareizu kapitāla tirgu darbību. *Muitas un nodokļu* jomā īpašs progress nav vērojams.

Bosnija un Hercegovina ir panākusi nelielu progresu attiecībā uz *konkurences* noteikumu izpildi. Tomēr nav panākts progress valsts atbalsta jomā, jo netika izveidota valsts atbalsta iestāde. Nelieli panākumi ir gūti *publiskā iepirkuma* jomā. Zināmi panākumi vērojami, pieņemot tiesību aktus *intelektuālā īpašuma tiesību* jomā.

Sociālās un nodarbinātības politikas jomās, kā arī sabiedrības veselības politikas jomā īpašs progress nav vērojams. Pašlaik tiek sagatavoti valsts mēroga stratēģiski dokumenti, bet tiesību akti un politikas virzieni aizvien ir sadrumstaloti. Labi panākumi gūti pētniecības jomā. Ietvarlikumi un stratēģijas ir ieviestas *izglītības un kultūras* jomā, bet vēl nav īstēnotas. Turpinājās sarunas par pievienošanos *Pasaules Tirdzniecības organizācijai*, bet šis process vēl nav pabeigts.

⁷ 14. pants kopā ar ECTK 1. protokola 3. pantu, kurā paredzēts aizliegums par diskrimināciju attiecībā uz tiesībām uz brīvām vēlēšanām; un ECTK 12. protokola 1. pants, ar ko nosaka tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi bez diskriminācijas.

Bosnija un Hercegovina ir guvusi nelielus panākumus, ieviešot Eiropas standartus vairākos **nozaru politikas virzienos**. Sagatavošanās darbs *rūpniecības un mazo un vidējo uzņēmumu* (MVU) jomā arvien ir agrīnā posmā. Jāizstrādā visaptveroša rūpniecības stratēģija un valsts līmeņa MVU attīstības stratēģija. *Lauksaimniecības un lauku attīstības*, pārtikas nekaitīguma, veterinārās un fitosanitārās politikas un zivsaimniecības jomā īpašs progress nav vērojams. Tika pieņemti īstenošanas tiesību akti, tomēr nav panākts progress valsts līmeņa Lauksaimniecības ministrijas izveidē. Nepietiekama tiesību aktu īstenošana valsts līmeņa veterinārajā, pārtikas nekaitīguma un fitosanitārajā jomā neļauj Bosnijai un Hercegovinai ievērot ES standartus.

Bosnijas un Hercegovinas sagatavošanās darbs *vides un klimata pārmaiņu* jomā ir agrīnā posmā. Jāizveido valsts vides aģentūra, kā arī saskaņota tiesību aktu sistēma vides aizsardzības jomā. Bosnija un Hercegovina ir panākusi nevienmērīgu progresu *transporta* jomā. Notikušas dažas izmaiņas attiecībā uz Eiropas transporta tīkliem, dzelzceļa un iekšējo ūdensceļu nozarē, bet autoceļu nozarē gūtie panākumi ir nelieli. Nav atrisināts jautājums par transporta infrastruktūras atjaunošanu. Sagatavošanās darbs *enerģētikas* jomā nav pavisam uz priekšu. Tā kā Bosnija un Hercegovina ir Enerģētikas Kopienas līguma dalībniece, tai jāīsteno attiecīgie ES tiesību akti enerģētikas jomā. Lai garantētu elektroapgādes drošību, jānodrošina pilnībā funkcionējošs valsts pārvades uzņēmums un jāpieņem visaptveroša enerģētikas stratēģija.

Nelieli panākumi gūti *informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu* jomā. Arvien nav atrisināts jautājums par tiesību aktu saskaņošanu sabiedriskās apraides jomā. Joprojām nopietnas bažas rada neatrisinātās problēmas attiecībā uz Komunikāciju regulējošās aģentūras neatkarību un valsts sabiedriskās apraides reformas īstenošanas lēnā gaita.

Zināmi panākumi vērojami *finanšu kontroles* jomā. Tiek ieviesta iekšējā revīzija, bet vēl jāizstrādā finanšu pārvaldības un kontroles sistēmas. Jānodrošina ārējās revīzijas neatkarība. Zināmi panākumi vērojami *statistikas* jomā attiecībā uz klasifikācijām un reģistriem. Tomēr nav pieņemts valsts līmeņa likums par iedzīvotāju un mājokļu skaitīšanu. Jāuzlabo statistikas dati par nacionālajiem kontiem, uzņēmumiem un lauksaimniecību. Sadarbība starp valsts statistikas iestādēm valsts un iestāžu līmenī arvien nav pietiekama.

Panākumi gūti attiecībā uz **tiesiskumu, brīvību un drošību** dažādās jomās, lai gan nevienmērīgā ritmā. Vīzu liberalizācijas dialoga ietvaros veikti pasākumi, lai izpildītu visus plānā noteiktos kritērijus. Vīzu politikas jomā uzmanība jāvelta prioritāriem jautājumiem. Tiek izsniegtas biometriskās pases. Vīzu režīma atvieglošanas nolīguma īstenošana starp ES un Bosniju un Hercegovinu, kā arī atpakaļuzņemšanas nolīguma īstenošana noritēja vienmērīgi.

Valsts sagatavošanās darbi *robežu pārvaldības, patvēruma un migrācijas* jomā ir pavisam uz priekšu. Ir uzlabota patvēruma un starptautiskās aizsardzības sistēma, migrācijas plūsmu uzraudzība un sadarbība starp aģentūrām. Tomēr dažās robežšķērsošanas vietās jānostiprina infrastruktūra. Nelieli panākumi gūti *nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas* novēršanā. Vajadzīgi turpmāki centieni, īpaši attiecībā uz tiesību aktu noteikumu izpildi. Neliels progress panākts cīņā pret *narkotikām*. Tomēr efektīva tiesiskā novērtējuma trūkums kavē cīņu pret narkotiku tirdzniecību, kas aizvien ir nopietna problēma.

Bosnijas un Hercegovinas sagatavošanās darbi *policijas* jomā progresē, lai arī nevienmērīgā tempā. Bosnijas un Hercegovinas policijas spēku sadrumstalotība joprojām apdraud efektivitāti, rezultātus, sadarbību un informācijas apmaiņu. Cīņa pret *organizēto noziedzību* joprojām nav pietiekama, jo trūkst visaptverošas iestāžu sistēmas. Organizētā noziedzība aizvien rada nopietnas bažas un ietekmē tiesiskumu un uzņēmējdarbības vidi. Zināmi panākumi ir gūti cīņā pret *cilvēku tirdzniecību* attiecībā uz upuru identifikāciju. Jāpieliek lielākas pūles, lai atbalstītu upurus un aizsargātu lieciniekus. Bosnija un Hercegovina ir uzsākusi risināt *terorisma apkarošanas* jautājumu, pieņemot visaptverošu stratēģiju.

Attiecībā uz *personas datu aizsardzību* turpinājās sagatavošanās darbi personas datu aizsardzībai, bet vajadzīgi turpmāki centieni attiecībā uz tiesību aizsardzību. Labi funkcionējoša personas datu aizsardzība ir svarīga, lai Bosnija un Hercegovina noslēgtu nolīgumus ar *Europol* un *Eurojust*.

Serbija

Serbija ir panākusi progresu, pildot **politiskos kritērijus**. Serbija pieteicās dalībai ES 2009. gada decembrī. Pagaidu nolīgums stājās spēkā 2010. gada februārī, un Serbija ir guvusi panākumus, izpildot Stabilizācijas un asociācijas nolīguma (SAN) prasības. SAN ratifikācijas procesu uzsāka 2010. gada jūnijā. Turpinājās tiesu iestāžu reforma, bet novēroti nopietni trūkumi, veicot tiesnešu un prokuroru atkārtotu iecelšanu amatā. Neraugoties uz notiekošo Serbijas sadarbību ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*), divi nenotvertie *ICTY* noziedznieki, *Ratko Mladić* un *Goran Hadžić*, aizvien ir brīvībā.

ANO Ģenerālā asambleja 9. septembrī pieņēma Serbijas iesniegtu un ES līdzatbalstītu kopīgu rezolūciju kā turpmāku pasākumu attiecībā uz Starptautiskās Tiesas konsultatīvo atzinumu par Kosovu. Rezolūcijā atzīts Starptautiskās Tiesas konsultatīvā atzinuma saturs un atzinīgi novērtēta Eiropas Savienības gatavība sekmēt dialogu starp iesaistītajām pusēm; šāds dialogs būtu pamats mieram, drošībai un stabilitātei reģionā, kā arī sekmētu sadarbību, palīdzētu sasniegt progresu ceļā uz Eiropas Savienību un uzlabotu cilvēku dzīvi. Vajadzīga visu pušu stingra apņemšanās visaptverošai un efektīvai reģionālo forumu darbībai.

Ir gūti panākumi *demokrātijas un tiesiskuma* turpmākā stiprināšanā. Ir panākts progress jaunu konstitucionālo noteikumu īstenošanā, piemēram, tādu, kas attiecas uz Vojvodinas statūtiem. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai nodrošinātu dažu konstitucionālo noteikumu atbilstību Eiropas standartiem, īpaši tiesu iestāžu jomā.

Tika veikti turpmāki pasākumi, lai uzlabotu *parlamenta* darbību, pieņemot jaunu likumu par nacionālo asambleju un jaunus statūtus. Jāvelta pūles, lai turpmāk uzlabotu tiesību aktu izstrādes kvalitāti. Tiesību akti velēšanu jomā pilnībā jāsaplūst ar Eiropas standartiem.

Koalīcijas *valdība* aizvien bija stabila, un saglabājās augsta līmeņa vienprātība par integrāciju ES, kas noteikta kā stratēģiska prioritāte. Efektīvāk jāsaplūst un jāīsteno jaunie tiesību akti.

Kopumā *valsts pārvaldes* spējas ir labas, bet reforma šajā jomā notiek nevienmērīgā un lēnā tempā. Stingrāk jāapņemas ievērot neatkarīgo regulatīvo iestāžu pilnvaras un nodrošināt tās ar pienācīgiem vajadzīgajiem līdzekļiem.

Labi panākumi gūti, pieņemot tiesību aktus par *civilo kontroli pār drošības spēkiem* un īstenojot konstitūcijā garantētās tiesības. Tomēr jāpastiprina civilā kontrole, turklāt tas jā dara attiecīgajai parlamentārajai komitejai.

Serbija turpināja veikt *tiesu iestāžu sistēmas* reformu, no jauna ieceļot amatā visus tiesnešus un prokurus un ieviešot jaunu tiesu tīklu. Tomēr atkārtotas amatā iecelšanas procedūrai bija būtiski trūkumi, un tā nebija pārredzama. Tika ievēlētas divas atbildīgās padomes ar provizorisku sastāvu, un netika piemēroti objektīvi kritēriji. Tiesneši un prokurori procedūras gaitā netika uzklauti, kā arī nesaņēma pienācīgus paskaidrojumus par konkrētajiem lēmumiem. Tas apšaubā tiesu iestāžu neatkarību un paver iespēju izmantot politisko ietekmi. Abas padomes vēl ir jāievēl to galīgajā sastāvā. Būtiskais neiztiesāto lietu skaits aizvien rada bažas. Kopumā Serbijas tiesu iestāžu sistēma tikai daļēji atbilst noteiktajām prioritātēm.

Progress cīņā pret *korupciju* turpinājās, 2010. gada janvārī darbu uzsākot korupcijas apkarošanas aģentūrai. Lielākā daļa valsts ierēdņu jaunajai aģentūrai iesniedza īpašumu deklarācijas, kā tika pieprasīts. Tomēr korupcija turpina dominēt daudzās jomās un aizvien ir nopietna problēma. Tā kā nav pieņemts jauns likums, politisko partiju finansēšanas un *vēlēšanu kampaņu finansēšanas* kontrole arvien ir vāja. Korupcijas apkarošanas aģentūrai vēl jāizveido uzskaites dati par pārbaudāmajām īpašumu deklarācijām un jāpierāda, ka tā efektīvi veic savu darbu. Galīgo spriedumu skaits, īpaši augsta līmeņa lietās arvien ir zems. Bažas aizvien rada tādas jomas kā publiskais iepirkums, privatizācija un valsts izdevumi. Jāuzlabo ziņotāju aizsardzība.

Cilvēktiesību un mazākumtautību aizsardzības jomā ir ieviesti vajadzīgie tiesību akti. Konstitūcija garantē *civilās un politiskās tiesības*, kuras galvenokārt tiek ievērotas, bet vēl pilnībā jānodrošina to izpilde. Attiecīgie tiesību akti turpmāk jā saskaņo ar Eiropas standartiem.

Īpašs progress nav novērojams attiecībā uz *spīdzināšanas novēršanu, ļaunprātīgu izturēšanos un nesodāmību*, kur tika reģistrēti tikai neliels lietu skaits. *Tiesu pieejamība* kopumā ir garantēta. Tomēr aizvien nav ieviesti tiesību akti un piešķirts finansējums efektīvākai bezmaksas juridiskās palīdzības sistēmai. Serbija panāca nelielu progresu, īstenojot *cietumu sistēmas* reformu. Tika pieņemta stratēģija, lai novērstu pārblīvētību, bet sliktie apstākļi cietumos aizvien ir problemātisks jautājums.

Ir pieņemti konstitucionālie un tiesību akti *vārda brīvības* aizsardzībai. Ir ieviesti tiesību akti, ar kuriem noteikts, ka *plašsaziņas līdzekļi* var darboties brīvi. Tomēr turpinājās notikumi, kuros izskanēja naidīgas runas, draudi un tika veikti uzbrukumi, īpaši pret žurnālistiem. Konstitūcija garantē *biedrošanās un pulcēšanās brīvību*, un kopumā tā tiek ievērota.

Pilsoniskās sabiedrības organizācijas turpināja aktīvi darboties Serbijas sociālajā, ekonomiskajā un politiskajā dzīvē, un tās aizvien ir svarīgas demokrātisko vērtību veicināšanā. Nesen tika izveidots Birojs sadarbībai ar pilsonisko sabiedrību.

Ir ieviestas konstitucionālās garantijas, kas paredz *religiskās pārliecības brīvību*. Ir uzlabojušās starpkonfesiju attiecības. Tomēr pārredzamības un konsekvences trūkums reģistrācijas procesā aizvien rada galvenos šķēršļus mazākām reliģiskajām grupām izmantot savas tiesības.

Lielā mērā ir ieviesti tiesību akti par *sociālo un ekonomisko tiesību aizsardzību*. Jānostiprina sieviešu un bērnu aizsardzība pret vardarbību. Tika pieņemts likums par dzimumu līdztiesību, lai uzlabotu *sieviešu* stāvokli sabiedrībā. Aizvien nav pienācīgi izskatītas lietas, kas saistītas ar vardarbību ģimenē. Progress panākts attiecībā uz *bērnu tiesībām*, nostiprinot bērnu aizsardzību pret ļaunprātību vai nolaidību. Ir ieviesta tiesību aktu sistēma, kas aizliedz jebkādu *diskrimināciju* darba vietā un ar ko izveido mehānismu, lai aizsargātu pret diskrimināciju. Tomēr praksē diskriminācija turpinās, īpaši pret romiem, lesbiešu, geju, biseksuāļu un transseksuāļu (LGBT) kopienu, sievietēm, mazākumtautībām un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Nav panākts progress attiecībā uz *īpašuma tiesībām*, jo joprojām nav ieviests pienācīgs juridiskais pamats īpašuma atgūšanas jomā.

Ir ieviesti tiesību akti par *mazākumtautību un kultūras tiesību ievērošanu un aizsardzību*. 2010. gada jūnijā notika 19. mazākumtautību padomju vēlēšanas, kuras kopumā bija labi organizētas. Padomes vēl nav uzsākušas savu darbu.

Starpterniskā situācija Vojvodinā ir stabila. Ir sākusies nesen pieņemto statūtu un likuma par kompetenču sadalījumu īstenošana, kurā paredzēta paplašināta provinču autonomija vietēja mēroga finanšu un ekonomiskās attīstības jomās. Jāpieņem papildu tiesību akti. Situācija Serbijas dienvidos kopumā ir stabila, bet saspringta. Konflikti starp etniskajām grupām un musulmaņu kopienā Sandžakā kopumā ir samazinājušies. Tomēr spriedze joprojām ir jūtama, jo īpaši starp divām islāma organizācijām un saistībā ar bosniešu mazākumtautību padomes izveidošanu.

Neliels progress panākts, risinot *bēgļu* un *iekšēji pārvietoto personu* statusa jautājumus, bet vēl jāiegulda liels darbs. Neraugoties uz vairākiem pozitīviem notikumiem, lielākā daļa *romu* tautības iedzīvotāju aizvien dzīvo lielā nabadzībā. Tie arī saskaras ar diskrimināciju, īpaši attiecībā uz piekļuvi izglītībai, sociālajai aizsardzībai, veselības aprūpei, nodarbinātībai un pienācīgam mājoklim.

Attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām* Serbija ir pierādījusi konstruktīvu pieeju saistībā ar nesenajām norisēm Bosnijā un Hercegovinā. Starptautiskā Kara nozieguma tribunāla bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*) prokurors savā pēdējā ziņojumā ANO Drošības padomei norādīja, ka Serbijas atbildes uz Prokurora biroja pieprasījumiem par pieeju dokumentiem, arhīviem un lieciniekiem, ir bijušas savlaicīgas un pienācīgas, un ir saņemtas atbildes uz visiem pieprasījumiem. Viņš arī atzinīgi novērtēja operatīvo dienestu profesionalitāti un apņemšanos, strādājot pie bēgļu meklēšanas jautājumiem. Tomēr prokurors sagatavoja vairākus darbības ieteikumus. Neraugoties uz notiekošo sadarbību starp Serbiju un *ICTY*, divi nenotvertie *ICTY* noziedznieki aizvien ir brīvībā. Saskaņā ar Padomes 2010. gada 25. oktobra secinājumiem pilnīga sadarbība ar *ICTY* ir svarīgs priekšnoteikums dalībai ES.

Ir izveidota laba sadarbība ar *EULEX* saistībā ar kara noziegumiem Kosovā. Noziedznieku izdošanas un spriedumu atzīšanas problēmas aizvien bija aktuālas attiecībā uz dažām reģiona valstīm.

Pēc Serbijas iniciatīvas organizētās ministru tikšanās Belgradā 2010. gada martā Sarajevas deklarācijas procesam tika piešķirta jauna nozīme. Minētajā sanāksmē Bosnija un Hercegovina, Horvātija, Melnkalne un Serbija piekrita kopīgi strādāt, lai

noskaidrotu jo īpaši statistikas datus par bēgļiem un atrisinātu atlikušos jautājumus. Valstis arī apņēmas strādāt, lai līdz šā gada beigām izskatītu vairākus neatrisinātus jautājumus.

Serbija turpināja aktīvi piedalīties reģionālajās iniciatīvās, piemēram, Dienvidaustrumu Eiropas sadarbības procesā (*SEEC*), Reģionālās sadarbības padomē (*RCC*) un Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā (*CEFTA*). Serbija uzņēmas *CEFTA* priekšsēdētājas pienākumus 2010. gadā. Tā aktīvi piedalās gaidāmās Donavas reģiona stratēģijas izveides sagatavošanas darbos. Serbija panāca ievērojamu progresu divpusējās attiecībās ar citām paplašināšanās valstīm, īpaši ar Horvātiju un Bosniju un Hercegovinu, un uzturēja labas attiecības ar kaimiņvalstīs esošajām ES dalībvalstīm. Ar Horvātiju tika parakstīts sadarbības nolīgums par noziedznieku izdošanu krimināllietās. Tomēr reģionālo sadarbību ietekmēja nolīguma trūkums starp Serbiju un Kosovu attiecībā uz Kosovā piedalīšanos reģionālās sanāksmēs. Pēc iespējas drīzāk jāvienojas par pieņemamu un Ilgtspējīgu risinājumu Serbijas un Kosovā dalībai reģionālajos forumos. Tas ir svarīgi visaptverošai un funkcionējošai reģionālajai sadarbībai. Serbija joprojām nepieņem Kosovā muitas zīmogus, par ko paziņoja *UNMIK*. Kosovā Serbija uzturēja paralēlas struktūras un organizēja paralēlas municipālās papildvēlēšanas.

Pēc smagas recesijas, ko izraisīja globālā krīze, Serbijas ekonomika pakāpeniski atguva stabilitāti, pateicoties stabilizācijas programmai, par ko vienojās ar SVF un ko atbalstīja arī ES un Pasaules banka. No 2010. gada pirmās puses ekonomiskā aktivitāte turpina pieaugt, bet atveseļošanās ir lēna un svārstīga. Valsts finanses turpināja pasliktināties, neraugoties uz vairākiem fiskālās pielāgošanas pasākumiem, kurus ieviesa, lai ierobežotu novirzes budžetā. Būtisks solis ceļā uz valsts finanšu kvalitātes uzlabošanu bija valdības pieņemtie grozījumi likumā par budžeta sistēmu un pensiju likumā. Citas strukturālās reformas, īpaši privatizācija un uzņēmumu restrukturizācija, tika atliktas ieilgušu nelabvēlīgu tirgus apstākļu dēļ.

Attiecībā uz **ekonomiskajiem kritērijiem** funkcionējošas tirgus ekonomikas izveidē panākumi bija nelieli. Serbijai jāvelta turpmāki centieni, lai restrukturizētu savu ekonomiku tā, lai tā tiktu galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā vidējā termiņā.

Pastāv plaša vienprātība par tirgus ekonomikas pamatprincipiem. Savlaicīgu un piemērotu pasākumu pieņemšana saskaņā ar SVF bija noteicošais faktors makroekonomiskās stabilitātes izveidošanai. Recesijas laikā uzlabojās Serbijas ārējā bilance. Ekonomiskās aktivitātes palielināšanās dēļ 2010. gadā pieauga tekošā konta deficīts, kas tomēr bija ierobežots, pateicoties stipram eksportam un vājai importa izaugsmei. Ārvalstu valūtas rezerves arvien bija salīdzinoši augstas, neraugoties uz centrālās bankas regulāru iejaukšanos, lai novērstu valūtas kursa svārstības. Inflācija lielā mērā saglabājās noteiktajās robežās, jo centrālā banka atgriezās pie ierobežojošas monetārās politikas. Bankas joprojām bija pietiekami finansētas un likvīdas. Grozījumu veikšana likumā par budžeta sistēmu un pensiju likumā uzliek valdībai saistības veikt fiskālo konsolidāciju vidējā termiņā.

Tomēr Serbija atlika reformas, ar kurām paredzēts novērst lielākos strukturālos trūkumus. Neraugoties uz pakāpenisku ekonomikas atveseļošanos, situācija darba tirgū turpināja pasliktināties, samazinoties nodarbinātības līmenim un paaugstinoties bezdarba līmenim. Papildus koriģējošiem pasākumiem, lai ierobežotu fiskālās

novirzes krīzes laikā, un grozījumiem budžeta sistēmā un ar pensiju saistītajos tiesību aktos, lai uzlabotu fiskālo disciplīnu, jāstiprina valsts finanšu ilgtspējība vidējā termiņā, veicot reformas veselības aprūpes sistēmas un valsts pārvaldes jomā. Pēc vairāku pārdošanas līgumu atsaukšanas kolektīvā īpašumā esošu uzņēmumu privatizācija ir aprimusi. Valsts īpašumā esošo uzņēmumu privatizācija aizvien kavējās. Uzņēmējdarbības vidi aizvien ierobežo birokrātija un vāja tiesiskā pārredzamība, īpaši attiecībā uz efektīvu īpašuma tiesību izpildi, kas kavē iekļūšanu tirgū un izkļūšanu no tā. Turklāt konkurences un infrastruktūras nepilnības kavē uzņēmējdarbību. Neformālais sektors aizvien ir svarīga problēma.

Serbija ir guvusi turpmākus panākumus, saskaņojot savus tiesību aktus ar **Eiropas standartiem**. Serbija arī turpināja īstenot Pagaidu nolīguma noteikumus un panāca progresu Stabilizācijas un asociācijas nolīguma (SAN) prasību izpildē. Administratīvās spējas ir labā līmenī. Tomēr vajadzīgi turpmāki centieni, lai tiesību aktus un politikas virzienus saskaņotu ar *acquis*. Jānodrošina ar ES saistīto pieņemto tiesību aktu īstenošana un ieviešana.

Attiecībā uz **iekšējo tirgu** Serbija panāca progresu, izpildot ES standartus *preču brīvas aprites* jomā. Tika pieņemti tiesību akti metroloģijas jomā, kā arī konkrētas jaunas pieejas direktīvas. Vēl joprojām nav ieviests jauns tiesiskais satvars tirgus uzraudzībai. Turpmāk jāstiprina administratīvās spējas un sadarbība starp valsts iestādēm. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai Serbijas tiesību aktos turpinātu transponēt *acquis* attiecībā uz konkrētām precēm.

Serbijā gūti nelieli panākumi ES standartu pieņemšanā tādās jomās kā *personu brīva pārvietošanās, pakalpojumu brīva aprīte, pakalpojumu sniegšanas brīvība un uzņēmējdarbības tiesības*. Daudzi tiesību akti vēl nav apstiprināti. Neliels progress Serbijā panākts *kapitāla brīvas aprites* jomā. Nerezidenti var veikt tiešus ieguldījumus, ievērojot konkrētus ierobežojumus. Serbijai jāturpina centieni, lai izpildītu SAN noteiktās pakāpeniskas liberalizācijas prasības.

Serbija jau ir daudz sasniegusi, pielāgojot tiesību aktus ES *acquis*, un tā ir apņēmusies arī turpmāk veikt reformas *muitas un nodokļu* jomā. Tika ievērotas Pagaidu nolīgumā noteiktās saistības. Vajadzīgi turpmāki centieni attiecībā uz procedūrām un administratīvajām spējām. Ir veikti uzlabojumi tādās jomās kā nodokļu administrācijas un nodokļu iekasēšanas izpildes spējas, lai arī šajā ziņā vajadzīgs papildu darbs. Serbijai jāveic turpmāki pasākumi, lai nodrošinātu, ka tās tiesību akti nodokļu jomā atbilst rīcības kodeksa principiem uzņēmumu nodokļu jomā.

Serbija ir panākusi nelielu progresu, pielāgojot Eiropas standartus *konkurences* jomā. Tika pieņemti konkurences tiesību īstenošanas tiesību akti. Turklāt Serbijai jāturpina darbs pie tās uzskaites datiem par tiesību aktu izpildi. Tiesu iestāžu darbinieku zināšanas konkurences tiesībās un ekonomikā aizvien nav pietiekamas. Nelieli panākumi gūti **valsts atbalsta** jomā. Ir izveidota valsts atbalsta iestāde. Tomēr jānostiprina valsts atbalsta iestādes administratīvās spējas. Jānodrošina tiesību aktu efektīva īstenošana.

Gūti nelieli panākumi, Serbijai gatavojoties efektīvas un pilnībā neatkarīgas *publiskā iepirkuma* sistēmas ieviešanai, kurā paredzēts izmantot uzlabotas līgumu piešķiršanas procedūras. Vajadzīgi ievērojami centieni, lai stiprinātu spēju īstenot ES *acquis*

prasības. Panākts progress *intelektuālā īpašuma* jomā, bet vajadzīgi turpmāki centieni, lai tiesību aktus saskaņotu ar *acquis*. Attiecībā uz izpildi vajadzīga labāka koordinācija starp iesaistītajām aģentūrām, kā arī būtiski ieguldījumi tiesiskajā apmācībā.

Turpinās sagatavošanās darbi, lai pielāgotos Eiropas standartiem *nodarbinātības un sociālās politikas* jomā. Progress ir panākts *sabiedrības veselības* jomā. Valdība pieņēma Serbijas valsts veselības aizsardzības padomes sagatavoto stratēģisko Veselības aizsardzības attīstības plānu laikposmam no 2010. līdz 2015. gadam.

Serbija ir guvusi nelielus panākumus, saskaņojot tiesību aktus ar Eiropas standartiem *izglītības* jomā. Jāattīsta kopējā stratēģija, iekļaujot visus izglītības līmeņus, tostarp mūžizglītību. Labs progress panākts, pielāgojot tiesību aktus *zinātnes un pētniecības* jomā. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai sekmētu Serbijas integrāciju Eiropas pētniecības telpā un stiprinātu valsts pētniecības spējas.

Sarunas par Serbijas pievienošanos Pasauls Tirdzniecības organizācijai (PTO) tuvojas noslēgumam; abpusējais sarunu posms jau ir pabeigts ar lielāko daļu PTO partneru.

Attiecībā uz **nozaru politikas virzieniem rūpniecības un MVU** jomā Serbija ir guvusi labus panākumus un pielāgojusies Eiropas standartiem. Rūpniecības stratēģijas izstrāde ir pašā sākumposmā.

Serbija turpina sekmīgi strādāt, pielāgojoties Eiropas standartiem *lauksaimniecības, lauku attīstības, pārtikas nekaitīguma, veterinārās un fitosanitārās politikas* jomā. Novērojami nepārtraukti uzlabojumi tiesiskajā satvarā. Tomēr jāatjaunina īstenošana un ieviešana, īpaši pārtikas nekaitīguma jomā. Administratīvās spējas ir vājas, un līdzekļi jāpiešķir efektīvāk. Jānodrošina turpmāka apmācība inspekcijas dienestiem. Nesen izveidotajās iestādēs jāpieņem darbā kvalificēti darbinieki. Progress panākts attiecībā uz laboratoriju oficiālu kontroli.

Pielāgojot Eiropas standartus *vides* jomā, Serbija ir mēreni pavirzījies uz priekšu. Tika pieņemta valsts vides aizsardzības programma 2010.–2019. gadam, kā arī vairāki tiesību akti par gaisa un ūdens kvalitāti, dabas aizsardzību un klimata pārmaiņām. Darbību uzsāka jaunā Ķīmisko vielu aģentūra. Tomēr vēl jāstiprina spēja īstenot un ieviest tiesību aktus.

Serbija ir panākusi nelielu progresu *transporta* jomā. Patlaban tiek piemēroti Eiropas Civilās aviācijas nolīguma noteikumi par pieeju tirgum. Tomēr dzelzceļa nozarē jāpieņem pamata tiesību akti. Jāstiprina administratīvās spējas.

Enerģētikas nozarē Serbija ir guvusi zināmus panākumus, pielāgojot tiesību aktus Eiropas standartiem. Tomēr progress nav vienmērīgs. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai panāktu nodalīšanu un faktisku tirgus atvēršanu, piemērojot cenu noteikšanas politiku, kas piedāvā ilgtspējīgus, izmaksas atspoguļojošus tarifus. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai stiprinātu kodolenerģijas regulatoru.

Neliels progress ir panākts *informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu* jomā. Ir nostiprināti pamata tiesību akti, bet īstenošana nav pietiekama, un īpašas bažas rada nepiemērotas tirgus un regulatīvās norises elektronisko sakaru nozarē. Ir gūti nelieli panākumi, veicot sagatavošanās darbus informācijas sabiedrības pakalpojumu jomā.

Audiovizuālajā nozarē ar *acquis* jāsaskaņo tiesību akti par plašsaziņas līdzekļiem, un bažas arvien rada daudzie noteikumi likumā par publisko informāciju.

Lai arī Serbija arvien ir agrīnā posmā attiecībā uz labas prakses ieviešanu **valsts iekšējās finanšu kontroles** un ārējās revīzijas jomā, panākts neliels progress, izveidojot finanšu kontroles centrālās saskaņošanas vienību, un valsts revīzijas iestāde veikusi pirmo valsts kontu revīziju.

Serbija ir guvusi labus panākumus, pielāgojot tiesību aktus Eiropas standartiem *statistikas* jomā, pieņemot tiesību aktus par statistiku, tautas skaitīšanu un lauksaimniecību. Sagatavošanās darbi tautas skaitīšanai ir pavisam beigu stadijā, bet šim pasākumam vēl jānodrošina finansējums. Jāveic turpmāks darbs vairākās statistikas jomās un vajadzīgi papildu centieni, lai stiprinātu statistikas biroja rīcībspēju.

Turpinājās progress **tiesiskuma, brīvības un drošības** jomā. Attiecībā uz tiem Serbijas pilsoņiem, kuriem ir biometriskās pasas, 2009. gada decembrī stājās spēkā bezvīzu režīms.

Neliels progress panākts *robežu pārvaldības* jomā, galvenokārt, atjaunojot iekārtas un infrastruktūru. Tomēr vajadzīgi turpmāki centieni, lai novērstu nevienlīdzības starp atsevišķiem robežšķērsošanas punktiem un uzlabotu robežkontroli ar Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku, Melnkalni, Bosniju un Hercegovinu, kā arī ar Horvātiju, īpaši uz administratīvās robežlīnijas ar Kosovu.

Patvēruma jomā īpašs progress nav vērojams. Tika pieņemts patvēruma meklētājiem drošo valstu saraksts. Tomēr netika izveidots Patvēruma lietu atbalsta birojs, kas ir pirmās instances iestāde, kura nodarbojas ar patvēruma prasību izskatīšanu. Daudzas lietas ir slēgtas, jo prasības iesniedzēji pamet Serbijas teritoriju vai pazūd bez vēsts. Serbija ir guvusi nelielus panākumus *migrācijas* jomā. Atpakaļuzņemšanas nolīguma starp Serbiju un Eiropas Savienību īstenošana turpinājās bez lieliem sarežģījumiem. Tomēr netiek efektīvi īstenota migrācijas pārvaldības stratēģija. Vajadzīgi centieni, lai uzlabotu koordināciju starp atbildīgajām iestādēm un lai stiprinātu to spējas.

Neliels progress panākts *nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas* novēršanā. Tika pieņemts rīcības plāns un izveidota koordinācijas iestāde. Turpinājās centieni uzlabot valsts un starptautisko sadarbību pārkāpumu izmeklēšanā un izskatīšanā. Tomēr praksē panāktie rezultāti bija vāji. Administratīvajai iestādei, kas nodarbojas ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanu, nav pietiekamu spēju, lai sistemātiski identificētu aizdomīgus gadījumus. Jāuzlabo ziņojumu sniegšanas sistēma, īpaši ārpus banku nozares. Tiesu iestāžu un tiesībsardzības iestāžu dienestiem trūkst vajadzīgās pieredzes nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas un finanšu izmeklēšanas lietās. Galīgie spriedumi pagaidām pieņemti ļoti retos gadījumos.

Labs progress vērojams cīņā pret *narkotikām*. Tiesībsardzības aģentūras turpināja veikt izmeklēšanu un uzlaboja starptautisko sadarbību, kā rezultātā tika konfiscēti lieli nelegālo narkotiku apjomi. Tomēr nepilnības arvien nav novērstas robežu uzraudzības jautājumā ar Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku, Melnkalni, Bosniju un Hercegovinu, kā arī Horvātiju, un saistībā ar administratīvo robežlīniju ar Kosovu.

Turpinājās veikspējas uzlabošana *policijas* dienestos, atjaunojot kriminālpolicijas īpašos dienestus. Uzlabojās sadarbība starp dažādām policijas struktūrām, kā arī reģionālā un starptautiskā sadarbība. Tomēr jāatjauno stratēģiskā plānošana un cilvēkresursu pārvaldība, kā arī jāpadara pārredzamākas darbā pieņemšanas procedūras. Jānostiprina iekšējā kontrole.

Labs progress panākts cīņā pret *organizēto noziedzību*. Visā valstī, reģionā un starptautiskā mērogā uzlabojās sadarbība starp attiecīgajām aģentūrām; tādējādi tika panākti labi rezultāti augsta līmeņa izmeklēšanas lietās un tika arestēti daudzi aizdomās turētie. Sistemātiskākā veidā tika uzsākta līdzekļu konfiscēšana, ko veica vairākos gadījumos. Tomēr vēl nav pieņemts jauns un būtiski pārskatīts Kriminālprocesa kodekss. Turpmāk jānostiprina tiesībaizsardzības aģentūru spējas izmantot modernās izmeklēšanas metodes, īpaši finansiālās izmeklēšanas jomā.

Tika pieņemtas procedūras *cilvēku tirdzniecības* upuru identificēšanai, un turpināja pieaugt identificēto upuru skaits. Tomēr jāveic grozījumi stratēģiskajos tiesību aktos, lai sniegtu labāku politikas risinājumu attiecībā uz jaunajām tendencēm un uzlabotu sadarbību starp policiju, prokuroriem un tiesām. Serbija ir guvusi nelielus panākumus cīņā pret *terorismu*, pieņemot likumu par militāro drošību un militārā izlūkdienesta aģentūrām. Tomēr jāuzlabo novēršanas politika. Vēl nav izveidota datu bāze par aizdomās turētajiem teroristiem.

Personas datu aizsardzības jomā īpašs progress nav vērojams. 2010. gada augustā tika pieņemta stratēģija, lai īstenotu likumu par personas datu aizsardzību. Neraugoties uz dažiem uzlabojumiem, publiski nozīmīgas informācijas un personas datu aizsardzības komisāra birojam arvien nav pietiekamu finansiālo līdzekļu un cilvēkresursu. Personas datu aizsardzība ir galvenais priekšnoteikums Serbijai, lai noslēgtu nolīgumu ar *Eurojust* un darbības nolīgumu ar *Europol*.

Kosova

Kosova ir panākusi progresu attiecībā uz **politisko kritēriju** izpildi. Tā ir stiprinājusi apņemšanos īstenot Eiropas programmu un politikas reformu, un ir izveidojusi Eiropas integrācijas ministriju. Valdība ir nodrošinājusi veiksmīgu Stabilizācijas un asociācijas procesa (SAP) dialogu ar Eiropas Savienību. Iestādēm patlaban ir jāpaātrina reformu gaita. Valsts pārvaldes spējas ir vājas, un tiesu iestādes nedarbojas efektīvi. Tiesiskums arvien rada nopietnas bažas. Ir uzlabojusies sadarbība ar ES Tiesiskuma misiju (*EULEX*), un iestādes ar *EULEX* atbalstu ir uzsākušas vairākas korupcijas apkarošanas operācijas. Šie centieni ir jāturpina un ir jārisina organizētās noziedzības, narkotiku izplatīšanas un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas jautājumi. Pēc tam, kad Kosovos prezidents atkāpās no amata, tika nolemts rīkot vēlēšanas.

Kosova ir panākusi ievērojamu progresu decentralizācijas jomā. Ir izveidotas četras jaunas pašvaldības, kuras jau ir uzsākušas darbību. 2009. gada beigās tika organizētas vietējās vēlēšanas. Eiropas Parlamenta misija uzskatīja, ka vēlēšanu process noritēja miermīlīgā vidē ar vēlētāju, tostarp Kosovos serbu kopienas, ievērojamu līdzdalību. Tomēr aizvien pastāv bažas attiecībā uz Kosovos ziemeļu daļu, kur ir notikuši vairāki vardarbības gadījumi. Decentralizāciju var pabeigt tikai ar vietējo iedzīvotāju līdzdalību. Jāpaveic daudz vairāk, lai nodrošinātu visu kopienu integrāciju un sabiedriskos pakalpojumus

visās pašvaldībās. Šajā ziņā ir svarīgi saņemt atbalstu no vietējām kopienām, tostarp būtiska nozīme ir konstruktīvai pieejai tiesiskuma konsolidēšanā. Joprojām pastāv paralēlas struktūras, kas kavē decentralizācijas procesu.

Starptautiskā Tiesa jūlijā sniedza konsultatīvu atzinumu, kurā secināts, ka Kosovas neatkarības deklarācija nepārkāpa vispārīgās starptautiskās tiesības vai ANO Drošības padomes rezolūciju 1244 (1999). Pēc ANO Ģenerālās asamblejas 9. septembra rezolūcijas ES apstiprināja gatavību sekmēt dialogu starp Prištinu un Belgradu, lai veicinātu sadarbību, panāktu progresu ceļā uz Eiropas Savienību un uzlabotu cilvēku dzīvi. Efektīvai un visaptverošai reģionālo forumu darbībai vajadzīga stingra apņemšanās no visām iesaistītajām pusēm.

Attiecībā uz *demokrātiju un tiesiskumu* ir panākts progress izpildstruktūru un parlamentāro struktūru nostiprināšanā, īpaši attiecībā uz Eiropas integrāciju. Tomēr tiesiskums arvien rada bažas, un tas ir turpmāk jānostiprina.

Satversmes tiesa septembrī nolēma, ka vienlaikus būt Kosovos prezidenta un politiskas partijas prezidenta/priekšsēdētāja amatā ir pretrunā konstitūcijai. Pēc Tiesas sprieduma pasludināšanas Kosovos prezidents atkāpās no amata. Pēc tam *LDK* (Kosovas Demokrātiskā līga) izstājās no valdošās koalīcijas. Vēlēšanas notiks 2010. gada 12. decembrī.

Asambleja ir nodibinājusi valsts budžeta komiteju. Eiropas integrācijas komiteja ir pilnveidojusi savus noteikumus un procedūras. Tomēr asamblejas spējas veikt tiesību aktu projektu pārbaudi un pēc pieņemšanas uzraudzīt to īstenošanu ir vājas. Turpmāk jāstiprina parlamentārā kontrole pār valdību.

Ir izveidotas galvenās *valdības* struktūras, un tās turpina darboties saskaņā ar attiecīgajiem konstitucionālajiem noteikumiem. Eiropas integrācijas ministrija ir veiksmīgi uzsākusi darbu, un patlaban tai ir jāstiprina savas spējas un nozīme citu valdības departamentu koordinēšanā.

Svarīgākais uzdevums arvien ir Kosovos *valsts pārvaldes reforma*. Turpinājās tiesību aktu sistēmas attīstība, pieņemot likumus par civildienestu un algām. Būtiski jāstiprina valsts pārvaldes spējas nodrošināt vajadzīgos pakalpojumus visiem cilvēkiem Kosovā. Kosovos valsts pārvalde aizvien ir vāja.

Kosova ir panākusi progresu attiecībā uz *tiesu iestāžu sistēmas* reformu. Ir uzsākta vērienīga tiesu iestāžu reforma, pieņemot četrus reformas likumus par tiesām, par izmeklēšanu, par Kosovos Tiesu padomi un Kosovos Prokuroru padomi. Minētajā likumā par tiesām ieviesta jauna algu sistēma, kas ievērojami uzlabo tiesnešu stāvokli. Ir pabeigta arī tiesnešu un prokuroru drošības pārbaude. Priekšsēdētājs ir iecēlis amatā vairāk nekā 340 tiesnešu un prokuroru visos tiesu iestāžu līmeņos. Tostarp amatā tika iecelti Kosovos Tiesu padomes vietējie dalībnieki, kuri ievēlēja padomes priekšsēdētāju. Pēc eksāmena nokārtošanas pirmie labākie tiesneši un prokurori 2009. gada decembrī pabeidza Kosovos tieslietu institūtu. Tomēr ir bijuši gadījumi, kad tiesu iestāžu sistēmā iejaukušies politiskie spēki, īpaši tad, kad tiesneši un prokurori tika atkārtoti iecelti amatā. Neizskatīto lietu skaits, īpaši civilīstās, arvien ir vēra ņemams, tostarp intelektuālā īpašuma jomā. Kosovos iestādēm jāvelta īpaša nozīme atbalstam kara noziegumu izmeklēšanai un tiesiskajam novērtējumam.

Jāsagatavo plāni un jāpiešķir līdzekļi tiesu iestāžu reformas īstenošanai. Prioritāro jautājumu risināšanā tieslietu jomā Kosova vēl ir sākumposmā.

Ir uzlabots tiesiskais satvars *korupcijas apkarošanas* jomā, pieņemot tiesību aktus par korupcijas apkarošanas aģentūru un par īpašuma deklarēšanu un izcelsmi, kā arī dāvanām vecākajiem valsts ierēdņiem. Ir veikti grozījumi likumā par interešu konflikta novēršanu, pildot sabiedriskās funkcijas. Likums par politisko partiju finansēšanu nav pilnībā saskaņots ar Eiropas standartiem. Tomēr rezultāti cīņā pret korupciju ir ierobežoti. Galvenās problemātiskās jomas arvien ir iepirkuma process un tiesu iestāžu un tiesībsardzības sistēmas. *EULEX* turpināja izmantot savas pilnvaras augsta profila lietās. Patlaban notiek izmeklēšana vairākās korupcijas apkarošanas lietās. Aprīlī tika veikta izmeklēšana transporta ministrijā, jūlijā Kosovā policija, sadarbojoties ar *EULEX*, arestēja centrālās bankas vadītāju. Valdība sadarbojās minētajās izmeklēšanās. Kosovā aizvien dominē korupcija, kas ir ļoti nopietna problēma. Tiesību aktu sistēma arvien ir nepilnīga un neatbilst Eiropas standartiem pilnībā.

Konstitūcijā ir garantētas *cilvēktiesības un mazākumtautību tiesību ievērošana un aizsardzība*, un tajā uzskaitīti galvenie starptautiskie nolīgumi un instrumenti, kuri tieši piemērojami Kosovā. Tomēr institucionālā struktūra un politiskās gribas trūkums kavē juridisko standartu efektīvu īstenošanu šajā jomā. Notiek serbu kopienas integrācijas process. Iestādēm jādara vairāk, lai risinātu galvenās problēmas, piemēram, pieeja īpašumam, pazudušās personas, bēgļu atgriešanās un izglītība.

Zināmi panākumi vērojami *civiltiesību un politisko tiesību* jomā. Valdībai jādara vairāk tādās jomās kā *spīdzināšanas novēršana*, sūdzības par *ļauņprātīgu izturēšanos* un pārmērīga spēka pielietošana no policijas un *cietuma* darbinieku puses. Problemātisks jautājums arvien ir *cietumu* apstākļi. Nelieli panākumi gūti attiecībā uz *tiesu pieejamību*.

Vārda brīvība vēl netiek garantēta praksē. Jāstiprina sabiedriskās raidorganizācijas neatkarība un objektivitāte. Žurnālisti turpina saņemt draudus kā reakciju uz savu darbu, un tiem arī ir grūtības piekļūt oficiāliem dokumentiem. Tiesību akti par *biedrošanās brīvību* nesekmē nevalstisko organizāciju ilgtspējīgu attīstību un finansēšanu. Palielinās *pilsoniskās sabiedrības* spēja uzraudzīt un novērtēt valdības darbību. Tomēr pilsoniskā sabiedrība arvien ir vāja un likumdošanas procesa ietvaros netiek regulāri iesaistīta konsultācijās ar pašvaldībām un valdību.

Joprojām netiek pilnībā garantētas *ekonomiskās un sociālās tiesības*. Ir nostiprināts tiesiskais satvars *sieviešu aizsardzības* jomā. Neliels progress panākts nepilngadīgo tiesu sistēmas jomā. *Bērnu tiesību aizsardzība* aizvien ir vāja. Valdībai ir efektīvāk jārisina problēmas bērnu darba un bērnu tirdzniecības jautājumos. Jāuzlabo neaizsargātāko grupu, īpaši pamestu bērnu, bēgļu un cilvēku ar īpašām vajadzībām sociālā integrācija un aizsardzība. Kosova ir uzsākusi izpratnes veicināšanas kampaņu par *diskriminācijas novēršanu*, īpašu uzmanību vēršot diskriminācijai vecuma un seksuālās orientācijas dēļ. Aizvien nav pienācīgi īstenoti tiesību akti diskriminācijas novēršanas jomā. Ir uzlabojusies to tiesas spriedumu izpilde, kuri garantē *īpašuma tiesību* izmantošanu. Neizskatīto lietu uzkrāšanās un citi ieilgušie jautājumi nopietni kavē īpašuma atgūšanu.

Nelieli panākumi gūti attiecībā uz *mazākumtautību un kultūras tiesību ievērošanu un aizsardzību*. Kultūras ministrija ir izveidojusi kultūras mantojuma direktorātu. Turpinājās reliģisko objektu rekonstrukcija. Kosovas policija ir pārņēmusi *KFOR* pienākumu aizsargāt konkrētus reliģiskos un kultūras objektus. Likums par kultūras mantojumu nav īstenots pilnībā. Vēl jānodibina uzraudzības padome, kā paredzēts 2008. gada likumā par īpašajām aizsargjoslām. Ministrija, kas atbild par kopienu un bēgļu atgriešanās jautājumiem, pastiprināja centienus, lai palīdzētu atgriezties mazākumtautību *bēgļiem un iekšēji pārvietotām personām*. Visā Kosovā palielinās to personu skaits, kuras brīvprātīgi atgriežas valstī.

Kosova 2009. gada decembrī pieņēma rīcības plānu par romu, ashkali un ēģiptiešu kopienu integrācijas stratēģijas īstenošanu. Valdība izveidoja struktūras minētās stratēģijas īstenošanai. Ir uzsākts ģimeņu pārvietošanas process no svina piesārņotajām teritorijām Ziemeļkosovā, ļaujot slēgt *Cesmin Lug/Česmin Lug* nometni. Šis process jāpabeidz pēc iespējas drīzāk. Joprojām ļoti nopietnas problēmas rada romu, ashkalu un ēģiptiešu kopienu dzīves apstākļi un to pieeja izglītībai, veselības aprūpei un sociālajai aizsardzībai. Jānostiprina Kosovas dalība Romu desmitgades iniciatīvā.

Attiecībā uz *reģionālajām un starptautiskajām saistībām* pārskata laikposmā Kosova turpināja sadarboties ar Starptautisko Kara noziegumu tribunālu bijušajai Dienvidslāvijai (*ICTY*). Tiek lēsts, ka pēc vairāk nekā desmit gadu bruņotā konflikta beigām pazudušo personu skaits sasniedzis 1800. Iestādēm šajā jomā jāiegulda lielāks darbs. Jūnijā Kosova piedalījās ES un Rietumbalkānu valstu augsta līmeņa sanāksmē Sarajevā. Kosovai jāpieņem konstruktīva pieeja, lai nodrošinātu tās efektīvu dalību sadarbības iniciatīvās, piemēram, Reģionālās sadarbības padomē (*RCC*) un Centrāleiropas brīvās tirdzniecības nolīgumā (*CEFTA*). Attiecībā uz *CEFTA* Kosovai jābūt pragmatiskai un jārod konstruktīvs veids, kā nodrošināt šā nolīguma efektīvu īstenošanu. Serbija un Bosnija un Hercegovina vēl nav atzinušas Kosovos muitas zīmogus, kurus ANO ģenerālsekretāra īpašais pārstāvis apstiprināja par atbilstīgiem ANODPR 1244/99. Pēc iespējas drīzāk jāvienojas par pieņemamu un ilgtspējīgu risinājumu Kosovas un Serbijas dalībai galvenajos reģionālajos forumos. Tas ir svarīgi visaptverošai un funkcionējošai reģionālajai sadarbībai.

Ekonomikas krīzes ietekme uz Kosovas **ekonomiku** bija ierobežota. Faktiskais IKP turpināja pieaugt, galvenokārt valsts izdevumu dēļ. Palielinās šāda izaugsmes profila ilgtspējības riski. Bezdarba līmenis aizvien ir ļoti augsts. Inflācija bija svārstīga, atspoguļojot pārtikas un degvielas nestabilās cenas. Politikas formulēšanā un īstenošanā aizvien trūka paredzamības. Ir panākta vienošanās ar SVF par programmu, kuras mērķis ir ierobežot fiskālos riskus un atgūt fiskālo ilgtspējību. Uzņēmumi aizvien saskaras ar vāju tiesiskumu, uzticamas elektroapgādes trūkumu, vāju infrastruktūru un ierobežotu pieeju finansējumam. Tas kavē efektīvu uzņēmējdarbības un ekonomikas attīstību.

Attiecībā uz **ekonomiskajiem kritērijiem** Kosova guvusi nelielus panākumus, veidojot funkcionējošu tirgus ekonomiku. Vajadzīgas vērienīgas reformas un ieguldījumi, lai valsts spētu ilgtermiņā tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus spēku iedarbību Eiropas Savienībā.

Ir panākta plaša vienprātība par pamatprincipiem uz tirgu orientētas ekonomikas politikas jomā. Euro izmantošana, zems ārējais parāds un ierobežota eksporta bāze ir

mazinājusi ekonomikas atkarību no ārējiem finanšu un pieprasījuma šokiem. Banku nozare turpināja paplašināties, saglabājot stabilitāti un ienesīgumu. Kosovas privatizācijas aģentūra turpināja privatizēt kolektīvā īpašumā esošus uzņēmumus. Ir noslēgts pirmais sekmīgais publiskās un privātās partnerības projekts, un ir atlasīts starptautisks konsorcijs, lai izstrādātu Prištinā starptautiskās lidostas projektu saskaņā ar koncesiju uz divdesmit gadiem.

Politikas virzienu kopums kļūst aizvien neaizsargātāks, jo strauji pieauguši valsts izdevumi. Jo īpaši valsts finansēs smagu slogu rada jauna autoceļa būvēšana. Trūkumi politikas formulēšanā un īstenošanā ir palielinājuši jau tā lielo nenoteiktību ekonomikā. Zināmā mērā uzlabojās ekonomikas statistika, bet tā arvien nav pietiekama. Joprojām saglabājas augsts bezdarba līmenis, jo īpaši jauniešu vecuma grupā. Tekošā konta deficīts ir palielinājies saistībā ar stipru iekšējo pieprasījumu un nepietiekami attīstītu ražošanas bāzi. Valsts elektroenerģijas uzņēmums turpināja saņemt ievērojamas subsīdijas no valsts budžeta elektroenerģijas importam un aizdevumiem, kuri paredzēti uzņēmuma ieguldījumu programmas finansēšanai. Vājš tiesiskums, neskaidrības īpašuma tiesību jomā un augstās procentu likmes turpina negatīvi ietekmēt uzņēmējdarbības vidi un ekonomikas attīstību. Neformālais sektors joprojām ir nopietna problēma.

Progress attiecībā uz Kosovas tiesību aktu un politikas virzienu saskaņošanu ar **Eiropas standartiem** arvien ir nevienmērīgs. Tiesiskais satvars tika pilnveidots muitas, nodokļu, preču brīvas aprites, statistikas, migrācijas, izglītības un terorisma apkarošanas jomā. Attiecībā uz konkurenci, intelektuālo īpašumu, vidi, lauksaimniecību un pārtikas nekaitīgumu, integrēto robežu pārvaldību, patvērumu, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un personas datu aizsardzību tiesību aktu saskaņošana ir agrīnā posmā. Tiesību aktu saskaņošanā ar Eiropas standartiem panākumi ir ierobežoti tādās jomās kā nodarbinātība un sociālā politika, finanšu kontrole, narkotiku tirdzniecība, cilvēku tirdzniecība un organizētā noziedzība.

Neliels progress panākts ES **iekšējā tirgus** jomā, izstrādājot tiesību aktus par *preču brīvu apriti, tostarp patērētāju aizsardzību*. Tomēr jānostiprina kopējā tiesību aktu sistēma. Tiesību aktu saskaņošana ar Eiropas standartiem tādās jomās kā *personu brīva pārvietošanās*, kā arī *tiesības veikt uzņēmējdarbību un brīvība sniegt pakalpojumus*, ir ierobežota. Labi panākumi jau ir gūti *kapitāla brīvas aprites* jomā. Vajadzīgi turpmāki centieni attiecībā uz efektīvu regulējumu.

Muitas tiesību akti kopumā atbilst Eiropas standartiem, un ir uzsākts darbs cīņā pret korupciju. Jāvairo centieni apkarot kontrabandu. Kosovas ziemeļos jāstiprina muitas kontrole. Ir uzlabotas administratīvās spējas, bet tās joprojām ir nepietiekamas. Pozitīvi sasniegumi novērojami attiecībā uz tiesību aktiem un veikspējas uzlabošanu *nodokļu* jomā. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai nodrošinātu spēkā esošo likumu efektīvu īstenošanu, uzlabotu situāciju nodokļu maksāšanas jomā, paplašinātu nodokļu bāzi un, visbeidzot, samazinātu apjomīgo neformālo ekonomiku. Ir pieaudzis neizskatīto apelāciju skaits, kuras iesniegtas pret Muitas dienesta un Nodokļu pārvaldes lēmumiem.

Nav panākts progress *konkurences* jomā attiecībā uz pretmonopola politiku un valsts atbalsta noteikumiem. Administratīvās spējas ir uzlabojušās, bet konkurences politikas īstenošana kopumā vēl ir agrīnā posmā. Jāstiprina sadarbība starp

konkurences jautājumos iesaistītajām iestādēm. Konkurences komisija ciešāk jāiesaista vērienīgās privatizācijas un restrukturizācijas iniciatīvās.

Kosovai vēl ir jāpieņem jauns iepirkuma likums. Valdība ir uzsākusi darbu šajā jomā. Bažas rada spēkā esošo tiesību aktu īstenošana praksē. Jāstiprina publiskā iepirkuma amatpersonu loma, lai uzlabotu iepirkuma līgumu īstenošanas uzraudzību. Jāuzlabo neatkarība un profesionalitāte publiskā iepirkuma sistēmā. Iestādēm jādarā vairāk, lai šajā jomā apkarotu korupciju. Kosovos noteikumi par koncesijām būtiski atšķiras no Eiropas standartiem.

Vēl jāievieš galvenie tiesību akti *intelektuālā īpašuma tiesību* jomā. Vajadzīgi nozīmīgi centieni izpildes un izpratnes veicināšanas jomā. Kosovos intelektuālā īpašuma tiesību režīma izstrāde ir agrīnā posmā, un tā īstenošana ir ļoti vāja.

Nelieli panākumi gūti, saskaņojot tiesību aktus *nodarbinātības un sabiedrības veselības* jomā. Problemātiski jautājumi joprojām ir vāja administratīvā rīcībspēja un nepietiekams tiesiskais satvars. Kosovā jāuzlabo sociālā aizsardzība un integrācija, kā arī *sociālais dialogs*. Tiesību akti izglītības jomā ir pietuvināti Eiropas standartiem, jāuzlabo administratīvās spējas, lai īstenotu reformas. Kosova ir izstrādājusi piecu gadu *pētniecības* programmu, un paredzams, ka ar to uzlabos veiktspēju šajā nozarē. Šī joma ir padarīta par prioritāru.

Attiecībā uz **nozaru politiku** efektīvāk jāveicina attīstība un MVU un labāk jākoordinē atšķirīgās stratēģijas, kuras ietekmē šo jomu. Būtu jāpastiprina centieni *lauksaimniecības* un pārtikas nekaitīguma jomā, īpaši attiecībā uz pieņemto tiesību aktu īstenošanu un lauksaimniecības pārtikas uzņēmumu modernizēšanu. Ir pieņemti daudzi tiesību akti *vides* jomā. Tomēr ES vides standartu īstenošana vēl ir tikai sākumposmā.

Transporta infrastruktūra nav pietiekami attīstīta. Kosova ir uzsākusi ceļu būves programmu, kas neatspoguļo plānotās satiksmes plūsmas, un minētās programmas apjoms neļauj veikt ieguldījumus attiecībā uz citiem transporta veidiem, piemēram, dzelzceļa jomā. Ir uzlabojusies tiesību aktu saskaņošana ar Eiropas standartiem aviācijas jomā. Kosova 2009. gada decembrī pieņēma aviācijas drošības un kvalitātes kontroles programmas.

Enerģētikas nozarē ir būtiskas problēmas attiecībā uz elektroenerģijas maksājumu izpildi un jaudas pieprasījuma neilgtspējīgas izaugsmes pārvaldību. Kosova aprīlī pieņēma enerģētikas stratēģiju par laikposmu no 2009. līdz 2018. gadam. 2010. gada oktobrī pēc lielas kavēšanās tika pieņemts galveno tiesību aktu kopums šajā jomā (par enerģētiku, elektroenerģiju un enerģētikas regulatoru).

Nelieli panākumi gūti *informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu* jomā. Jāstiprina telekomunikāciju regulatīvās iestādes neatkarība un resursi, kā arī jāgarantē neatkarīgās plašsaziņu līdzekļu padomes neatkarība, patlaban pārskatot likumu par minēto padomi. Jārod ilgtermiņa risinājums sabiedriskās raidorganizācijas finansēšanai.

Zināmi panākumi vērojami attiecībā uz *finanšu kontroli*. Tomēr starptautisko standartu ieviešanā Kosova vēl ir agrīnā posmā. Bažas rada tas, ka galvenā revidenta birojs joprojām nav finansiāli neatkarīgs. Jūlijā Kosova pieņēma likumu par oficiālo *statistiku*. Tomēr administratīvās spējas aizvien ir vājas, un vajadzīgi turpmāki

centieni, lai uzlabotu nozaru statistiku, īpaši uzņēmējdarbības un makroekonomikas statistiku.

Tiesiskuma, brīvības un drošības jomā progress bija nevienmērīgs. Kosova ir guvusi nelielus panākumus attiecībā uz *integrēto robežu pārvaldību*. Kosova ir pārņēmusi *KFOR* pienākumus pārvaldīt robežas ar Albāniju. Tomēr ir vajadzīgi būtiski centieni, lai nodrošinātu, ka robežas tiek pārvaldītas saskaņā ar ES standartiem. Šajā ziņā valsts ziemeļu daļa ir jo īpaši problemātiska. *EULEX* ir pastiprinājusi savas darbības robežšķērsošanas punktos 1 un 31. Kosova ir guvusi nelielus panākumus *patvēruma* jomā. Būtiski palielinājās patvēruma pieprasījumu skaits, bet kopumā tas aizvien bija zems. Kosovai iestādes pienācīgi nepārbaudīja lielāko daļu patvēruma meklētāju, kas pameta Kosovu, lai dotos uz citiem galamērķiem.

Progress panākts tiesību aktu saskaņošanā ar Eiropas standartiem *migrācijas* jomā. Kosova pieņēma likumu par atpakaļuzņemšanu, kas kopumā atbilst ES prasībām. Kosova ir parakstījusi vairākus divpusējus atpakaļuzņemšanas nolīgumus. Iestādes turpināja efektīvi izskatīt atpakaļuzņemšanas prasības no Eiropas valstīm. Šis darbs ir jāturpina. Ir pieņemta pārskatīta stratēģija par repatriēto personu integrāciju, kā arī rīcības plāns tās īstenošanai.

Nopietnas bažas aizvien rada *nelikumīgu iegūtu līdzekļu legalizēšana*. Kosova pieņēma likumu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas apkarošanu. Ir uzlabojusies sadarbība starp muitas dienestu un finansiālās izmeklēšanas centru. Minētais centrs ir arī uzlabojis savu sadarbību ar bankām. Tomēr Eiropas standartu pieņemšanā un īstenošanā šajā jomā Kosova vēl ir agrīnā posmā. Spējas veikt izmeklēšanu un tiesvedību nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas lietās aizvien ir vājas. Kosovai iestādēm nav pietiekamu spēju, lai uzņemtos atbildību par lietu pārvaldību, kuras attiecas uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. Kopumā ekonomisko un finanšu noziegumu izskatīšanā panāktais progress ir neliels.

Narkotiku tirdzniecības apkarošanas jomā gūtie panākumi ir ierobežoti. Ir atjaunota konfiscēto narkotiku uzglabāšanas telpu drošība. Iestādes ir veikušas vairākas sekmīgas operācijas. Tomēr konfiskāciju, arestu un izmeklēšanu skaits joprojām ir zems. Centieni narkotiku tirdzniecības apkarošanā vēl ir agrīnā posmā.

Kosova ir panākusi nelielu progresu *kārtības uzturēšanas* jomā. Tiek uzturēta sabiedriskā kārtība. Serbu pareizticīgo baznīcas patriarha kronēšanas ceremonija notika miermīlīgā atmosfērā. Tika apstiprināta Kosovai policijas jaunā organizatoriskā struktūra, tostarp augstākās vadības darba pienākumu apraksti. Ir pieņemta stratēģija un rīcības plāns par kājnieku ieroču un vieglo ieroču kontroli un savākšanu. Ir pastiprināta darbība nelegālo ieroču savākšanā. Tomēr Kosovai policijai jāizveido uz izlūkdatiem balstītas kārtības uzturēšanas spējas, lai efektīvāk apkarotu nopietnu noziedzību.

Organizētās noziedzības jomā gūtie panākumi ir bijuši nelieli. Kosova ir pieņēmusi stratēģiju par noziedzības apkarošanu. Ir iecelti īpaši prokurori darbam organizētās noziedzības jomā. Šajā jomā ir parakstīti vairāki divpusēji nolīgumi ar trešām valstīm. Tomēr Kosovai jāievieš efektīva liecinieku aizsardzības sistēma. Nav pieņemti spriedumi augsta līmeņa lietās. Ir reģistrēti tiesnešu un prokuroru

iebidēšanas gadījumi. Organizētā noziedzība joprojām ir ļoti nopietna problēma. Iestādēm jāpastiprina centieni apkarot organizēto noziedzību Rietumbalkānu valstīs un Eiropā, īpaši veicot izmeklēšanu, arestus, līdzekļu konfiscēšanu un pasludinot spriedumus. Kosovai šajā jomā jāpanāk konkrēti rezultāti.

Neliels progress panākts attiecībā uz *cilvēku tirdzniecību*. Par cilvēku kontrabandu ir aizturētas vairākas personas. Kosova ir pieņēmusi starptautiskos standartus cilvēku tirdzniecības upuru aprūpes jomā. Tomēr cilvēku tirdzniecības konstatēto gadījumu un identificēto upuru skaits ir zems un pilnībā neatspoguļo šādas noziedzības mērogus. Vainīgo soda līmenis ne vienmēr ir pietiekams. Jānostiprina Kosovas iestāžu spēja veikt izmeklēšanu un tiesvedību un pasludināt spriedumus lietās par cilvēku tirdzniecību. Ir gūti nelieli panākumi, veicot *terorisma apkarošanas* pasākumus. Ir uzlabota terorisma apkarošanas vienības rīcībspēja Kosovas policijā.

Kosova ir panākusi nelielu progresu *personas datu aizsardzības* jomā. Ir pieņemts likums par personas datu aizsardzību. Vēl jāizveido datu aizsardzības iestāde. Personas Kosovā nav pietiekami informētas par savām tiesībām uz personas datu aizsardzību. Panākumi šajā jomā ir būtiski Kosovas starptautiskajai sadarbībai tieslietu un iekšlietu jomā.

Turcija

Turcija turpina apmierinoši īstenot **politiskos kritērijus**. Nesenās konstitucionālās reformas pavēra iespējas virzībai daudzās jomas, piemēram, tiesu iestāžu un pamattiesību jomā. Tagad tās jāīsteno saskaņā ar Eiropas standartiem. Demokrātiskā atvērtība, kuras mērķis īpaši bija kurdu problēmas risināšana, nav attaisnojusi cerības.

12. septembra referendumā apstiprinātais konstitucionālo grozījumu kopums ir solis pareizajā virzienā. Tajā noteiktas daudzas Pievienošanās partnerības prioritātes tiesu iestāžu, pamattiesību un valsts pārvaldes jomā. Tomēr pirms konstitucionālo reformu izstrādes un pieņemšanas nenotika apspriešanās ar politiskajām partijām un pilsonisko sabiedrību kopumā. Svarīgi būs īstenot grozījumus saskaņā ar Eiropas standartiem pārredzamā un visaptverošā veidā. Pamattiesību jomā vēl jāiegulda liels darbs. Pret žurnālistiem iesniegtais izskatāmo lietu skaits un nepamatots spiediens uz plašsaziņas līdzekļiem apdraud plašsaziņas līdzekļu brīvību praksē. Valdība tikai daļēji īstenoja demokrātiskās atvērtības iniciatīvu, kuru tā paziņoja 2009. gada augustā, lai izskatītu īpaši kurdu jautājumu. Minēto politiku apdraudēja arī Konstitucionālās tiesas lēmums pārtraukt Demokrātiskās sabiedrības partijas darbību un *PKK* teroristu uzbrukuma vilnis.

Attiecībā uz **demokrātiju un tiesiskumu** Turcijā turpinājās izmeklēšana par iespējamo noziedzīgo tīklu *Ergenekon*. Šī izmeklēšana un dažu citu galveno plānu izmēģināšana ir Turcijas iespēja stiprināt savu demokrātisko iestāžu pareizu darbību un tiesiskumu. Tomēr ir bažas attiecībā uz tiesiskajām garantijām visiem aizdomās turētajiem. Turcijai vēl jāaskaņo savi tiesību akti ar Eiropas standartiem attiecībā uz politisko partiju slēgšanas pamatojumu un procedūru.

Attiecībā uz *valsts pārvaldes reformu* nelieli panākumi gūti konstitucionālo tiesību aktu grozījumu pieņemšanā, īpaši centienos izveidot ombuda iestādi, personas datu

aizsardzību un pieeju informācijai. Vajadzīgi turpmāki centieni, jo īpaši lai veiktu civildienesta reformu.

Progress panākts attiecībā uz *civilo kontroli pār drošības spēkiem*. Konstitucionālo tiesību aktu grozījumu kopums ierobežo militāro tiesu pilnvaras un atver Augstākās militārās padomes lēmumus tiesiskai pārskatīšanai. Tomēr bruņoto spēku augstākās amatpersonas turpināja sniegt paziņojumus par jautājumiem, kas neietilpst to atbildības sfērā, īpaši par tieslietu jautājumiem. Netika panākts progress attiecībā uz parlamentāro uzraudzību pār aizsardzības budžetu.

Tiesu iestāžu jomā progresu panāca, īstenojot stratēģiju par tiesu iestāžu reformu. Pozitīvs sasniegums ir konstitūcijas grozījumu pieņemšana par Tiesnešu un prokuroru sastāvu augstajā padomē. Tomēr Tieslietu ministrija joprojām vada augsto padomi un pieņem galīgos lēmumus izmeklēšanas lietās. Īstenošanas tiesību aktu sagatavošanas un pieņemšanas procesā būs jāveido efektīvs dialogs ar visām ieinteresētajām aprindām. Tas sekmēs minēto reformu īstenošanu saskaņā ar Eiropas standartiem pārredzamā un visaptverošā veidā.

Progress ir panākts attiecībā uz korupcijas apkarošanas visaptverošas stratēģijas un rīcības plāna izstrādi. Korupcija joprojām dominē daudzās jomās. Turcijai jāizstrādā uzskaites dati par izmeklēšanām, apsūdzībām un notiesāšanu.

Nelieli panākumi gūti *cilvēktiesību un mazākumtautību aizsardzības* jomā, īpaši attiecībā uz biedrošanās brīvību un sieviešu, bērnu un kultūras tiesībām. Tomēr vajadzīgi ievērojami centieni, īpaši vārda brīvības un reliģiskās pārliecības brīvības jomā.

Attiecībā uz *starptautisku tiesību aktu ievērošanu cilvēktiesību jomā* cilvēktiesību iestāžu darbība pilnībā jāaskaņo ar ANO principiem.

Turpinās uzlabojumi spīdzināšanas novēršanas un ļaunprātīgas izturēšanās jomā. Tiesas spriedumi pieņemti dažās augsta profila cilvēktiesību pārkāpumu lietās. Tomēr aizvien tiek ziņots par to, ka tiesībaizsardzības iestādes neproporcionāli pielieto spēku, un tas rada bažas.

Turpinās cietumu reformas programmas īstenošana. Tomēr viena no svarīgākajām problēmām aizvien ir liela daļa aizturēto, kuri atrodas pirmstiesas apcietinājumā. Jāuzlabo veselības aprūpes pakalpojumi cietumos.

Turcijas tiesību aktos nav pietiekami garantēta vārda brīvība saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību konvenciju un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru. Bažas rada pret žurnālistiem uzsāktās daudzās tiesvedības lietas. Nepamatots politiskais spiediens uz plašsaziņas līdzekļiem un tiesiskā neskaidrība ietekmē preses brīvību praksē. Bažas rada biežie aizliegumi attiecībā uz tīmekļa vietnēm.

Nelieli panākumi gūti biedrošanās jomā. Demonstrācijas, kas pagātnē radīja nemierus, piemēram, *Newroz* svinības (kurdu jaunais gads) vai 1. maijs, šogad noritēja miermīlīgā atmosfērā, un bija koordinētas kopā ar iestādēm. Tomēr dažās demonstrācijās valsts dienvidaustrumu daļā saistībā ar kurdu jautājumiem drošības spēki aizvien pārmērīgi lietoja spēku.

Tiesību akti par *biedrošanās brīvību* kopumā atbilst ES standartiem. Tomēr iestādes veic pārmērīgas kontroles un turpina īstenot lesbiešu, geju, biseksuāļu un transpersonu apvienību (*LGBT*) slēgšanas procedūras.

Attiecībā uz *religiskās pārliecības brīvību* kopumā aizvien tiek ievērota pielūgsmes brīvība. Turpinājās tiesību aktu par fondiem īstenošana, lai gan bija vērojama neliela administratīvā kavēšanās un procedūras problēmas. Turpinājās dialogs ar alevītiem un personām, kas nav musulmaņi, bet pagaidām rezultāti nav sasniegti. Ekstrēmisti aizvien apdraud minoritāšu reliģijas pārstāvjus. Jāizveido tiesiskais satvars saskaņā ar ECTK, lai tādām reliģiskām kopienām, kas nav musulmaņi, un alevītu kopienai nebūtu jāsaskaras ar nepamatotiem ierobežojumiem, tostarp attiecībā uz garīdznieku apmācīšanu.

Kopumā ir izveidots tiesiskais satvars, kas garantē *sieviešu tiesības* un dzimumu līdztiesību. Minēto tiesisko satvaru stiprināja, veicot grozījumus konstitūcijā, ar ko ļauj pieņemt pozitīvas diskriminācijas pasākumus sieviešu labā. Tomēr vajadzīgs neatlaidīgs darbs, lai minētais tiesību aktu kopums tiktu faktiski īstenots politiskajā, sociālajā un ekonomiskajā jomā. Turcijas galvenie uzdevumi ir garantēt sieviešu tiesības un dzimumu līdztiesību praksē. Slepavības ģimenes goda vārdā, agrīnas un piespiedu laulības, kā arī vardarbība ģimenē aizvien ir nopietnas problēmas. Tiesību akti jāīsteno konsekventi visā valstī. Vajadzīgi turpmāki centieni izglītības un izpratnes veicināšanas jomā par sieviešu tiesībām un dzimumu līdztiesību.

Panākts progress *bērnu tiesību* jomā. Turcija ir saskaņojusi savu tiesību aktu sistēmu ar starptautiskajiem standartiem nepilngadīgo tiesu sistēmas jomā. Dzimumu atšķirības pamatzglītības jomā turpināja samazināties, bet konkrētās valsts daļās situācija bija nemainīga. Bažas aizvien rada bērni, kas pamet skolu. Vajadzīgi papildu centieni visās jomās, tostarp izglītības, bērnu darba, veselības, administratīvo spēju un koordinācijas jomā, kā arī jāizveido efektīva nepilngadīgo tiesu sistēma visā valstī.

Konstitūcijas grozījumi paplašina *arodbiedrību tiesības* Turcijā, īpaši sabiedrisko pakalpojumu jomā. Tomēr pašreizējā tiesiskajā satvarā ir ierobežojoši noteikumi, kuri neatbilst ES standartiem un SDO konvencijām. Vienprātības trūkums sociālo partneru un valdības starpā rada šķērslī jaunu tiesību aktu pieņemšanai.

Turcijas pieeja *mazākumtautību un kultūras tiesību ievērošanai un aizsardzībai* joprojām ir ierobežojoša. Vēl pilnībā jāpanāk tas, ka valoda, kultūra un pamattiesības tiek pilnībā ievērotas un aizsargātas saskaņā ar Eiropas standartiem. Turcijai jāvelta turpmāki centieni, lai sekmētu toleranci un iekļaujošu attieksmi pret mazākumtautībām.

Ir veikti daži pozitīvi pasākumi, lai stiprinātu kultūras tiesības, īpaši attiecībā uz Turcijas apraides politiku valodās, kas nav turku valoda. Tomēr pastāv ierobežojumi, īpaši attiecībā uz šādām valodām politiskajā dzīvē, izglītībā un saziņā sabiedrisko pakalpojumu jomā.

Romu jautājumu sāka apspriest plašāk sabiedrībā, kā arī tiek veikti konkrēti pasākumi, lai risinātu dažas romu aktuālās problēmas. Tā kā nav visaptverošas politikas, kas paātrinātu romu sociālo integrāciju, romi aizvien bieži saskaras ar

diskriminējošu attieksmi tādās jomās kā pieeja izglītībai, mājokļi, veselības aprūpe un sabiedriskie pakalpojumi.

Attiecībā uz valsts *austrumiem un dienvidaustrumiem* valsts demokrātiskā atvērtība neattaisnoja cerības, jo tika veikti tikai nedaudzi pasākumi. Ir būtiski, ka centieni risināt kurdu jautājumu tiek atbalstīti plašas apspriešanās veidā. Jāveic grozījumi tiesību aktos par terorisma apkarošanu, lai novērstu nepamatotus ierobežojumus pamattiesību īstenošanā. Bažas arvien rada lielais skaits sauszemes mīnu. Jāatceļ ciemu apsargāšanas sistēma.

Laikposmā no jūnija notikuši vairāki Kurdistānas Strādnieku partijas terorakti, kas prasījuši daudzas dzīvības. *PKK* ir iekļauta ES teroristu organizāciju sarakstā. Turcija un ES pastiprināja dialogu par terorisma apkarošanu.

Turpināja izmaksāt kompensācijas *iekšēji pārvietotajām personām (IDP)*. Tomēr īstenošana nav efektīva. Valdība nav izstrādājusi vispārīgu nacionālu stratēģiju *IDP* jautājuma risināšanai, un tai jāpieliek pūles, lai risinātu iekšēji pārvietoto personu vajadzības. Jāstiprina tiesiskais satvars bēgļu un patvēruma meklētāju jomā, kā arī apkārtrakstu īstenošana attiecībā uz pieteikuma procedūrām. Ir būtiski turpmāk uzlabot vispārējos apstākļus ārvalstnieku aizturēšanas centros.

Attiecībā uz *reģionālajiem jautājumiem un starptautiskajām saistībām* Turcija turpināja izteikt valsts atbalstu sarunām starp abu kopienu vadītājiem saskaņā ar ANO ģenerālsekretāra labo gribu rast visaptverošu risinājumu attiecībā uz *Kipras problēmu*. Tomēr, neraugoties uz vairākkārtējiem Padomes un Komisijas aicinājumiem, Turcija vēl nav izpildījusi savas saistības, kā noteikts Eiropas Kopienas un tās dalībvalstu 2005. gada 21. septembra deklarācijā un Padomes secinājumos, tostarp 2006. gada decembra un 2009. gada decembra secinājumos. Turcija nav pilnībā veikusi Asociācijas nolīguma Papildprotokola nediskriminējošu īstenošanu un nav novērsusi visus šķēršļus preču brīvai aprītei, tostarp ierobežojumus tiešām transporta saiknēm ar Kipru. Nav panākts progress abpusējo attiecību normalizēšanā ar Kipras Republiku.

Attiecībās ar Grieķiju ir atjaunots stimuls uzlabot divpusējās attiecības. Tas ir radījis pozitīvus rezultātus tirdzniecības, izglītības, transporta, enerģētikas, kultūras un vides jomā. Ir pastiprinājušās abpusējās izpētes sarunas. Grieķija iesniedza ievērojamu skaitu formālu sūdzību par nepārtrauktiem gaisa telpas pārkāpumiem no Turcijas puses, tostarp lidojumiem pāri Grieķijas salām. Grieķija arī sūdzējās par pārkāpumiem attiecībā uz tās teritoriālajiem ūdeņiem.

ES un Turcija organizēja dialogu par kopējam problēmām *Rietumbalkānos*. Turcija uzsāka vairākas iniciatīvas minētajā reģionā, tostarp trīspusējas sarunas ar Serbiju un Bosniju un Hercegovinu. Attiecības ar Bulgāriju saglabājās pozitīvas.

Turcijas **ekonomiku** smagi skāra globālā finanšu krīze, bet tā ātri atguva savus zaudējumus, atsākoties stabilai izaugsmei 2009. gada otrajā pusē. Valdības budžets un centrālā banka sekmīgi nodrošināja būtisku atbalstu kopējam pieprasījumam, īpaši ievērojami atvieglojot fiskālo un monetāro stāvokli. Paralēli augstajiem izaugsmes rādītājiem vienlaikus vērojama strauja tirdzniecības un tekošā konta deficītu paplašināšanās, bezdarba līmeņa samazināšanās (lai gan bezdarba līmenis aizvien ir augstāks nekā pirmskrīzes periodā), kā arī pieaugošais inflācijas spiediens. Krīzes

seku novēršanai paredzēto politikas virzienu stratēģijā galvenā uzmanība veltīta spēcīgas, ilgtspējīgas un līdzsvarotas izaugsmes sasniegšanai. Ir pabeigta fiskālā likuma izstrāde, kam ir potenciāls lielā mērā uzlabot fiskālo situāciju laika gaitā. Tomēr parlaments ir atlicis tā pieņemšanu. Progress attiecībā uz strukturālo reformu bija nevienmērīgs, bet zemākām faktiskajām procentu likmēm un spēcīgākiem ekonomikas pamatprincipiem vajadzētu nodrošināt pamatu strukturālo reformu paātrināšanai.

Attiecībā uz **ekonomikas kritērijiem** Turcija ir funkcionējoša tirgus ekonomika. Tai būtu jāspēj tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā vidējā termiņā, ja tā neatlaidīgi īsteno savu visaptverošo strukturālo reformu programmu.

Pēckrīzes periodā ir saglabāta vienprātība par ekonomikas politikas pamatprincipiem. Krīzes novēršanas pasākumi ir mazinājuši ekonomisko lejupslīdi, lai gan tie palielināja Turcijas fiskālo deficītu un parāda uzkrājumu. Minētie pasākumi tiek pakāpeniski atcelti. Savlaicīga, mērķtiecīga un stabila stimulu atcelšana aizvien sagādā problēmas, lai palielinātu iepriekšējo gadu fiskālās konsolidācijas ieguvumus un vispārējo vidēja termiņa fiskālo ilgtspējību, kā arī lai sasniegtu spēcīgu, ilgtspējīgu un līdzsvarotu izaugsmi. Ir gūti panākumi privatizācijas jomā, lai arī lēnākā ritmā globālās ekonomikas situācijas dēļ. Pateicoties iepriekš veiktām reformām, finanšu nozarē vērojama būtiska stabilitāte. Strauji palielinājās ieguldījumi, un nelieli panākumi tika gūti valsts cilvēkresursu un fiziskā kapitāla atjaunošanā. Turcija spēja daļēji dažādot savu tirdzniecību, apgūstot jaunus tirgus, tādējādi zināmā mērā atvieglot krīzes sekas. Tirdzniecība un ekonomiskā integrācija ar ES saglabājās augstā līmenī.

Tomēr ievērojami pieauga ārējā nelīdzsvarotība un finansiālās vajadzības, jo atsākās izaugsme, lai arī nebija problēmu pieklūt ārējam finansējumam. Būtiski palielinājās inflācijas spiediens, galvenokārt enerģijas patēriņa un ekonomiskās aktivitātes uzplaukuma dēļ. Galvenais nosacījums, lai samazinātu pieauguma un krituma scenārija risku, ir panākt progresu, nodrošinot fiskālo pārredzamību, nostiprinot uz inflāciju vērstu sistēmu un saglabājot finansiālo stabilitāti. Bezdarba līmenis aizvien ir augstāks, nekā pirmskrīzes laikā, un paredzams, ka demogrāfisko faktoru dēļ turpmākajos gados tas saglabāsies augstā līmenī. Zemās spējas veidot jaunas darbavietas ir nepārprotami saistītas ar kvalifikāciju neatbilstību darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma attiecībā, kā arī ar pārmērīgu darba tirgus regulējumu. Pastāv šķēršļi izešanai no tirgus, un bankrota procedūras ir samērā apgrūtinātas. Krīze ir vēl vairāk sarežģījusi MVU piekļuvi finansējumam. Tiesiskā vide, īpaši tiesu procedūras, aizvien rada praktiskas problēmas un šķēršļus labākai uzņēmējdarbības videi. Pašreizējā produktu tirgus reglamentēšana un konsekventais pārredzamības trūkums attiecībā uz valsts atbalsta piešķiršanu neuzlabo uzņēmējdarbības vidi. Neformālā ekonomika aizvien ir svarīga problēma.

Turcijas **spējas uzņemties dalības saistības** turpināja uzlaboties. Progress, lai arī nevienmērīgs, tika panākts lielākajā daļā jomu. Tiesību aktu saskaņošana ir pavisam uz priekšu noteiktās jomās, tādās kā preču brīva aprīte, intelektuālā īpašuma tiesības, pretmonopola politika, enerģētika un rūpniecības politika, patērētāju aizsardzība, statistika, Eiropas komunikāciju tīkli, kā arī zinātne un pētniecība. Jāturpina centieni, lai saskaņotu tiesību aktus tādās jomās kā vide, uzņēmējdarbības tiesības, publiskais iepirkums un tiesības veikt uzņēmējdarbību un

brīvība sniegt pakalpojumus. Jāpabeidz tiesību aktu saskaņošana attiecībā uz muitas savienību. Aizvien nav atrisinātas ilgstošas problēmas tirdzniecības jomā, piemēram, atbilstības novērtēšanas pārbaudes, importa un eksporta licencēšanas prasības, efektīva intelektuālo īpašumu tiesību ieviešana, jaunu farmaceitisko produktu reģistrācijas prasības un diskriminējoša attieksme nodokļu jomā. Ir būtiski, ka Turcija pilnībā ievieš muitas savienību un novērš daudzus šķēršļus, kuri ietekmē brīvā aprītē esošos ES produktus. Vairumā jomu ir svarīgi, lai Turcija uzlabotu savu administratīvo spēju pielāgoties *acquis*.

Attiecībā uz *preču brīvu apriti* tiesību aktu saskaņošana norit sekmīgi, bet progress ir ierobežots. Arvien pastāv tehniski šķēršļi tirdzniecībai, kas kavē preču brīvu apriti, turklāt ir parādījušies jauni šķēršļi. Īpašs progress nav vērojams *darba ņēmēju brīvas pārvietošanās* jomā, kurā tiesību aktu saskaņošana vēl ir agrīnā posmā. Tāpat sākuma stadijā ir tiesību aktu saskaņošana tādās jomās kā *tiesības veikt uzņēmējdarbību un brīvība sniegt pakalpojumus*. Ļoti neliels progress panākts attiecībā uz profesionālo kvalifikāciju savstarpēju atzīšanu. Progress nav panākts pakalpojumu un uzņēmējdarbības jomās. Panākumi ir gūti *kapitāla brīvas aprites* jomā, īpaši tiesību aktu saskaņošanā ar *acquis* cīņā pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. Aizvien nav pabeigta tiesiskā satvara pilnveidošana attiecībā uz cīņu pret terorisma finansēšanu. Turcija nav panākusi progresu kapitāla aprītē un maksājumu vai maksājumu sistēmu jomā.

Nelieli panākumi ir gūti *publiskā iepirkuma* jomā, īpaši attiecībā uz institucionālo struktūru un administratīvajām spējām. Jāpieņem saskaņošanas stratēģija un Turcijai turpmāk jāpielāgo savi tiesību akti, īpaši komunālo pakalpojumu, koncesiju un valsts un privāto partnerību jomā. Nelieli panākumi gūti *uzņēmējdarbības tiesību* jomā. Nav pieņemts jaunais tirdzniecības kodekss. Turpmāk jāstiprina administratīvās spējas, un vēl nav ieviests tiesiskais un institucionālais satvars revīzijas jomā. Samērā labi panākumi gūti tiesību aktu saskaņošanā *intelektuālā īpašuma tiesību* jomā. Turcijas nolīgums, lai izveidotu dialogu ar Komisiju intelektuālā īpašuma tiesību jomā, ir galvenais pievienošanās sarunu elements. Tomēr minētajā jomā vēl nav pieņemti vajadzīgie tiesību akti, tostarp attiecībā uz preventīvām kriminālsankcijām. Jāuzlabo koordinācija un sadarbība intelektuālā īpašuma tiesību jomā.

Konkurences politikā tiesību aktu saskaņošana pretmonopola jomā ir augsta līmenī. Turcija efektīvi īsteno konkurences noteikumus. Valsts atbalsta jomā būtisks panākums ir valsts atbalsta noteikumu pieņemšana, ar ko izveido uzraudzības iestādi. Patlaban minētajai uzraudzības iestādei pēc iespējas drīzāk jāsāk sava darbība.

Neliels progress panākts *finanšu pakalpojumu* jomā, jo uzraudzības iestādes veica turpmākus piesardzības pasākumus. Kopumā Turcijas tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* ir īstenota tikai daļēji. Attiecībā uz *informācijas sabiedrību un plašsaziņas līdzekļiem* elektronisko sakaru un informācijas tehnoloģiju jomā vērā ņemamu darbu paveica telekomunikāciju regulators saistībā ar noteikumu īstenošanu. Nelieli panākumi ir gūti audiovizuālās politikas jomā. Tomēr vēl nav novērsti vairāki šķēršļi tīrgus attīstībai. Turpmāk jāpielāgo tiesību akti elektronisko sakaru, informācijas sabiedrības un audiovizuālās politikas jomā.

Neliels progress panākts *lauksaimniecības un lauku attīstības* jomā. Lauksaimniecības atbalsta politikā tikai nelielā mērā notika pāreja uz kopējo lauksaimniecības politiku. Uzsākti pirmie centieni integrētās administrācijas un

kontroles sistēmas izstrādei. Tomēr Turcija nav pilnībā novērsusi tehniskos šķēršļus tirdzniecībai ar liellopu produktiem. Trūkums ir arī novirze laika grafikā *IPARD* struktūru akreditācijai. Turpmāks progress vajadzīgs tādās jomās kā lauksaimniecības statistika, lauku saimniecību grāmatvedības datu tīkls, kvalitātes politika un bioloģiskā lauksaimniecība. Panākumi gūti *pārtikas nekaitīguma, veterinārās un fitosanitārās politikas* jomā, īpaši pieņemot galvenos pamata tiesību aktus. Jaunajai saskaņošanas stratēģijai būtu jāatvieglo attiecīgo tiesību aktu transponēšana un īstenošana. Attiecībā uz *zivsaimniecību* nelieli panākumi gūti resursu un flotes pārvaldībā, pārbaudē un kontrolē, kā arī starptautisko nolīgumu īstenošanā. Vajadzīgi turpmāki centieni attiecībā uz tiesību aktu saskaņošanu, administratīvajām struktūrām un tirgus politiku, ka arī strukturālu darbību un valsts atbalstu.

Neliels progress ir panākts tiesību aktu saskaņošanā *transporta nozarē*. Labs līmenis panākts, saskaņojot tiesību aktus aviācijas, jūrniecības un ceļu nozarēs. Progress nav panākts attiecībā uz dzelzceļa tirgus atvēršanu un drošību. Sakaru trūkums starp gaisa satiksmes kontroles centriem Turcijā un Kipras Republikā aizvien nopietni apdraud gaisa satiksmes drošību. Jūrniecības nozarē nav panākts progress darbā pie tā, lai valsts kļūtu par starptautisko konvenciju dalībnieci. Administratīvās un īstenošanas spējas arvien ir ierobežotas.

Enerģētikas nozarē labi panākumi gūti tiesību aktu saskaņošanā elektroenerģijas, atjaunojamo energoavotu un energoefektivitātes jomā, kā arī energoapgādes drošības jomā. Vajadzīgi turpmāki centieni dabasgāzes, kodolenerģijas, kodoldrošības, pretradiācijas aizsardzības un valsts atbalsta jomā.

Nodokļu jomā ir gūti nelieli panākumi tiesību aktu saskaņošanā, īpaši novēršot diskriminējošu praksi attiecībā uz tabaku. Tomēr akcīzes nodokļa paaugstināšana alkoholiskajiem dzērieniem ir pretrunā rīcības plānam, par ko vienojās ar Komisiju un kura īstenošana ir galvenā prasība turpmākai pievienošanās sarunu virzībai. Tika pieliktas pūles, lai stiprinātu nodokļu administrāciju, apkarotu neformālo ekonomiku un sekmētu noteikumu brīvprātīgu ievērošanu. Nav panākts gandrīz nekāds progress tiešo un netiešo nodokļu jomā.

Ekonomikas un monetārās politikas jomā sagatavošanās darbi norit sekmīgi. Vajadzīgi centieni, lai turpmāk saskaņotu tiesību aktus. Tas īpaši attiecas uz centrālās bankas pilnīgu neatkarību un aizliegumu publiskajam sektoram attiecībā uz privilģētū pieeju finanšu iestādēm.

Labi panākumi gūti *statistikas jomā*, kurā ir augsts kopējais tiesību aktu saskaņošanas līmenis. *TurkStat* turpmāk uzlaboja statistikas sistēmas koordināciju. Labi panākumi gūti uzņēmumu reģistra un nozaru statistikas jomā. Turpmāk jāaskaņo tiesību akti attiecībā uz nacionālajiem kontiem un lauksaimniecības statistiku.

Turcija panākusi nelielu progresu, saskaņojot tiesību aktus ar *acquis sociālās politikas un nodarbinātības* jomā. Konstitūcijas grozījumu kopums rada ievērojamus uzlabojumus sociālajā dialogā ar publisko sektoru un paver ceļu pozitīvai diskriminācijai par labu sievietēm, bērniem, vecāka gadagājuma cilvēkiem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Tomēr kopumā tiesību aktu saskaņošanas līmenis ir neliels un jāstiprina *administratīvās spējas*. Vēl aizvien nav īstenota reforma, lai

panāktu arodbiedrību tiesību pilnīgu saskaņošanu ar ES standartiem un SDO konvencijām. Pastāv bažas attiecībā uz nedeklarēto darbu, zemo sieviešu nodarbinātības līmeni, kā arī veselības un drošības tiesību aktu īstenošanu. Trūkst arī kopējā politikas satvara, lai apkarotu nabadzību.

Turpmāki panākumi gūti *uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas* jomā, kur saskaņošanas līmenis ir pietiekams. Šie panākumi attiecas uz rūpniecības stratēģiju un rīcības plānu, uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas instrumentu plašāku pieejamību un nozaru stratēģiju un plānu pieņemšanu. Ierobežoti uzlabojumi panākti uzņēmējdarbības vidē, un darbs turpinās uzraudzības un novērtēšanas jomā.

Progress panākts *Eiropas transporta tīklu* jomā. Turcija jo īpaši ir pavirzījusies uz priekšu sarunās par turpmāko Eiropas transporta tīklu. Nelieli panākumi gūti attiecībā uz enerģētikas tīkliem.

Nevienmērīgs progress vērojams *reģionālās politikas un strukturālo instrumentu koordinācijas* jomā. Īpaši jāuzsver, ka ir pabeigts tiesiskais un institucionālais satvars IPA III un IV komponenta īstenošanai. Uzlabojās vietējā līmeņa ieinteresēto aprindu iesaiste projektu plūsmas sagatavošanā. Nacionālajā līmenī vēl jāuzlabo to iestāžu administratīvās spējas, kuras ir iesaistītas pirmspievienošanās fondu īstenošanā, lai panāktu efektīvāku pirmspievienošanās instrumentu izmantojumu, tādējādi sagatavojot Turciju strukturālo fondu apguvei.

Kopumā ir panākts progress *tiesu iestāžu* jomā. Pozitīvs sasniegums ir konstitūcijas grozījumu pieņemšana par Tiesnešu un prokuroru augstās padomes sastāvu. Tas attiecas arī uz militāro tiesu pilnvaru ierobežošanu. Īstenošanas tiesību aktu sagatavošanas un pieņemšanas procesā būs jāizveido efektīvs dialogs ar visām ieinteresētajām aprindām un pilsonisko sabiedrību kopumā. Minēto reformu īstenošana saskaņā ar Eiropas standartiem būs ļoti svarīga. Attiecībā uz *korupcijas apkarošanu* tika panākts progress visaptverošas korupcijas apkarošanas stratēģijas un rīcības plāna izstrādē. Darbs turpinājās arī pie iestādes izveidošanas, kas uzraudzīs un kontrolēs minētās stratēģijas un rīcības plāna īstenošanu. Tomēr ir efektīvi jāīsteno tiesību akti, un Turcijai jāizstrādā uzskaites dati par izmeklēšanām, apsūdzībām un notiesāšanu.

Tiesiskuma, brīvības un drošības jomā panākts progress, lai arī tas bija nevienmērīgs. Lieli panākumi gūti, tuvojoties sarunu noslēgšanai par ES un Turcijas atpakaļuzņemšanas nolīgumu. Jāveic skaidri institucionāli pasākumi un jāpiešķir pietiekami līdzekļi migrācijas un patvēruma jomā. Neliels progress vērojams narkotiku apkarošanas un muitas sadarbības jomā. Nelieli panākumi gūti ārējo robežu un Šengenas zonas, kā arī organizētās noziedzības un terorisma apkarošanas jomā. Vīzu politikas jomā gūts maz panākumu. Progress nav sasniegts tiesu iestāžu sadarbībā civillietās un krimināllietās. Kopumā ir svarīgi steidzami pieņemt tiesību aktu projektus un ratificēt parakstītos starptautiskos nolīgumus.

Turcija ir labi sagatavojusies *zinātnes un pētniecības* jomā, un labs progress panākts ceļā uz integrāciju Eiropas pētniecības telpā. Kopumā pieaug Turcijas līdzdalība un gūtie panākumi pamatprogrammās. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai minētos panākumus saglabātu visu Septītās pētniecības un tehnoloģiju attīstības programmas (7PP) darbības laiku.

Neliels progress sasniegts *izglītības un kultūras* jomā, īpaši attiecībā uz *izglītību*. Turpināja palielināties skolā uzņemto bērnu skaits, nedaudz uzlabojās ar dzimumu saistīti jautājumi, un Turcija turpināja uzlabot savu veikumu atbilstīgi ES kopējiem kritērijiem. Neliels progress panākts kultūras jomā, bet nekādi panākumi nav gūti tiesību aktu saskaņošanā.

Tiesību aktu saskaņošana turpinājās *vides* jomā. Turcija guvusi labus panākumus atkritumu apsaimniekošanas jomā, turpretim neliela virzība vērojama tādās jomās kā horizontālie tiesību akti, gaisa un ūdens kvalitāte, rūpnieciskais piesārņojums, ķīmiskās vielas un administratīvās spējas. Tomēr Turcija guva tikai nelielus panākumus attiecībā uz klimata pārmaiņām, un progress nav sasniegts dabas aizsardzības jomā. Turcija guva panākumus administratīvo spēju uzlabošanā, ieviešot koordinēšanas mehānismus. Jāpalielina ieguldījumi.

Zināmi panākumi tika gūti, saskaņojot tiesību aktus ar *acquis patērētāju un veselības aizsardzības* jomā. Jāstiprina administratīvās spējas. Jāvelta lielāki centieni patērētāju aizsardzībai, lai stiprinātu patērētāju kustību un nodrošinātu tiesību aktu pienācīgu īstenošanu. Koordinācija un sadarbība starp ieinteresētajām aprindām aizvien ir vāja. Labi panākumi gūti, saskaņojot tiesību aktus sabiedrības veselības jomā. Tomēr tie netiek īstenoti pietiekamā līmenī.

Muitas jomā tiesību aktu saskaņošanas līmenis ir augsts attiecībā uz tiesību aktiem un administratīvajām spējām. Tomēr beznodokļu veikali ierašanās vietās un prasības importētājiem sniegt informāciju par ES brīvā apritē esošu produktu izcelsmi pirms muitošanas ir pretrunā ES tiesību aktiem. Vēl jāaskaņo tiesību akti par brīvajām zonām, uzraudzību un tarifa kvotām. Vajadzīgi turpmāki centieni, lai uzlabotu uz risku balstītas kontroles un vienkāršotas procedūras, kas atvieglotu likumīgu tirdzniecību un samazinātu fiziskās kontroles. Jāievēro saistības efektīvi stiprināt intelektuālā īpašuma tiesības un cīņu pret viltotām precēm.

Turcija ir sasniegusi augstu līmeni tiesību aktu saskaņošanā *ārējo attiecību* jomā. Tomēr jāveic turpmāks darbs daudzās jomās, īpaši vispārējā preferenču sistēmā attiecībā uz tās ģeogrāfisko pārklājumu.

Turpinājās tiesību aktu saskaņošana ES *kopējās ārpolitikas un drošības politikas* jomā. Ārpolitikas jautājumos Turcija vēlējās iesaistīties dialogā un apspriesties ar ES. Tā nepieņēma ES nostāju ANO Drošības padomē attiecībā uz papildu sankcijām pret Irānu. Turcija ir centusies uzlabot turpmākas attiecības ar kaimiņvalstīm, piemēram, ar Irāku, tostarp ar kurdu reģionālo valdību, un Sīriju. Attiecības ar Izraēlu būtiski pasliktinājās pēc kuģu konvoja incidenta Gazas joslā. Vēl nav ratificēti protokoli, kas parakstīti ar Armēniju, lai normalizētu attiecības.

Turcija lielā mērā veicina Kopējo drošības un aizsardzības politiku (KDAP) un cenšas vairāk iesaistīties tās darbībās. Vēl jāatrisina jautājums par ES un NATO sadarbību, kurā iesaistītas visas ES dalībvalstis un kas pārsniedz „Berlin Plus” nolīguma ietvarus. Turcija nav pievienojusies ES nostājai attiecībā uz dalību Vasenāras nolīgumā.

Neliels progress panākts *finanšu kontroles* jomā, kas jau norāda uz samērā augstu tiesību aktu saskaņošanas līmeni. Ir pieņemti tiesību akti, ar ko īsteno likumu par publisko finanšu pārvaldību un kontroli, turpretim jāpārskata publisko finanšu

pārvaldības un kontroles politika un rīcības plāns. Vēl nav pieņemts pārskatītais likums par Turcijas Revīzijas palātas darbību, ar ko saskaņo ārējo revīziju ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem. Turcijas Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienests (AFCOS) vēl nav kļuvis par operatīvu tīklu. Jāizveido pastāvīgas struktūras saziņai ar Komisiju attiecībā uz euro aizsardzību pret viltošanu. *Finanšu un budžeta* noteikumu jomā ir labi pavirzījusies uz priekšu Turcijas tiesību aktu saskaņošana ar *acquis* pamatprincipiem un institūcijām, lai gan sagatavošanās pašu resursu jomā ir agrīnā stadijā.

Īslande

Pirmais progressa ziņojums par Īslandi apstiprina Komisijas 2010. gada februāra atzinumu, ka Īslande atbilst politiskajiem kritērijiem. Īslande ir funkcionējoša demokrātija ar stabilām institūcijām un senām pārstāvības demokrātijas tradīcijām. Valsts tiesiskā sistēma ir labi izveidota, un Īslandei ir augsta līmeņa tiesu iestādes. Attiecībā uz cilvēktiesībām un mazākumtautību aizsardzību Īslande turpina aizsargāt pamattiesības un nodrošināt augstu sadarbības līmeni, izmantojot starptautiskos mehānismus cilvēktiesību aizsardzības jomā.

Tomēr minētajā atzinumā tika norādīts arī uz vairākiem trūkumiem. Šajā ziņojumā apstiprināts, ka Īslande ir veikusi dažus pasākumus, lai minētos trūkumus novērstu.

Attiecībā uz **politiskajiem kritērijiem** koalīcijas valdība pārskata laikposmā bija stabila, neraugoties uz sarežģīto ekonomisko situāciju un Īslandes politisko spēku un tautas atšķirīgajiem viedokļiem par iespējām pievienoties ES. Tomēr pārskata perioda beigās atbalsts pievienošanās procesam palielinājās, vairākumam atbalstot pievienošanās sarunu procesu.

Ir panākts neliels progress, nosakot atbildīgos par Īslandes banku sistēmas sabrukumu un novēršot krīzes politiskās un administratīvās sekas. Tā ir būtiska Īslandes demokrātisko institūciju darbības iezīme. Neatkarīgās speciālās izmeklēšanas komitejas ziņojumā, ko publicēja 2010. gada aprīlī, norādīts uz vairākiem ieteikumiem stabilizēt finanšu sistēmu un palielināt tās uzraudzību. Vienlaikus īpašā prokurora birojs turpināja veikt vairākas izmeklēšanas laikposmā pēc finanšu krīzes.

Labs progress panākts, turpmāk uzlabojot to tiesisko satvaru, kas saistīts ar interešu konfliktiem un politisko partiju finansēšanu. Tika veikti grozījumi likumā par tiesu iestādēm, lai mainītu noteikumus par tiesnešu iecelšanu amatā ar nolūku turpmāk stiprināt *tiesu iestāžu* neatkarību. Patlaban tiek īstenoti īpašās izmeklēšanas komitejas ieteikumi, grozījumi sistēmā par interešu konfliktiem, kā arī pārskatītās procedūras par tiesnešu iecelšanu amatos. Minēto pasākumu ietekme būs jāpārskata vēlākā posmā.

Valdība un *parlaments* turpināja labi darboties. Valdība veica pasākumus, lai turpmāk stiprinātu valsts *pārvaldi*. Sarunu komiteju darbs, kuras atbild par vispārējā pievienošanās procesa koordinēšanu, rit vienmērīgi.

Jāratificē Eiropas Padomes Vispārējā konvencija par mazākumtautību aizsardzību.

Īslandes **ekonomikā** sākās dziļa un ilgstoša lejupslīde, aizvien nav skaidrības par izredzēm uz nelielu atveseļošanu. Ir pieaudzis bezdarba līmenis, valsts finanses ir

būtiski pasliktinājušās, paaugstinoties fiskālajiem deficītiem un lielā mērā jau tā augstajam valsts parādam. No otras puses, inflācijas līmenis pakāpeniski un stabili pazeminās. Piesardzīgas makroekonomikas politikas risinājumi ir valūtas maiņas kursa stabilizācija un fiskālā konsolidācija. Galvenās problēmas rada vēl nefunkcionējoša finanšu nozare un plašas nelīdzsvarotības privātā sektora bilanci, kā arī ļoti augsts ārējais parāds. Tiek īstenota SVF programma.

Attiecībā uz **ekonomikas kritērijiem** Īslandi var uzskatīt par funkcionējošu tirgus ekonomiku. Tomēr finanšu nozares trūkumi un kapitāla aprites ierobežojumi vēl kavē efektīvu resursu piešķiršanu. Īslande varētu atgūt spējas tikt galā ar konkurences spiedienu un tirgus ietekmi Eiropas Savienībā vidējā termiņā, ja tā turpinās risināt pašreizējās strukturālās nepilnības, īstenojot piemērotu makroekonomikas politiku un veicot strukturālās reformas.

Politikas reakcija kopumā bija atbilstoša un atbalstoša, lai atjaunotu augstāku makroekonomikas stabilitātes līmeni, kaut arī aizvien nav skaidras perspektīvas par ātru ekonomikas izaugsmes atsākšanos. Turpinājās fiskālā konsolidācija, fiskālie deficīti sāka samazināties, un valsts parādu restrukturizēja, lai līdzsvarotu tā profilu un samazinātu valūtas maiņas kursa riskus. Inflācija samazinājās, un pakāpeniski tika pazeminātas galvenās procentu likmes. Augstāks tirdzniecības bilances pārpalikums sekmēja vietējās valūtas vērtības nelielu pieaugumu. Palielinājās ārvalstu valūtas rezerves, tomēr tas tika panākts galvenokārt, pamatojoties uz oficiālu ārējo finansējumu. Darba tirgus aizvien bija elastīgs, un dalības rādītāji bija salīdzinoši augsti. Valstij ir laba pamata infrastruktūra, bagātīgi dabas resursi un izglītoti iedzīvotāji.

Tomēr ekonomika vēl cīnās ar finanšu lejupslīdes sekām. Valsts finanšu jomā ievērojami jāsamazina izdevumi, problēmas rada būtiskas iespējamās saistības attiecībā uz grūtībām finanšu nozarē, kopējais valsts parāda līmenis ir gandrīz 90 % no IKP. Neraugoties uz faktiskajiem algu pielāgojumiem, bezdarba līmenis ir būtiski paaugstinājies. Banku nozares rekonstrukcijā panākts progress, bet bankas aizvien saskaras ar aktīvu vāju kvalitāti, kas apdraud to spējas finansēt ekonomiku. Plašas privātā sektora bilances nelīdzsvarotības apdraud finanšu stabilitāti. Turklāt Augstākās tiesas lēmumi, kuros apgalvots, ka ārvalstu valūtās izsniegtie aizdevumi ir nelikumīgi, radīja neskaidrību, īpaši attiecībā uz aizdevumiem korporatīvajā sektorā. Tas varētu turpmāk pasliktināt vietējo banku finansiālo situāciju, jo tām būtu jāuzņemas papildu slogs aizņēmēju vietā. Korporatīvā sektora parāda restrukturizācijas process ir lēnām pavirzījies uz priekšu, un pārmērīgais parāds ierobežo jaunu ieguldījumu iespējas, tādējādi kavējot ekonomikas atveseļošanos. Vēl tiek pārskatīti ieguldījumi liela apjoma infrastruktūras projektos, jo notiek politiskās diskusijas un trūkst finansējuma. Uzņēmējdarbības vidi kavēja kapitāla kontroles, samērā augstās procentu likmes un sarežģītā piekļuve finansējumam, īpaši attiecībā uz MVU.

Šajā pirmajā progresa ziņojumā Īslandes **spējas uzņemties dalības saistības** tika novērtētas, ņemot vērā tās dalību Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ) un saskaņā ar EEZ piešķirtos atbrīvojumus. Kopējais sagatavotības līmenis, lai izpildītu ES *acquis* prasības, ir labs, īpaši pateicoties Īslandes dalībai Eiropas Ekonomikas zonā.

Nav atrisināts strīds *Icesave* jautājumā. 2010. gada marta referendumā tika noraidīts likumprojekts par valsts garantiju Apvienotās Karalistes un Nīderlandes valdību

pieāvātājiem aizdevumiem par kompensācijas nodrošināšanu saviem pilsoņiem, kuriem bija atvērti krājkonti *Icesave*. EBTA Uzraudzības iestāde (EUI) 2010. gada maijā nosūtīja oficiāla paziņojuma vēstuli Īslandes valdībai, tādējādi uzsākot pienākumu neizpildes procedūru pret Īslandi, apgalvojot, ka Īslande ir pārkāpusi direktīvu par noguldījumu garantiju sistēmām, jo tā nenodrošināja *Icesave* noguldītājiem Nīderlandes un Apvienotās Karalistes meitasuzņēmumos minimālās garantijas. Eiropas Komisija piekrīt EUI juridiskajai analīzei. Sarunas starp triju valdību pārstāvjiem vēl nav sniegušas rezultātus.

Sagatavošanās uzņemties dalības saistības vidējā termiņā turpinājās jomās, kuras daļēji ietilpst EEZ, kā arī sarunu sadaļās, uz kurām EEZ neattiecas. Īslandē ir daļēji saskaņoti tiesību akti, un tā piemēro ievērojamu daļu *acquis* EEZ ietilpstošajās jomās, piemēram, preču brīva aprīte, darba ņēmēju brīva pārvietošanās, tiesības veikt uzņēmējdarbību un brīvība sniegt pakalpojumus, publiskais iepirkums, uzņēmējdarbības tiesības, intelektuālā īpašuma tiesības, konkurence, finanšu pakalpojumi, informācijas sabiedrība un plašsaziņas līdzekļi.

Tomēr jāturpina centieni turpmāk saskaņot ES *acquis* īpaši tajās jomās, uz kurām neattiecas EEZ, un nodrošināt tiesību aktu īstenošanu un ieviešanu. Jānorāda, ka pievienošanās procesā, visticamāk, problemātiskas būs šādas jomas: finanšu pakalpojumi, lauksaimniecība un lauku attīstība, zivsaimniecība, kapitāla brīva aprīte, kā arī vide.

Valdības centienu rezultātā atrisināt ekonomikas un finanšu krīzes radītās sekas tika būtiski samazināts budžets. Jāvelta uzmanība tam, lai nodrošinātu, ka tiek atlicināti līdzekļi vajadzīgajiem sagatavošanās darbiem, kas saistīti ar pievienošanos ES.

Īslandes tiesību akti lielākoties atbilst *acquis preču brīvas aprītes* jomā. Tomēr vēl nav pilnībā ieviesti daži elementi attiecībā uz horizontālajiem pasākumiem un veco pieeju tiesību aktiem, kas attiecas uz ražojumiem.

Ir panākts apmierinošs tiesību aktu saskaņošanas līmenis *darba ņēmēju brīvas pārvietošanās* jomā. Vēl jāpabeidz sagatavošanās darbi sociālās drošības sistēmu koordinācijai. Tiesību akti par *tiesībām brīvi veikt uzņēmējdarbību un sniegt pakalpojumus* kopumā ir saskaņoti, izņemot pakalpojumu un pasta direktīvas.

Īslande piemēro *acquis kapitāla brīvas aprītes* jomā ar dažiem izņēmumiem. Cieši sadarbojoties ar SVF, Īslandes iestādes ir apņēmušās pakāpeniski novērst ierobežojumus attiecībā uz kapitāla plūsmu un maksājumiem. Tomēr vienlaikus kapitāla plūsmas ierobežojumu darbības termiņu pagarināja līdz 2011. gada augustam, tika samazināts maksimālais ārvalstu valūtas apjoms, ko var iegādāties ceļošanai. Vajadzīgi ievērojami un ilgtspējīgi centieni, lai novērstu pašreizējos ierobežojumus kapitāla aprītes jomā, tostarp attiecībā uz ārvalstu ieguldījumiem zivsaimniecībā.

Īslande ir īstenojusi galveno *acquis* daļu par *publisko iepirkumu*, un kopējais saskaņošanas līmenis ir ļoti labs. Tomēr turpmāk jāuzlabo administratīvās spējas, lai nodrošinātu publiskā iepirkuma politikas virzienu pareizu īstenošanu.

Labs progress tika panākts *uzņēmējdarbības tiesību* jomā. Tomēr nav pilnībā saskaņoti tiesību akti par grāmatvedības standartiem. *Intelektuālā īpašuma tiesību*

jomā Īslande kopumā ir saskaņojusi tiesību aktus ar *acquis*, bet vajadzīga visaptveroša īstenošanas politika.

Īslande ir panākusi augstu saskaņošanas līmeni attiecībā uz *acquis konkurences* jomā, un ir izveidotas attiecīgās administratīvās struktūras. Jānovērtē valsts atbalsta pasākumi, kurus pieņēma, reaģējot uz finanšu krīzi.

Jānodrošina *acquis* pilnīga īstenošana *finanšu pakalpojumu* jomā, paralēli izveidojot pastiprinātu uzraudzības sistēmu. Īstenošana nav pabeigta dažās galvenajās jomās, tostarp apdrošināšanas un vērstpapīru tirgus jomā.

Īslande jau ir sasniegusi augstu saskaņošanas līmeni un piemēro būtisku *acquis* daļu *informācijas sabiedrības un plašsaziņas līdzekļu* jomā. Tomēr vēl jāīsteno noteikumi teleskaru reformas, audiovizuālo plašsaziņas pakalpojumu direktīvas jomā, kā arī politikas virzieni, kuri izriet no nesen pieņemtās Eiropas digitālās programmas.

Vēl nav uzsākta sagatavošanās *lauksaimniecības un lauku attīstības* jomā. Jāizveido struktūras, lai risinātu izmaiņas administrācijā, jo īpaši jāizveido ES atbilstoša maksājumu aģentūra, kā arī integrēta administrācijas un kontroles sistēma.

Nelieli panākumi gūti *pārtikas nekaitīguma, veterinārajā un fitosanitārajā politikā*, īpaši transponējot tiesību aktus par vispārējo pārtikas nekaitīgumu. Tomēr vajadzīgi centieni, lai stiprinātu administratīvās un laboratorijas spējas. Aizvien novērojamas būtiskas atšķirības ar ES sistēmu attiecībā uz higiēnas noteikumu paketi, augu aizsardzības līdzekļiem, jauniem pārtikas produktiem un ģenētiski modificēto pārtiku.

Nav gūti jauni panākumi tiesību aktu saskaņošanā ar ES kopējo *zivsaimniecības* politiku. Īpaša uzmanība jāvelta iekšējā tirgus *acquis* attiecībā uz tiesībām veikt uzņēmējdarbību un brīvību sniegt pakalpojumus, kā arī brīvu kapitāla apriti zivsaimniecības ražošanas un pārstrādes nozarēs, kur ieviestie ierobežojumi nav saskaņā ar *acquis*. Vēl nav izveidoti mehānismi Kopienas atbalsta pasākumu īstenošanai un kontrolei.

Transporta jomā aizvien spēkā ir ierobežojumi attiecībā uz ārvalstu ieguldījumiem gaisa un jūras transporta jomā. *Enerģētikas* jomā Īslande jau ir sasniegusi augstu tiesību aktu saskaņošanas līmeni, jo šajā jomā tā piemēro ievērojamu daļu *acquis*. Tiesību aktu saskaņošanā ar *acquis* nelieli panākumi gūti naftas krājumu jomā, kā arī attiecībā uz regulatīvās iestādes neatkarību un energoefektivitāti.

Progress darbā ar tiesību aktiem nav panākts *nodokļu* jomā. Īslande jau ir sasniegusi labu administratīvo spēju pakāpi. Tomēr vēl jāizveido koordinācijas biroji un jānodrošina IT savietojamība.

Īslande jau ir lielā mērā saskaņojusi tiesību aktus ar *acquis ekonomikas un monetārās politikas* jomā. Tomēr vēl ir vairāki trūkumi, īpaši attiecībā uz centrālās bankas pilnīgu neatkarību un publiskā sektora monetārās finansēšanas aizliegumu.

Attiecībā uz *statistiku* jāuzlabo pieejamība statistikas datiem saskaņā ar ES metodi, īpaši uzņēmējdarbības, makroekonomikas un lauksaimniecības statistikas jomā. Nav garantēta lielāko plānoto statistikas darbību īstenošana, piemēram, lauku saimniecību

struktūru aptauja un iedzīvotāju un mājokļu skaitīšana, jo ir samazināti cilvēkresursi un finanšu resursi.

Īslande jau īsteno būtiskas *acquis* daļas attiecībā uz *sociālo politiku un nodarbinātību*. Tomēr jāizstrādā visaptveroša nodarbinātības stratēģija.

Neraugoties uz sarežģīto ekonomikas situāciju, sagatavošanās darbi *uzņēmējdarbības un rūpniecības politikas* jomā rit nevainojami. Problemātisks jautājums ir MVU labāka pieeja finansēšanai. Augsts tiesību aktu saskaņošanas līmenis ar ES standartiem panākts *Eiropas transporta tīklu* jomā.

Attiecībā uz *reģionālo politiku un strukturālo instrumentu koordināciju* Īslande ir agrīnā sagatavošanās posmā, lai īstenotu kohēzijas politikas instrumentus. Jāveic piemērota vajadzību analīze, tostarp nosakot tās iestādes, kuras atbild par kohēzijas politikas īstenošanu.

Īslandē ir augsta līmeņa *tieslietu* sistēma, un Īslande nodrošina *pamattiesību* aizsardzību augstā līmenī. Īslande ir veikusi pasākumus, lai risinātu 2010. februāra atzinumā noteiktos trūkumus, īpaši attiecībā uz tiesnešu iecelšanas procedūru un interešu konfliktiem. Turpmāk jānovērtē, kā tiek īstenoti minētie ieteikumi. Tiesību akti par pilsoņu tiesībām un datu aizsardzību nav saskaņoti ar *acquis*.

Īslande piemēro Šengenas nolīgumu un ir panākusi labu saskaņošanas līmeni ar *acquis tiesiskuma, brīvības un drošības* jomā. Tiesību akti dažās jomās vēl ir pilnībā jāsaskaņo ar *acquis*, un jāparaksta vai jāratificē attiecīgie starptautiskie instrumenti.

Īslandē panākts labs progress dalībai ES un integrācijai Eiropas pētniecības telpā. Tiesību aktu augsts saskaņošanas līmenis ar ES standartiem panākts *izglītības un kultūras* jomā. Īslande turpināja aktīvi piedalīties atklātajā koordinācijas metodē izglītības jomā, kā arī Kopienas programmās, tostarp Mūžizglītības programmā, programmā „Jaunatne rīcībā” un *Erasmus Mundus* programmās.

Vides politika Īslandē ir lielā mērā saskaņota ar ES *acquis*, pateicoties EEZ nolīgumam, un turpmāks progress panākts gaisa kvalitātes un ilgtspējīgas attīstības jomās. Tomēr vēl jāpanāk atbilstība *acquis* klimata pārmaiņu, kā arī dabas aizsardzības jomā, īpaši attiecībā uz vaļu, roņu un savvaļas putnu aizsardzību, kā arī dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību. Vēl nav ratificēti svarīgi daudzpusēji nolīgumi vides jomā.

Īslande ir jau īstenojusi būtisku *acquis* daļu *patērētāju un veselības aizsardzības* jomā. Tomēr patērētāju aizsardzības jomā jāpabeidz jauna *acquis* transponēšana, un turpmāk jāuzlabo *RAPEX* paziņojumu apstrāde.

Īslandes *multas* tiesību akti lielā mērā ir saskaņoti ar *acquis*. Turpmāk ir svarīgi pielāgot tos tiesību aktus un praksi, kas attiecas uz beznodokļu zonu. Jānodrošina savietojamība ar ES IT sistēmām.

Nelieli panākumi ir gūti *ārējo attiecību* jomā. Īslande uzsāka sagatavošanās darbus, lai novērtētu tās saistības attiecībā uz vajadzību grozīt vai atsaukt tās starptautiskos nolīgumus, tā arī uzsāka sagatavošanās darbus saistībā ar kopējo tirdzniecības politiku. Jāveic pasākumi, lai nodrošinātu, ka Īslandes oficiālā attīstības palīdzība turpmāk netiktu samazināta. Īslande ir guvusi labus panākumus un kopumā

sasniegusi labu līmeni tiesību aktu saskaņošanā *ārpolitikas, drošības un aizsardzības politikas* jomā.

Attiecībā uz *finanšu kontroli* trūkumu novērtējums jāveic finanšu pārvaldības un kontroļu sistēmas, kā arī iekšējās un ārējās revīzijas jomā, lai ņemtu vērā ES spēkā esošos starptautiski pieņemtus standartus. Jāuzlabo sagatavošanās darbi attiecībā uz ES finanšu interešu aizsardzību. Tā kā Īslande uzsāka pieprasīto saskaņošanu ar *acquis*, neliels progress ir panākts *finanšu un budžeta noteikumu* jomā.